

WIELKI CZWARTEK

MSZA WIECZERZY PAŃSKIEJ

Zgodnie z najdawniejszą tradycją Kościoła, w dniu dzisiejszym nie wolno odprawiać Mszy świętych bez udziału ludu. W godzinach wieczornych, w porze najbardziej odpowiedniej, odprawia się Mszę Wieczery Pańskiej, z pełnym uczestnictwem całej miejscowej wspólnoty; podczas tej Mszy św. wszyscy kapłani i posługujący wypełniają właściwe sobie funkcje.

Kapłani, którzy koncelebrowali Mszę z poświęceniem krzyżma lub odprawiali już Mszę ze względu na pożytek wiernych, mogą powtórnie koncelebrować Mszę wieczorną.

Jeśli domaga się tego potrzeba duszpasterska, ordynariusz miejscowy może pozwolić na odprawienie w porze wieczornej drugiej Mszy św. w kościołach i w kaplicach publicznych lub półpublicznych; w razie konieczności może pozwolić na odprawienie Mszy w godzinach porannych, lecz tylko dla tych wiernych, którzy w żaden sposób nie mogą wziąć udziału w głównej Mszy wieczornej.

Komunii świętej można udzielać wiernym tylko podczas Mszy Św., natomiast chorym wolno ją zanieść o każdej porze dnia. Należy im przypomnieć ustanowienie Najświętszego Sakramentu i zachęcić do duchowej łączności z wieczorną Mszą św.

Tabernakulum ma być puste. Do Komunii św. duchowieństwa i wiernych na dziś i na dzień jutrzejszy należy podczas tej Mszy św. konsekrować odpowiednią ilość chleba. Konsekruje się również hostię przeznaczoną do wystawienia w Grobie Pańskim.

ANT. NA WEJŚCIE Chlubimy się krzyżem naszego Pana Jezusa Chrystusa; w nim jest nasze zbawienie, życie i zmartwychwstanie, przez niego jesteśmy zbawieni i oswobodzeni.

Odmawia się Chwała na wysokości. W czasie śpiewania hymnu uderza się w dzwony; po zakończeniu hymnu dzwony milkną aż do Wigilii Paschalnej.

Chwała na wysokości Bogu, * a na ziemi pokój ludziom dobrej woli.
* Chwalimy Cię. * Błogosławimy Cię. * Wielbimy Cię. * Wysławiamy
Cię. * Dzięki Ci składamy, * bo wielka jest chwała Twoja. * Panie Boże,
Królu nieba, * Boże Ojczy wszechmogący.

Panie, Synu Jednorodzony, * Jezu Chryste. * Panie Boże, Baranku Boży,
Synu Ojca. * Który gładzisz grzechy świata, * zmiłuj się nad nami. *
Który gładzisz grzechy świata, * przyjm błaganie nasze. * Który siedzisz
po prawicy Ojca, * zmiłuj się nad nami.

Albowiem tylko Tyś jest święty. * Tylko Tyś jest Panem. * Tylko Tyś
Najwyższy, Jezu Chryste, * z Duchem Świętym w chwale Boga Ojca. *
Amen.

KOLEKTA Wszechmogący, wieczny Boże, obchodzimy pamiątkę najświętszej
Wieczery, podczas której Twój Jednorodzony Syn mając się wydać na śmierć
pozostawił Kościołowi nową wiekuistą Ofiarę i Ucztę swojej miłości; spraw,
abyśmy z tak wielkiego misterium czerpali pełnię miłości i życia. Przez naszego
Pana Jezusa Chrystusa, Twojego Syna, który z Tobą żyje i króluje w jedności
Ducha Świętego, Bóg przez wszystkie wieki wieków.

THURSDAY OF THE LORD'S SUPPER

AT THE EVENING MASS

The Mass of the Lord's Supper is celebrated in the evening, at a convenient time, with the full participation of the whole local community and with all the Priests and ministers exercising their office.

All Priests may concelebrate even if they have already concelebrated the Chrism Mass on this day, or if they have to celebrate another Mass for the good of the Christian faithful.

Where a pastoral reason requires it, the local Ordinary may permit another Mass to be celebrated in churches and oratories in the evening and, in case of genuine necessity, even in the morning, but only for the faithful who are in no way able to participate in the evening Mass. Care should, nevertheless, be taken that celebrations of this sort do not take place for the advantage of private persons or special small groups, and do not prejudice the evening Mass.

Holy Communion may only be distributed to the faithful during Mass; but it may be brought to the sick at any hour of the day.

The altar may be decorated with flowers with a moderation that accords with the character of this day. The tabernacle should be entirely empty; but a sufficient amount of bread should be consecrated in this Mass for the Communion of the clergy and the people on this and the following day.

EN. ANT. We should glory in the Cross of our Lord Jesus Christ, in whom is our salvation, life and resurrection, through whom we are saved and delivered.

The Gloria in excelsis (Glory to God in the highest) is said. While the hymn is being sung, bells are rung, and when it is finished, they remain silent until the Gloria in excelsis of the Easter Vigil, unless, if appropriate, the Diocesan Bishop has decided otherwise. Likewise, during this same period, the organ and other musical instruments may be used only so as to support the singing.

Glory to God in the highest, * and on earth peace to people of good will. * We praise you, * we bless you, * we adore you, * we glorify you, * we give you thanks for your great glory, * Lord God, heavenly King, * O God, almighty Father.

Lord Jesus Christ, Only Begotten Son, * Lord God, Lamb of God, Son of the Father, * you take away the sins of the world, * have mercy on us; * you take away the sins of the world, * receive our prayer; * you are seated at the right hand of the Father, * have mercy on us.

For you alone are the Holy One, * you alone are the Lord, * you alone are the Most High, * Jesus Christ, * with the Holy Spirit, * in the glory of God the Father. * Amen.

COLLECT O God, who have called us to participate in this most sacred Supper, in which your Only Begotten Son, when about to hand himself over to death, entrusted to the Church a sacrifice new for all eternity, the banquet of his love, grant, we pray, that we may draw from so great a mystery, the fullness of charity and of life. Through our Lord Jesus Christ, your Son, who lives and reigns with you in the unity of the Holy Spirit, one God, for ever and ever.

I. Czytanie z Księgi Wyjścia

12:1-8, 11-4

Bóg powiedział do Mojżesza i Aarona w ziemi egipskiej: “Miesiąc ten będzie dla was początkiem miesiący, będzie pierwszym miesiącem roku. Powiedzcie całemu zgromadzeniu Izraela tak: Dziesiątego dnia tego miesiąca niech się każdy postara o baranka dla rodziny, o baranka dla domu. Jeśli by zaś rodzina była za mała do spożycia baranka, to niech się postara o niego razem ze swym sąsiadem, który mieszka najbliżej jego domu, aby była odpowiednia liczba osób. Liczyć je zaś będziecie dla spożycia baranka według tego, co każdy może spożyć. Baranek będzie bez skazy, samiec, jednoroczny; wziąć możecie jagnię albo koźlą. Będziecie go strzec aż do czternastego dnia tego miesiąca, a wtedy zabijcie go całe zgromadzenie Izraela o zmierzchu. I wezmą krew baranka, i pokropią nią odrzwia i progi domu, w którym będą go spożywać. I tej samej nocy spożyją mięso pieczone w ogniu, spożyją je z chlebem niekwaszonym i gorzkimi ziołami.

Tak zaś spożywać go będziecie: Biodra wasze będą przepasane, sandały na waszych nogach i laska w waszym ręku. Spożywać będziecie pospiesznie, gdyż jest to Pascha na cześć Pana. Tej nocy Ja przejdę przez Egipt, zabiję wszystko pierworodne w ziemi egipskiej od człowieka aż do bydła i odbędę sąd nad wszystkimi bogami Egiptu. Ja Pan. Krew będzie wam służyła do oznaczenia domów, w których będziecie przebywać. Gdy ujrzę krew, przejdę obok i nie będzie pośród was plagi niszczycielskiej, gdy będę karał ziemię egipską. Dzień ten będzie dla was dniem pamiętnym i obchodzić go będziecie jako święto dla uczczenia Pana. Po wszystkie pokolenia w tym dniu świętować będziecie na zawsze”.

Oto słowo Boże. **Bogu niech będą dzięki.**

PSALM RESP.

R/. Kielich Przymierza to Krew Zbawiciela.

Czym się Panu odpłacę
za wszystko, co mi wyświadczył?

Podniosę kielich zbawienia
i wezwę imienia Pana. **R/.**

Cenna jest w oczach Pana
śmierć Jego świętych.

Jam sługa Twój, syn Twej służebnicy,
Ty rozerwałeś moje kajdany. **R/.**

Tobie, złożę ofiarę pochwalną
i wezwę imienia Pana.

Wypełnię me śluby dla Pana
przed całym Jego ludem. **R/.**

I. A reading from the Book of Exodus

12:1-8, 11-14

The LORD said to Moses and Aaron in the land of Egypt, "This month shall stand at the head of your calendar; you shall reckon it the first month of the year. Tell the whole community of Israel: On the tenth of this month every one of your families must procure for itself a lamb, one apiece for each household. If a family is too small for a whole lamb, it shall join the nearest household in procuring one and shall share in the lamb in proportion to the number of persons who partake of it. The lamb must be a year-old male and without blemish. You may take it from either the sheep or the goats. You shall keep it until the fourteenth day of this month, and then, with the whole assembly of Israel present, it shall be slaughtered during the evening twilight. They shall take some of its blood and apply it to the two doorposts and the lintel of every house in which they partake of the lamb. That same night they shall eat its roasted flesh with unleavened bread and bitter herbs.

"This is how you are to eat it: with your loins girt, sandals on your feet and your staff in hand, you shall eat like those who are in flight. It is the Passover of the LORD. For on this same night I will go through Egypt, striking down every firstborn of the land, both man and beast, and executing judgment on all the gods of Egypt—I, the LORD! But the blood will mark the houses where you are. Seeing the blood, I will pass over you; thus, when I strike the land of Egypt, no destructive blow will come upon you.

"This day shall be a memorial feast for you, which all your generations shall celebrate with pilgrimage to the LORD, as a perpetual institution."

The word of the Lord. **Thanks be to God.**

RESP. PSALM

R/. Our blessing-cup is a communion with the Blood of Christ.

How shall I make a return to the LORD
for all the good he has done for me?
The cup of salvation I will take up,
and I will call upon the name of the LORD. **R/.**

Precious in the eyes of the LORD
is the death of his faithful ones.
I am your servant, the son of your handmaid;
you have loosed my bonds. **R/.**

To you will I offer sacrifice of thanksgiving,
and I will call upon the name of the LORD.
My vows to the LORD I will pay
in the presence of all his people. **R/.**

II. Czytanie z Pierwszego listu świętego Pawła Apostoła do Koryntian

11:23-26

Bracia:

Ja otrzymałem od Pana to, co wam przekazuję, że Pan Jezus tej nocy, kiedy został wydany, wziął chleb i dzięki uczyniwszy połamał i rzekł: “To jest Ciało moje za was wydane. Czyńcie to na moją pamiątkę”. Podobnie skończywszy wieczerzę, wziął kielich, mówiąc: “Kielich ten jest Nowym Przymierzem we Krwi mojej. Czyńcie to, ile razy pić będziecie, na moją pamiątkę”. Ilekroć bowiem spożywacie ten chleb albo pijecie kielich, śmierć Pańską głosicie, aż przyjdzie.

Oto słowo Boże. **Bogu niech będą dzięki.**

R/. Chwała Tobie, Królu wieków.

Daję wam przykazanie nowe,
abyście się wzajemnie miłowali,
jak Ja was umiłowałem. **R/.**

Ewangelia

13:1-15

K. Słowa Ewangelii według świętego Jana

L. Chwała Tobie, Panie.

Było to przed Świętem Paschy. Jezus widząc, że nadeszła Jego godzina przejścia z tego świata do Ojca, umiłowaawszy swoich na świecie, do końca ich umiłował. W czasie wieczerzy, gdy diabeł już nakłonił serce Judasza Iskarioty, syna Szymona, aby Go wydać, widząc, że Ojciec dał Mu wszystko w ręce oraz że od Boga wyszedł i do Boga idzie, wstał od wieczerzy i złożył szaty. A wzięwszy prześcieradło, nim się przepasał. Potem nalał wody do miednicy. I zaczął umywać uczniom nogi i ocierać prześcieradłem, którym był przepasany. Podszedł więc do Szymona Piotra, a on rzekł do Niego: “Panie, Ty chcesz mi umyć nogi?” Jezus mu odpowiedział: “Tego, co Ja czynię, ty teraz nie rozumiesz, ale później to będziesz wiedział”. Rzekł do Niego Piotr: “Nie, nigdy mi nie będziesz nóg umywał”. Odpowiedział mu Jezus: “Jeśli cię nie umyję, nie będziesz miał udziału ze Mną”. Rzekł do Niego Szymon Piotr: “Panie, nie tylko nogi moje, ale i ręce, i głowę”. Powiedział do niego Jezus: “Wykapany potrzebuje tylko nogi sobie umyć, bo cały jest czysty. I wy jesteście czysti, ale nie wszyscy”. Wiedział bowiem, kto Go wyda, dlatego powiedział: “Nie wszyscy jesteście czysti”.

A kiedy im umył nogi, przywdział szaty, i gdy znów zajął miejsce przy stole, rzekł do nich: “Czy rozumiecie, co wam uczyniłem? Wy Mnie nazywacie ‘Nauczycielem’ i ‘Panem’ i dobrze mówicie, bo nim jestem. Jeżeli więc Ja, Pan i Nauczyciel, umyłem wam nogi, to i wyście powinni sobie nawzajem umywać nogi. Dałem wam bowiem przykład, abyście i wy tak czynili, jak Ja wam uczyniłem”.

Oto słowo Pańskie. **Bogu niech będą dzięki.**

II. A reading from the first Letter of Saint Paul to the Corinthians

11:23-26

Brothers and sisters:

I received from the Lord what I also handed on to you, that the Lord Jesus, on the night he was handed over, took bread, and, after he had given thanks, broke it and said, "This is my body that is for you. Do this in remembrance of me." In the same way also the cup, after supper, saying, "This cup is the new covenant in my blood. Do this, as often as you drink it, in remembrance of me." For as often as you eat this bread and drink the cup, you proclaim the death of the Lord until he comes.

The word of the Lord. **Thanks be to God.**

VERSE BEFORE THE GOSPEL

I give you a new commandment, says the Lord:
love one another as I have loved you.

Gospel

13:1-15

P. A reading from the holy Gospel according to John

All: Glory to you, Lord.

Before the feast of Passover, Jesus knew that his hour had come to pass from this world to the Father. He loved his own in the world and he loved them to the end. The devil had already induced Judas, son of Simon the Iscariot, to hand him over. So, during supper, fully aware that the Father had put everything into his power and that he had come from God and was returning to God, he rose from supper and took off his outer garments. He took a towel and tied it around his waist. Then he poured water into a basin and began to wash the disciples' feet and dry them with the towel around his waist. He came to Simon Peter, who said to him, "Master, are you going to wash my feet?" Jesus answered and said to him, "What I am doing, you do not understand now, but you will understand later." Peter said to him, "You will never wash my feet." Jesus answered him, "Unless I wash you, you will have no inheritance with me." Simon Peter said to him, "Master, then not only my feet, but my hands and head as well." Jesus said to him, "Whoever has bathed has no need except to have his feet washed, for he is clean all over; so you are clean, but not all." For he knew who would betray him; for this reason, he said, "Not all of you are clean."

So when he had washed their feet and put his garments back on and reclined at table again, he said to them, "Do you realize what I have done for you? You call me 'teacher' and 'master', and rightly so, for indeed I am. If I, therefore, the master and teacher, have washed your feet, you ought to wash one another's feet. I have given you a model to follow, so that as I have done for you, you should also do."

The Gospel of the Lord. **Praise to you, Lord Jesus Christ.**

UMYWANIE NÓG

W homilii należy wyjaśnić główne tajemnice wiary, które się wspomina w tej Mszy św., a mianowicie: ustanowienie Eucharystii i kapłaństwa oraz Chrystusowe przykazanie braterskiej miłości. Po homilii, tam gdzie względy duszpasterskie za tym przemawiają, odbywa się obrzęd umywania nóg.

Ministranci prowadzą wybranych mężczyzn do ław przygotowanych w odpowiednim miejscu. Kapłan, jeśli trzeba, zdejmuje ornat i podchodzi do każdego z mężczyzn, polewa wodą jego stopy i wyciera je, z pomocą ministrantów.

W tym czasie śpiewa się antyfony lub inne odpowiednie pieśni.

- Ant. 1** Gdy Pan wstał od wieczerzy, nalał wody do miednicy i zaczął umywać uczniom nogi; taki przykład im zostawił.
- Ant. 2** Jezus podszedł do Szymona Piotra, a on rzekł do Niego: Panie, Ty chcesz mi umyć nogi? Jezus mu odpowiedział: Jeśli Cię nie umyję, nie będziesz miał udziału ze Mną. Tego co Ja czynię, ty teraz nie rozumiesz, ale później będziesz to wiedział. Panie, Ty chcesz mi umyć nogi.
- Ant. 3** Jeżeli Ja, wasz Pan i Nauczyciel, umyłem wam nogi, to i wyście powinni sobie nawzajem umywać nogi.
- Ant. 4** Po tym wszyscy poznają, że jesteście moimi uczniami, jeśli będziecie się wzajemnie miłowali.
- Ant. 5** Daję wam przykazanie nowe, abyście się wzajemnie miłowali, tak jak Ja was umiłowałem.
- Ant. 6** Niechaj trwają w was wiara, nadzieja i miłość. Z nich największa jest miłość.

Bezpośrednio po umywaniu nóg, lub — jeśli się ono nie odbywa — po homilii, następuje modlitwa powszechna.

Nie odmawia się wyznania wiary.

THE WASHING OF FEET

After the Homily, where a pastoral reason suggests it, the Washing of Feet follows.

The men who have been chosen are led by the ministers to seats prepared in a suitable place. Then the Priest (removing his chasuble if necessary) goes to each one, and, with the help of the ministers, pours water over each one's feet and then dries them.

Meanwhile some of the following antiphons or other appropriate chants are sung.

- Ant. 1** After the Lord had risen from supper,
he poured water into a basin
and began to wash the feet of his disciples:
he left them this example.
- Ant. 2** The Lord Jesus, after eating supper with his disciples,
washed their feet and said to them:
Do you know what I, your Lord and Master, have done for you?
I have given you an example, that you should do likewise.
- Ant. 3** Lord, are you to wash my feet? Jesus said to him in answer:
If I do not wash your feet, you will have no share with me.
V. So he came to Simon Peter and Peter said to him:
—Lord.
V. What I am doing, you do not know for now,
but later you will come to know.
—Lord.
- Ant. 4** If I, your Lord and Master, have washed your feet,
how much more should you wash each other's feet?
- Ant. 5** This is how all will know that you are my disciples:
if you have love for one another.
V. Jesus said to his disciples:
—This is how.
- Ant. 6** I give you a new commandment,
that you love one another
as I have loved you, says the Lord.
- Ant. 7** Let faith, hope and charity, these three, remain among you,
but the greatest of these is charity.
V. Now faith, hope and charity, these three, remain;
but the greatest of these is charity.
—Let.

After the Washing of Feet, the Priest washes and dries his hands, puts the chasuble back on, and returns to the chair, and from there he directs the Universal Prayer.

The Creed is not said.

LITURGIA EUCHARYSTYCZNA

*Na początku liturgii eucharystycznej może się odbyć procesja wiernych z darami przeznaczonymi dla ubogich. W tym czasie śpiewa się pieśń: **Gdzie miłość prawdziwa i dobroć** lub inną odpowiednią pieśń.*

R/. Gdzie miłość prawdziwa i dobroć, tam znajdziesz Boga żywego

Zgromadziła nas tu razem miłość Chrystusa,
weselmy się w Nim i radujmy.
Z pokorą szczerą kochajmy Boga
i czystym sercem miłujmy się wzajemnie.

R/. Gdzie miłość prawdziwa i dobroć, tam znajdziesz Boga żywego

Skoro się wszyscy tu gromadzimy
strzeżmy się tego, co nas rozdziela.
Niech ustaną wszystkie gniewy i spory,
a pośrodku nas niech będzie Chrystus.

R/. Gdzie miłość prawdziwa i dobroć, tam znajdziesz Boga żywego.

Obyśmy oglądali Twoje oblicze, Chryste Boże,
razem ze świętymi w chwale Twojego Królestwa.
To będzie naszą radością czystą i bez granic
przez nieskończone wieki wieków. Amen.

MODL. NAD DARAMI Panie, nasz Boże, daj nam godnie uczestniczyć w świętych obrzędach, ilekroć bowiem sprawujemy pamiątkę ofiary Chrystusa, spełnia się dzieło naszego odkupienia. Przez Chrystusa, Pana naszego.

I Prefacja o Najświętszej Eucharystii

K. Pan z wami.

L. **I z duchem twoim.**

K. W górę serca.

L. **Wznosimy je do Pana.**

K. Dzięki składajmy Panu Bogu naszemu.

L. **Godne to i sprawiedliwe.**

Zaprawdę, godne to i sprawiedliwe, słuszne i zbawienne, * abyśmy zawsze i wszędzie Tobie składali dziękczynienie, * Panie, Ojczy święty, wszechmogący, wieczny Boże, * przez naszego Pana Jezusa Chrystusa.

On sam jako prawdziwy i wieczny Kapłan, * ustanawiając obrzęd wiekuistej Ofiary, * pierwszy się Tobie oddał w zbawczej Ofierze * i nam polecił ją składać na swoją pamiątkę. * Jego Ciało za nas wydane umacnia nas, gdy je spożywamy, a * Krew za nas wylana, obmywa nas, gdy ją pijemy.

Dlatego zjednoczeni z chórami Aniołów * wysławiamy Ciebie, z radością wołając:

L. **Święty, Święty, Święty, Pan, Bóg Zastępów...**

Jeżeli się używa Kanonu rzymskiego, odmawia się modlitwy własne: Zjednoczeni —, Boże, przyjmij — i On to w dzień przed męką

THE LITURGY OF THE EUCHARIST

At the beginning of the Liturgy of the Eucharist, there may be a procession of the faithful in which gifts for the poor may be presented with the bread and wine. Meanwhile the following, or another appropriate chant, is sung.

Ant. Where true charity is dwelling, God is present there.

By the love of Christ we have been brought together:
let us find in him our gladness and our pleasure;
may we love him and revere him, God the living,
and in love respect each other with sincere hearts.

Ant. Where true charity is dwelling, God is present there.

So when we as one are gathered all together,
let us strive to keep our minds free of division;
may there be an end to malice, strife and quarrels,
and let Christ our God be dwelling here among us.

Ant. Where true charity is dwelling, God is present there.

May your face thus be our vision, bright in glory,
Christ our God, with all the blessed Saints in heaven:
such delight is pure and faultless, joy unbounded,
which endures through countless ages world without end. Amen.

PRAYER OVER THE OFFERINGS Grant us, O Lord, we pray, that we may participate worthily in these mysteries, for whenever the memorial of this sacrifice is celebrated the work of our redemption is accomplished. Through Christ our Lord.

Preface I of the Most Holy Eucharist

P. The Lord be with you.

R/ **And with your spirit.**

P. Lift up your hearts.

R/ **We lift them up to the Lord.**

P. Let us give thanks to the Lord our God.

R/ **It is right and just.**

It is truly right and just, our duty and our salvation, * always and everywhere to give you thanks, * Lord, holy Father, almighty and eternal God, * through Christ our Lord.

For he is the true and eternal Priest, * who instituted the pattern of an everlasting sacrifice * and was the first to offer himself as the saving Victim, * commanding us to make this offering as his memorial. * As we eat his flesh that was sacrificed for us, * we are made strong, * and, as we drink his Blood that was poured out for us, * we are washed clean.

And so, with Angels and Archangels, * with Thrones and Dominions, * and with all the hosts and Powers of heaven, * we sing the hymn of your glory, * as without end we acclaim:

R/ Holy, Holy, Holy Lord God of hosts...

When the Roman Canon is used, this special form of it is said, with proper formulas for the Communicantes (In communion with those), Hanc igitur (Therefore, Lord, we pray), and Qui pridie (On the day before he was to suffer).

ANT. NA KOM. To jest Ciało moje za was wydane; ten kielich jest Nowym Przymierzem we Krwi mojej. Czyńcie to, ile razy spożywać będziecie, na moją pamiątkę.

Po Komunii zostawia się na ołtarzu puszkę z komunikantami, które będzie się rozdzielać w dniu jutrzejszym w czasie liturgii Męki Pańskiej. Mszę kończy się modlitwą po Komunii.

MODL. PO KOM. Wszechmogący Boże, spraw, abyśmy posileni na doczesnej uczcie Twojego Syna, zasłużyli na pełne uczestnictwo w uczcie niebieskiej. Przez Chrystusa Pana naszego.

PRZENIESIENIE NAJŚWIĘTSZEGO SAKRAMENTU

Po modlitwie po Komunii, kapłan, stojąc przed ołtarzem, nakłada kadzidło do kadzielnicy, klęka i okadza Najśw. Sakrament potrójnym rzutem. Następnie, otrzymuje welon, bierze puszkę i okrywa ją welonem.

Najświętszy Sakrament przenosi się w procesji na miejsce przewodniczenia przygotowane w odpowiednio ozdobionej kaplicy. W tym czasie śpiewa się hymn: Sław języku tajemnicę (bez dwóch ostatnich zwrotek) lub inną pieśń eucharystyczną.

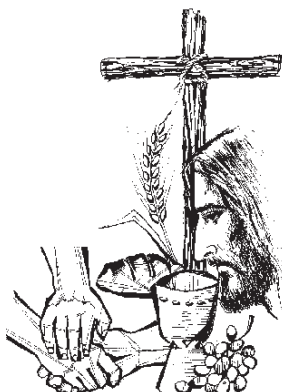
*Gdy procesja przyjdzie na miejsce przechowywania, kapłan stawia puszkę, nakłada kadzidło i klęcząc okadza Najśw. Sakrament. Śpiewa się wtedy: **Przed tak wielkim Sakramentem.** Potem zamyka się tabernakulum.*

Po chwili adoracji w ciszy, kapłan i posługujący przyklękają i powracają do zakrystii.

Następnie obnarza się ołtarz i, jeśli to możliwe, wynosi się krzyże z kościoła. Krzyże, które pozostały w kościele, wypada zasłonić.

Kto uczestniczy w Mszy wieczornej, nie odmawia nieszpórów.

Należy zachęcić wiernych, aby przez pewien czas, zależnie od warunków miejscowych, adorowali najświętszy sakrament w kaplicy przechowania. Adoracja po północy nie może mieć uroczystego charakteru.

COM. ANT. This is the Body that will be given up for you; this is the Chalice of the new covenant in my Blood, says the Lord; do this, whenever you receive it, in memory of me.

After the distribution of Communion, a ciborium with hosts for Communion on the following day is left on the altar. The Priest, standing at the chair, says the Prayer after Communion.

PRAYER AFTER COM. Grant, almighty God, that, just as we are renewed by the Supper of your Son in this present age, so we may enjoy his banquet for all eternity. Who lives and reigns for ever and ever.

THE TRANSFER OF THE MOST BLESSED SACRAMENT

After the Prayer after Communion, the Priest puts incense in the thurible while standing, blesses it and then, kneeling, incenses the Blessed Sacrament three times. Then, having put on a white humeral veil, he rises, takes the ciborium, and covers it with the ends of the veil.

A procession is formed in which the Blessed Sacrament, accompanied by torches and incense, is carried through the church to a place of repose prepared in a part of the church or in a chapel suitably decorated. A lay minister with a cross, standing between two other ministers with lighted candles leads off. Others carrying lighted candles follow. Before the Priest carrying the Blessed Sacrament comes the thurifer with a smoking thurible. Meanwhile, the hymn Pange, lingua (exclusive of the last two stanzas) or another eucharistic chant is sung.

When the procession reaches the place of repose, the Priest, with the help of the Deacon if necessary, places the ciborium in the tabernacle, the door of which remains open. Then he puts incense in the thurible and, kneeling, incenses the Blessed Sacrament, while Tantum ergo Sacramentum or another eucharistic chant is sung. Then the Deacon or the Priest himself places the Sacrament in the tabernacle and closes the door.

After a period of adoration in silence, the Priest and ministers genuflect and return to the sacristy.

At an appropriate time, the altar is stripped and, if possible, the crosses are removed from the church. It is expedient that any crosses which remain in the church be veiled.

Vespers (Evening Prayer) is not celebrated by those who have attended the Mass of the Lord's Supper.

The faithful are invited to continue adoration before the Blessed Sacrament for a suitable length of time during the night, according to local circumstances, but after midnight the adoration should take place without solemnity.

If the celebration of the Passion of the Lord on the following Friday does not take place in the same church, the Mass is concluded in the usual way and the Blessed Sacrament is placed in the tabernacle.

WIELKI PIĄTEK MĘKI PAŃSKIEJ**LITURGIA NA CZEŚĆ MĘKI PAŃSKIEJ**

1. *W Wielki Piątek, zgodnie ze starożytną tradycją, Kościół nie sprawuje Eucharystii*
2. *Ołtarz ma być zupełnie obnażony: bez krzyża, świeczników i obrusów.*
3. *Liturgię Męki Pańskiej sprawuje się po południu około godziny trzeciej, jeśli racje duszpasterskie nie przemawiają za późniejszą porą. Liturgia składa się z trzech części: liturgii słowa, adoracji Krzyża i Komunii świętej.*
W dniu dzisiejszym Komunię św. rozdziela się wiernym jedynie podczas sprawowania liturgii Męki Pańskiej; chorym, którzy nie mogą uczestniczyć w tym obrzędzie, można zanieść Eucharystię o każdej porze dnia.
4. *Kapłan i diakon, ubrani w szaty mszalne koloru czerwonego, udają się do ołtarza i po oddaniu mu czci padają na twarz lub klękają. Wszyscy zgromadzeni przez pewien czas modlą się w ciszy.*
5. *Następnie kapłan z posługującymi udaje się na miejsce przewodniczenia. Zwrócony do wiernych odmawia jedną z następujących modlitw. Opuszcza się wezwanie: Módlmy się.*

KOLEKTA Pomnij, Boże, na swoje miłosierdzie, otaczaj nieustanną opieką i uświęcaj lud swój, dla którego Twój Syn, Jezus Chrystus, ustanowił paschalne misterium, przelewając krew swoją. Który żyje i króluje na wieki wieków.

Albo:

Boże, Ty przez mękę Chrystusa, Twojego Syna, a naszego Pana, zniweczyłeś śmierć, która wynikła z grzechu pierworodnego i jako dziedzictwo przeszła na wszystkie pokolenia, spraw, abyśmy wszczępieni w Chrystusa i uświęceni przez łaskę nosili w sobie podobieństwo do Niego, jak z konieczności natury nosiliśmy podobieństwo do Adama. Przez Chrystusa Pana naszego.

CZEŚĆ PIERWSZA: LITURGIA SŁOWA

7. *Wszyscy siadają. Najpierw czyta się proroctwo z Księgi Izajasza (52, 13-53, 12), po którym następuje psalm.*
8. *Drugie czytanie bierze się z Listu do Hebrajczyków (4, 14-16; 5, 7-8). Po nim następuje śpiew przed Ewangelią.*
9. *Z kolei czyta się opis Męki Pańskiej według Św. Jana (18, 1 - 19, 42) w taki sam sposób, jak w Niedzielę Palmową.*
10. *Po odczytaniu Męki Pańskiej może być krótka homilia, którą kapłan może zakończyć wezwaniem wiernych do krótkiej modlitwy w ciszy.*

FRIDAY OF THE PASSION OF THE LORD
THE CELEBRATION OF THE PASSION OF THE LORD

1. *On this and the following day, by a most ancient tradition, the Church does not celebrate the Sacraments at all, except for Penance and the Anointing of the Sick.*
2. *On this day, Holy Communion is distributed to the faithful only within the celebration of the Lord's Passion; but it may be brought at any hour of the day to the sick who cannot participate in this celebration.*
3. *The altar should be completely bare: without a cross, without candles and without cloths.*
4. *On the afternoon of this day, about three o'clock (unless a later hour is chosen for a pastoral reason), there takes place the celebration of the Lord's Passion consisting of three parts, namely, the Liturgy of the Word, the Adoration of the Cross, and Holy Communion.*
In the United States, if the size or nature of a parish or other community indicates the pastoral need for an additional liturgical service, the Diocesan Bishop may permit the service to be repeated later. This liturgy by its very nature may not, however, be celebrated in the absence of a Priest.
5. *The Priest and the Deacon, if a Deacon is present, wearing red vestments as for Mass, go to the altar in silence and, after making a reverence to the altar, prostrate themselves or, if appropriate, kneel and pray in silence for a while. All others kneel.*
6. *Then the Priest, with the ministers, goes to the chair where, facing the people, who are standing, he says, with hands extended, one of the following prayers, omitting the invitation Let us pray.*

COLLECT Remember your mercies, O Lord, and with your eternal protection sanctify your servants, for whom Christ your Son, by the shedding of his Blood, established the Paschal Mystery. Who lives and reigns for ever and ever.

Or:

O God, who by the Passion of Christ your Son, our Lord, abolished the death inherited from ancient sin by every succeeding generation, grant that just as, being conformed to him, we have borne by the law of nature the image of the man of earth, so by the sanctification of grace we may bear the image of the Man of heaven. Through Christ our Lord.

PART ONE: LITURGY OF THE WORD

7. *Then all sit and the First Reading, from the Book of the Prophet Isaiah (52: 13-53: 12), is read with its Psalm.*
8. *The Second Reading, from the Letter to the Hebrews (4: 14-16; 5: 7-9), follows, and then the chant before the Gospel.*
9. *Then the narrative of the Lord's Passion according to John (18: 1-19: 42) is read in the same way as on the preceding Sunday.*
10. *After the reading of the Lord's Passion, the Priest gives a brief homily and, at its end, the faithful may be invited to spend a short time in prayer.*

I. Czytanie z Księgi proroka Izajasza

52:13 - 53:12

Oto się powiedzie mojemu słudze, wybije się, wywyższy i wyrośnie bardzo. Jak wielu osłupiało na jego widok, tak nieludzko został oszepeczony jego wygląd i postać jego była niepodobna do ludzi, tak mnogie narody się zdumieją, królowie zamkną przed nim usta, bo ujrzą coś, czego im nigdy nie opowiadano, i pojmą coś niesłychanego. Któż uwierzy temu, cośmy słyszeli? na kim się ramię Pana objawiło?

On wyrósł przed nami jak młode drzewo i jakby korzeń z wyschniętej ziemi. Nie miał on wdzięku ani też blasku, aby na niego popatrzeć, ani wyglądu, by się nam podobał. Wzgardzony i odepchnięty przez ludzi, mąż boleści, oswojony z cierpieniem, jak ktoś, przed kim się twarze zakrywa, wzgardzony tak, iż mieliśmy go za nic.

Lecz on się obarczył naszym cierpieniem, on dźwigał nasze boleści, a myśmy go uznali za skazańca, chłostanego przez Boga i zdeptanego. Lecz on był przebity za nasze grzechy, zdruzgotany za nasze winy. Spadła nań chłosta zbawienna dla nas, a w jego ranach jest nasze zdrowie.

Wszyscyśmy pobładzili jak owce, każdy z nas obrócił się ku własnej drodze; a Pan zwałił na niego winy nas wszystkich. Dręczono go, lecz sam się dał gnębić, nawet nie otworzył ust swoich. Jak baranek na rzeź prowadzony, jak owca niema wobec strzygących ją, tak on nie otworzył ust swoich.

Po udrcę i sędzie został usunięty; a kto się przejmuje jego losem? Tak! Zgładzono go z krainy żyjących; za grzechy mego ludu został zbity na śmierć. Grób mu wyznaczono między bezbożnymi i w śmierci swej był na równi z bogaczem, chociaż nikomu nie wyrządził krzywdy i w jego ustach kłamstwo nie powstało.

Spodobało się Panu zmiażdżyć go cierpieniem. Jeśli wyda swe życie na ofiarę za grzechy, ujrzy potomstwo, dni swe przedłuży, a wola Pana spełni się przez niego. Po udrcach swej duszy ujrzy światło i nim się nasyci. Zacny mój sługa usprawiedliwi wielu, ich nieprawości on sam dźwigać będzie.

Dlatego w nagrodę przydzielę mu tłumy i posiadzie możnych jako zdobycz, za to, że siebie na śmierć ofiarował i policzony został pomiędzy przestępców. A on poniósł grzechy wielu i oręduje za przestępcami.

Oto słowo Boże. **Bogu niech będą dzięki.**

I. A reading from the Book of the Prophet Isaiah

52:13-53:12

See, my servant shall prosper,
he shall be raised high and greatly exalted.
Even as many were amazed at him—
so marred was his look beyond human semblance
and his appearance beyond that of the sons of man—
so shall he startle many nations,
because of him kings shall stand speechless;
for those who have not been told shall see,
those who have not heard shall ponder it.

Who would believe what we have heard?
To whom has the arm of the LORD been revealed?
He grew up like a sapling before him,
like a shoot from the parched earth;
there was in him no stately bearing to make us look at him,
nor appearance that would attract us to him.
He was spurned and avoided by people,
a man of suffering, accustomed to infirmity,
one of those from whom people hide their faces,
spurned, and we held him in no esteem.

Yet it was our infirmities that he bore,
our sufferings that he endured,
while we thought of him as stricken,
as one smitten by God and afflicted.
But he was pierced for our offenses,
crushed for our sins;
upon him was the chastisement that makes us whole,
by his stripes we were healed.
We had all gone astray like sheep,
each following his own way;
but the LORD laid upon him
the guilt of us all.

Though he was harshly treated, he submitted
and opened not his mouth;
like a lamb led to the slaughter
or a sheep before the shearers,
he was silent and opened not his mouth.
Oppressed and condemned, he was taken away,
and who would have thought any more of his destiny?
When he was cut off from the land of the living,
and smitten for the sin of his people,
a grave was assigned him among the wicked
and a burial place with evildoers,
though he had done no wrong
nor spoken any falsehood.
But the LORD was pleased
to crush him in infirmity.

If he gives his life as an offering for sin,
he shall see his descendants in a long life,
and the will of the LORD shall be accomplished through him.

PSALM RESP.**R/. Ojczy, w Twe ręce składam ducha mego.**

Panie, do Ciebie się uciekam:
niech nigdy nie doznam zawodu,
wybaw mnie w sprawiedliwości Twojej!
W ręce Twoje powierzam ducha mego:
Ty mnie odkupisz, Panie, wierny Boże. **R/.**

Stałem się znakiem hańby dla wszystkich mych wrogów,
dla sąsiadów przedmiotem odrazy,
postrachem dla moich znajomych;
ucieka, kto mnie ujrzy na drodze. **R/.**

Ja zaś pokładam ufność w Tobie, Panie,
i mówię: "Ty jesteś moim Bogiem".
W Twoim ręku są moje losy,
wyrwij mnie z rąk wrogów i prześladowców. **R/.**

Niech Twoje oblicze zajaśnieje nad Twym sługą:
wybaw mnie w swym miłosierdziu.
Bądźcie dzielni i mężnego serca,
wszyscy, którzy ufacie Panu. **R/.**

II. Czytanie z Listu do Hebrajczyków

4:14-16; 5: 7-9

Mając arcykapłana wielkiego, który przeszedł przez niebiosy, Jezusa, Syna Bożego, trwajmy mocno w wyznawaniu wiary. Nie takiego bowiem mamy arcykapłana, który by nie mógł współczuć naszym słabościom, lecz doświadczonego we wszystkim na nasze podobieństwo, z wyjątkiem grzechu. Przybliżmy się więc z ufnością do tronu łaski, abyśmy otrzymali miłosierdzie i znaleźli łaskę w stosownej chwili.

Chrystus bowiem z głośnym wołaniem i płaczem za dni ciała swego zanosił gorące prośby do Tego, który mógł Go wybawić od śmierci, i został wysłuchany dzięki swej uległości. A chociaż był Synem, nauczył się posłuszeństwa przez to, co wycierpiał. A gdy wszystko wykonał, stał się sprawcą zbawienia wiecznego dla wszystkich, którzy Go słuchają.

Oto słowo Boże. **Bogu niech będą dziękni.**

Because of his affliction
 he shall see the light in fullness of days;
 through his suffering, my servant shall justify many,
 and their guilt he shall bear.
 Therefore I will give him his portion among the great,
 and he shall divide the spoils with the mighty,
 because he surrendered himself to death
 and was counted among the wicked;
 and he shall take away the sins of many,
 and win pardon for their offenses.

The word of the Lord. **Thanks be to God.**

RESP. PSALM

R/. Father, into your hands I commend my spirit.

In you, O LORD, I take refuge;
 let me never be put to shame.
 In your justice rescue me.
 Into your hands I commend my spirit;
 you will redeem me, O LORD, O faithful God. **R/.**

For all my foes I am an object of reproach,
 a laughingstock to my neighbors, and a dread to my friends;
 they who see me abroad flee from me.
 I am forgotten like the unremembered dead;
 I am like a dish that is broken. **R/.**

But my trust is in you, O LORD;
 I say, "You are my God.
 In your hands is my destiny; rescue me
 from the clutches of my enemies and my persecutors." **R/.**

Let your face shine upon your servant;
 save me in your kindness.
 Take courage and be stouthearted,
 all you who hope in the LORD. **R/.**

II. A reading from the Letter to the Hebrews

4:14-16; 5:7-9

Brothers and sisters:

Since we have a great high priest who has passed through the heavens, Jesus, the Son of God, let us hold fast to our confession. For we do not have a high priest who is unable to sympathize with our weaknesses, but one who has similarly been tested in every way, yet without sin. So let us confidently approach the throne of grace to receive mercy and to find grace for timely help.

In the days when Christ was in the flesh, he offered prayers and supplications with loud cries and tears to the one who was able to save him from death, and he was heard because of his reverence. Son though he was, he learned obedience from what he suffered; and when he was made perfect, he became the source of eternal salvation for all who obey him.

The word of the Lord. **Thanks be to God.**

R/. Chwała Tobie, Królu wieków.

Dla nas Chrystus stał się posłuszny aż do śmierci,
 a była to śmierć krzyżowa.
 Dlatego Bóg wywyższył Go nad wszystko
 i dał Mu imię, które jest ponad wszelkie imię. **R/.**

Dla wygody wykonujących Mękę Pańską w tekście umieszczono znaki:

J	słowa Chrystusa	E.	słowa Ewangelisty
L.	słowa innych osób pojedynczych	T.	słowa tłumy

Ewangelia

18:1-19:42

Męka naszego Pana Jezusa Chrystusa według świętego Jana.

E. Po wieczerzy Jezus wyszedł z uczniami swoimi za potok Cedron. Był tam ogród, do którego wszedł On i Jego uczniowie. Także i Judasz, który Go wydał, znał to miejsce, bo Jezus i uczniowie Jego często się tam gromadzili. Judasz otrzymawszy kohortę oraz strażników od arcykapłanów i faryzeuszów, przybył tam z latarniami, pochodniami i bronią. A Jezus wiedząc o wszystkim, co miało na Niego przyjść wyszedł naprzeciw i rzekł do nich:

J. Kogo szukacie?

E. Odpowiedzieli Mu.

L. Jezusa z Nazaretu.

E. Rzekł do nich Jezus:

J. Ja jestem.

E. Również i Judasz, który Go zdradził, stał między nimi. Skoro więc rzekł do nich: Ja jestem, cofnęli się i upadli na ziemię. Powtórnie ich zapytał:

J. Kogo szukacie?

E. Oni zaś powiedzieli:

L. Jezusa z Nazaretu.

E. Jezus odrzekł:

J. Powiedziałem wam, że Ja jestem. Jeżeli więc Mnie szukacie, pozwólcie tym odejść.

E. Stało się tak, aby się wypełniło słowo, które wypowiedział: Nie utraciłem żadnego z tych, których Mi dałeś. Wówczas Szymon Piotr, mając przy sobie miecz, dobył go, uderzył sługę arcykapłana i odciął mu prawe ucho. A słudze było na imię Malchos. Na to rzekł Jezus do Piotra:

J. Schowaj miecz do pochwy. Czyż nie mam pić kielicha, który Mi podał Ojciec?

E. Wówczas kohorta oraz trybun razem ze strażnikami żydowskimi pojмали Jezusa, związali Go i zaprowadzili najpierw do Annasza. Był on bowiem teściem Kajfasza, który owego roku pełnił urząd arcykapłanski. Właśnie Kajfasz poradził Żydom, że warto, aby jeden człowiek zginął za naród. A szedł za Jezusem Szymon Piotr razem z innym uczniem. Uczeń ten był znany arcykapłanowi i dlatego wszedł za Jezusem na dziedziniec

Verse Before the Gospel

Christ became obedient to the point of death,
 even death on a cross.
 Because of this, God greatly exalted him
 and bestowed on him the name which is above every other name.

The symbols in the following passion narrative represent:

J	Christ	C.	Narrator
S.	Speakers other than Christ	SS.	Groups of speakers

Gospel

18:1--19:42

The Passion of our Lord Jesus Christ according to John

- C. Jesus went out with his disciples across the Kidron valley to where there was a garden, into which he and his disciples entered. Judas his betrayer also knew the place, because Jesus had often met there with his disciples. So Judas got a band of soldiers and guards from the chief priests and the Pharisees and went there with lanterns, torches, and weapons. Jesus, knowing everything that was going to happen to him, went out and said to them,
- J. "Whom are you looking for?"
- C. They answered him,
- SS "Jesus the Nazorean."
- C He said to them,
- J "I AM."
- C Judas his betrayer was also with them. When he said to them, "I AM," they turned away and fell to the ground. So he again asked them,
- J "Whom are you looking for?"
- C They said,
- SS "Jesus the Nazorean."
- C Jesus answered,
- J "I told you that I AM. So if you are looking for me, let these men go."
- C This was to fulfill what he had said, "I have not lost any of those you gave me." Then Simon Peter, who had a sword, drew it, struck the high priest's slave, and cut off his right ear. The slave's name was Malchus. Jesus said to Peter,
- J "Put your sword into its scabbard. Shall I not drink the cup that the Father gave me?"
- C So the band of soldiers, the tribune, and the Jewish guards seized Jesus, bound him, and brought him to Annas first. He was the father-in-law of Caiaphas, who was high priest that year. It was Caiaphas who had counseled the Jews that it was better that one man should die rather than the people. Simon Peter and another disciple followed Jesus. Now the other disciple was known to the high priest, and he entered the courtyard of the high

arcykapłana, podczas gdy Piotr zatrzymał się przed bramą na zewnątrz. Wszedł więc ów drugi uczeń, znany arcykapłanowi, pomówił z odźwierną i wprowadził Piotra do środka. A służąca odźwierna rzekła do Piotra:

- I. Czy może i ty jesteś jednym spośród uczniów tego człowieka?
- E. On odpowiedział:
- I. Nie jestem.
- E. A ponieważ było zimno, strażnicy i słudzy rozpalwszy ognisko stali przy nim i grzali się. Wśród nich stał także Piotr i grzał się.
- Arcykapłan więc zapytał Jezusa o Jego uczniów i o Jego naukę. Jezus mu odpowiedział:
- J. Ja przemawiałem jawnie przed światem. Uczyłem zawsze w synagodze i w świątyni, gdzie się gromadzą wszyscy Żydzi. Potajemnie zaś nie uczyłem niczego. Dlaczego Mnie pytasz? Zapytaj tych, którzy słyszeli, co im mówiłem. Oto oni wiedzą, co powiedziałem.
- E. Gdy to powiedział, jeden ze sług obok stojących spoliczkował Jezusa, mówiąc:
- I. Tak odpowiadasz arcykapłanowi?
- E. Odrzekł mu Jezus:
- J. Jeżeli źle powiedziałem, udowodnij, co było złego. A jeżeli dobrze, to dlaczego Mnie bijesz?
- E. Następnie Annasz wysłał Go związanego do arcykapłana Kajfasza. A Szymon Piotr stał i grzał się. Powiedzieli wówczas do niego:
- I. Czy i ty nie jesteś jednym z Jego uczniów?
- E. On zaprzeczył mówiąc:
- I. Nie jestem.
- E. Jeden ze sług arcykapłana, krewny tego, któremu Piotr odciął ucho, rzekł.
- I. Czyż nie ciebie widziałem razem z Nim w ogrodzie?
- E. Piotr znowu zaprzeczył i natychmiast kogut zapiał.
- Od Kajfasza zaprowadzili Jezusa do pretorium. A było to wczesnym rankiem. Oni sami jednak nie weszli do pretorium, aby się nie skalać, lecz aby móc spożywać Paschę. Dlatego Piłat wyszedł do nich na zewnątrz i rzekł:
- I. Jaką skargę wnosicie przeciwko temu człowiekowi?
- E. W odpowiedzi rzekli do niego:
- L. Gdyby to nie był złoczyńca, nie wydalibyśmy Go tobie.
- E. Piłat więc rzekł do nich:
- I. Weźcie Go wy i osądźcie według swojego prawa.
- E. Odpowiedzieli mu Żydzi:
- L. Nam nie wolno nikogo zabić.
- E. Tak miało się spełnić słowo Jezusa, w którym zapowiedział, jaką śmiercią miał umrzeć. Wtedy powtórnie wszedł Piłat do pretorium, a

priest with Jesus. But Peter stood at the gate outside. So the other disciple, the acquaintance of the high priest, went out and spoke to the gatekeeper and brought Peter in. Then the maid who was the gatekeeper said to Peter,

S "You are not one of this man's disciples, are you?"

C He said,

S "I am not."

C Now the slaves and the guards were standing around a charcoal fire that they had made, because it was cold, and were warming themselves. Peter was also standing there keeping warm.

The high priest questioned Jesus about his disciples and about his doctrine. Jesus answered him,

J "I have spoken publicly to the world. I have always taught in a synagogue or in the temple area where all the Jews gather, and in secret I have said nothing. Why ask me? Ask those who heard me what I said to them. They know what I said."

C When he had said this, one of the temple guards standing there struck Jesus and said,

S "Is this the way you answer the high priest?"

C Jesus answered him,

J "If I have spoken wrongly, testify to the wrong; but if I have spoken rightly, why do you strike me?"

C Then Annas sent him bound to Caiaphas the high priest.

Now Simon Peter was standing there keeping warm. And they said to him,

SS "You are not one of his disciples, are you?"

C He denied it and said,

S "I am not."

C One of the slaves of the high priest, a relative of the one whose ear Peter had cut off, said,

S "Didn't I see you in the garden with him?"

C Again Peter denied it. And immediately the cock crowed.

Then they brought Jesus from Caiaphas to the praetorium. It was morning. And they themselves did not enter the praetorium, in order not to be defiled so that they could eat the Passover. So Pilate came out to them and said,

S "What charge do you bring against this man?"

C They answered and said to him,

SS "If he were not a criminal, we would not have handed him over to you."

C At this, Pilate said to them,

S "Take him yourselves, and judge him according to your law."

C The Jews answered him,

SS "We do not have the right to execute anyone,"

C in order that the word of Jesus might be fulfilled that he said indicating the kind of death he would die. So Pilate went back into the praetorium

przywoławszy Jezusa rzekł do Niego:

- I. Czy Ty jesteś królem żydowskim?
- E. Jezus odpowiedział:
- J. Czy to mówisz od siebie, czy też inni powiedzieli ci o Mnie?
- E. Piłat odparł:
- I. Czy ja jestem Żydem? Naród Twój i arcykapłani wydali mi Ciebie. Cóż uczynił?
- E. Odpowiedział Jezus:
- J. Królestwo moje nie jest z tego świata. Gdyby królestwo moje było z tego świata, słudzy moi biliby się, abym nie został wydany Żydom. Teraz zaś królestwo moje nie jest stąd.
- E. Piłat zatem powiedział do Niego:
- I. A więc jesteś królem?
- E. Odpowiedział Jezus:
- J. Tak, jestem królem. Ja się na to narodziłem i na to przyszedłem na świat, aby dać świadectwo prawdzie. Każdy, kto jest z prawdy, słucha mojego głosu.
- E. Rzekł do Niego Piłat:
- I. Cóż to jest prawda?
- E. To powiedziawszy wyszedł powtórnie do Żydów i rzekł do nich:
- I. Ja nie znajduję w Nim żadnej winy. Jest zaś u was zwyczaj, że na Paschę uwalniam wam jednego więźnia. Czy zatem chcecie, abym wam uwolnił króla żydowskiego?
- E. Oni zaś powtórnie zawołali:
- L. Nie Tego, lecz Barabasza!
- E. A Barabasz był zbrodniarzem.
Wówczas Piłat wziął Jezusa i kazał Go ubiczować. A żołnierze uplótłszy koronę z ciernia, włożyli Mu ją na głowę i okryli Go płaszczem purpurowym. Potem podchodzili do Niego i mówili:
- L. Witaj, królu żydowski!
- E. I policzkowali Go. A Piłat ponownie wyszedł na zewnątrz i przemówił do nich:
- 1. Oto wyprowadzam Go do was na zewnątrz, abyście poznali, że ja nie znajduję w Nim żadnej winy.
- E. Jezus więc wyszedł na zewnątrz, w koronie cierniowej i płaszczu purpurowym. Piłat rzekł do nich:
- I. Oto człowiek.
- E. Gdy Go ujrzeni arcykapłani i słudzy, zawołali:
- L. Ukrzyżuj! Ukrzyżuj!
- E. Rzekł do nich Piłat:
- I. Weźcie Go i sami ukrzyżujcie! Ja bowiem nie znajduję w Nim winy.
- E. Odpowiedzieli mu Żydzi:

and summoned Jesus and said to him,

S "Are you the King of the Jews?"

C Jesus answered,

J "Do you say this on your own or have others told you about me?"

C Pilate answered,

S "I am not a Jew, am I? Your own nation and the chief priests handed you over to me. What have you done?"

C Jesus answered,

J "My kingdom does not belong to this world. If my kingdom did belong to this world, my attendants would be fighting to keep me from being handed over to the Jews. But as it is, my kingdom is not here."

C So Pilate said to him,

S "Then you are a king?"

C Jesus answered,

J "You say I am a king. For this I was born and for this I came into the world, to testify to the truth. Everyone who belongs to the truth listens to my voice."

C Pilate said to him,

S "What is truth?"

C When he had said this, he again went out to the Jews and said to them,

S "I find no guilt in him. But you have a custom that I release one prisoner to you at Passover. Do you want me to release to you the King of the Jews?"

C They cried out again,

SS "Not this one but Barabbas!"

C Now Barabbas was a revolutionary.

Then Pilate took Jesus and had him scourged. And the soldiers wove a crown out of thorns and placed it on his head, and clothed him in a purple cloak, and they came to him and said,

SS "Hail, King of the Jews!"

C And they struck him repeatedly. Once more Pilate went out and said to them,

S "Look, I am bringing him out to you, so that you may know that I find no guilt in him."

C So Jesus came out, wearing the crown of thorns and the purple cloak. And he said to them,

S "Behold, the man!"

C When the chief priests and the guards saw him they cried out,

SS "Crucify him, crucify him!"

C Pilate said to them,

S "Take him yourselves and crucify him. I find no guilt in him."

C The Jews answered,

- L. My mamy Prawo, a według Prawa powinien On umrzeć, bo sam siebie uczynił Synem Bożym.
- E. Gdy Piłat usłyszał te słowa, uląkł się jeszcze bardziej. Wszedł znów do pretorium i zapytał Jezusa:
- I. Skąd Ty jesteś?
- E. Jezus jednak nie dał mu odpowiedzi. Rzekł więc Piłat do Niego:
- I. Nie chcesz mówić ze mną? Czy nie wiesz, że mam władzę uwolnić Ciebie i mam władzę Ciebie ukrzyżować?
- E. Jezus odpowiedział:
- J. Nie miałbyś żadnej władzy nade Mną, gdyby ci jej nie dano z góry. Dlatego większy grzech ma ten, który Mnie wydał tobie.
- E. Odtąd Piłat usiłował Go uwolnić. Żydzi jednak zawołali:
- L. Jeżeli Go uwolnisz, nie jesteś przyjacielem Cezara. Każdy, kto się czyni królem, sprzeciwia się Cezarowi.
- E. Gdy więc Piłat usłyszał te słowa, wyprowadził Jezusa na zewnątrz i zasiadł na trybunale, na miejscu zwanym Litostrotos, po hebrajsku Gabbata. Był to dzień przygotowania Paschy, około godziny szóstej. I rzekł do Żydów:
- I. Oto król wasz!
- E. A oni krzyczeli:
- L. Precz! Precz! Ukrzyżuj Go!
- E. Piłat rzekł do nich:
- I. Czyż króla waszego mam ukrzyżować?
- E. Odpowiedzieli arcykapłani:
- L. Poza cezarem nie mamy króla.
- E. Wtedy wydał im Jezusa, aby Go ukrzyżowano.
- Zabrali zatem Jezusa. A On sam dźwigając krzyż wyszedł na miejsce zwane Miejszem Czaszki, które po hebrajsku nazywa się Golgota. Tam Go ukrzyżowano, a z Nim dwóch innych, z jednej i drugiej strony, pośrodku zaś Jezusa. Wypisał też Piłat tytuł winy i kazał go umieścić na krzyżu. A było napisane: Jezus Nazarejczyk, król żydowski. Ten napis czytało wielu Żydów, ponieważ miejsce, gdzie ukrzyżowano Jezusa, było blisko miasta. A było napisane w języku hebrajskim, łacińskim i greckim. Arcykapłani żydowscy mówili do Piłata:
- L. "Nie pisz: 'Król żydowski,' ale że On powiedział: 'Jestem królem żydowskim.'"
- E. Odparł Piłat:
- I. "Com napisał, napisałem. "
- E. Żołnierze zaś, gdy ukrzyżowali Jezusa, wzięli Jego szaty i podzielili na cztery części, dla każdego żołnierza po części; wzięli także tunikę. Tunika zaś nie była szyta, ale cała tkana od góry do dołu. Mówili więc między sobą:
- L. Nie rozdierajmy jej, ale rzućmy o nią losy, do kogo ma należeć.

- SS "We have a law, and according to that law he ought to die, because he made himself the Son of God."
- C Now when Pilate heard this statement, he became even more afraid, and went back into the praetorium and said to Jesus,
- S "Where are you from?"
- C Jesus did not answer him. So Pilate said to him,
- S "Do you not speak to me? Do you not know that I have power to release you and I have power to crucify you?"
- C Jesus answered him,
- J "You would have no power over me if it had not been given to you from above. For this reason the one who handed me over to you has the greater sin."
- C Consequently, Pilate tried to release him; but the Jews cried out,
- SS "If you release him, you are not a Friend of Caesar. Everyone who makes himself a king opposes Caesar."
- C When Pilate heard these words he brought Jesus out and seated him on the judge's bench in the place called Stone Pavement, in Hebrew, Gabbatha. It was preparation day for Passover, and it was about noon. And he said to the Jews,
- S "Behold, your king!"
- C They cried out,
- SS "Take him away, take him away! Crucify him!"
- C Pilate said to them,
- S "Shall I crucify your king?"
- C The chief priests answered,
- SS "We have no king but Caesar."
- C Then he handed him over to them to be crucified.
- So they took Jesus, and, carrying the cross himself, he went out to what is called the Place of the Skull, in Hebrew, Golgotha. There they crucified him, and with him two others, one on either side, with Jesus in the middle. Pilate also had an inscription written and put on the cross. It read, "Jesus the Nazorean, the King of the Jews." Now many of the Jews read this inscription, because the place where Jesus was crucified was near the city; and it was written in Hebrew, Latin, and Greek. So the chief priests of the Jews said to Pilate,
- SS "Do not write 'The King of the Jews,' but that he said, 'I am the King of the Jews'".
- C Pilate answered,
- S "What I have written, I have written."
- C When the soldiers had crucified Jesus, they took his clothes and divided them into four shares, a share for each soldier. They also took his tunic, but the tunic was seamless, woven in one piece from the top down. So they said to one another,
- SS "Let's not tear it, but cast lots for it to see whose it will be,"

E Tak miały się wypełnić słowa Pisma:

*Podzielili między siebie moje szaty,
a los rzucili o moją suknię.*

To właśnie uczynili żołnierze. A obok krzyża Jezusowego stały: Matka Jego i siostra Matki Jego, Maria, żona Kleofasa, i Maria Magdalena. Kiedy więc Jezus ujrzał Matkę i stojącego obok Niej ucznia, którego miłował, rzekł do Matki:

J. Niewiasto, oto syn twój.

E. Następnie rzekł do ucznia:

J. Oto matka twoja.

E. I od tej godziny uczeń wziął Ją do siebie.

Potem Jezus świadom, że już wszystko się dokonało, aby się wypełniło Pismo, rzekł:

J. Pragnę.

E. Stało tam naczynie pełne octu. Nałożono więc na hizop gąbkę pełną octu i do ust Mu podano. A gdy Jezus skosztował octu, rzekł:

J. Wykonało się!

E. I skłoniwszy głowę wyzionął ducha.

Wszyscy kłękają i przez chwilę zachowują milczenie

E. Był to dzień Przygotowania; aby zatem ciała nie pozostawały na krzyżu w szabat - ów bowiem dzień szabatu był wielkim świętem - Żydzi prosili Piłata, aby ukrzyżowanym połamano golenie i usunięto ich ciała. Przyszli więc żołnierze i połamali golenie tak pierwszemu, jak i drugiemu, którzy z Nim byli ukrzyżowani. Lecz kiedy podeszli do Jezusa i zobaczyli, że już umarł, nie łamali Mu goleni, tylko jeden z żołnierzy włócznią przebił Mu bok i natychmiast wypłynęła krew i woda. Zaświadczył to ten, który widział, a świadectwo jego jest prawdziwe. On wie, że mówi prawdę, abyście i wy wierzyli. Stało się to bowiem, aby się wypełniło Pismo:

Kości Jego nie będą łamane.

I znowu na innym miejscu mówi Pismo:

Będą patrzeć na Tego, którego przebodli.

Potem Józef z Arymatei, który był uczniem Jezusa, lecz ukrytym z obawy przed Żydami, poprosił Piłata, aby mógł zabrać ciało Jezusa. A Piłat zezwolił. Poszedł więc i zabrał Jego ciało. Przybył również i Nikodem, ten, który po raz pierwszy przyszedł do Jezusa w nocy, i przyniósł około stu funtów mieszaniny mirry i aloesu. Zabrali więc ciało Jezusa i obwiązali je w płótna razem z wonnościami, stosownie do żydowskiego sposobu grzebania. A na miejscu, gdzie Go ukrzyżowano, był ogród, w ogrodzie zaś nowy grób, w którym jeszcze nie złożono nikogo. Tam to więc ze względu na żydowski dzień Przygotowania złożono Jezusa, bo grób znajdował się w pobliżu.

Oto słowo Pańskie. **Chwała Tobie Chryste.**

C in order that the passage of Scripture might be fulfilled that says:

*They divided my garments among them,
and for my vesture they cast lots.*

This is what the soldiers did. Standing by the cross of Jesus were his mother and his mother's sister, Mary the wife of Clopas, and Mary of Magdala. When Jesus saw his mother and the disciple there whom he loved he said to his mother,

J "Woman, behold, your son."

C Then he said to the disciple,

J "Behold, your mother."

C And from that hour the disciple took her into his home.

After this, aware that everything was now finished, in order that the Scripture might be fulfilled, Jesus said,

J "I thirst."

C There was a vessel filled with common wine. So they put a sponge soaked in wine on a sprig of hyssop and put it up to his mouth. When Jesus had taken the wine, he said,

J "It is finished."

C And bowing his head, he handed over the spirit.

Here all kneel and pause for a short time.

C. Now since it was preparation day, in order that the bodies might not remain on the cross on the sabbath, for the sabbath day of that week was a solemn one, the Jews asked Pilate that their legs be broken and that they be taken down. So the soldiers came and broke the legs of the first and then of the other one who was crucified with Jesus. But when they came to Jesus and saw that he was already dead, they did not break his legs, but one soldier thrust his lance into his side, and immediately blood and water flowed out. An eyewitness has testified, and his testimony is true; he knows that he is speaking the truth, so that you also may come to believe. For this happened so that the Scripture passage might be fulfilled:

Not a bone of it will be broken.

And again another passage says:

They will look upon him whom they have pierced.

After this, Joseph of Arimathea, secretly a disciple of Jesus for fear of the Jews, asked Pilate if he could remove the body of Jesus. And Pilate permitted it. So he came and took his body. Nicodemus, the one who had first come to him at night, also came bringing a mixture of myrrh and aloes weighing about one hundred pounds. They took the body of Jesus and bound it with burial cloths along with the spices, according to the Jewish burial custom. Now in the place where he had been crucified there was a garden, and in the garden a new tomb, in which no one had yet been buried. So they laid Jesus there because of the Jewish preparation day; for the tomb was close by.

The Gospel of the Lord. **Praise to you, Lord Jesus Christ.**

MODLITWA POWSZECHNA

10. *Na zakończenie liturgii słowa odbywa się modlitwa powszechna, która ma następujący przebieg: diakon, stojąc na ambonie, wypowiada wezwanie, w którym podaje intencję modlitwy. Wszyscy przez pewien czas modlą się w ciszy, po czym kapłan, z miejsca przewodniczenia lub stojąc przy ołtarzu, odmawia modlitwę z rękami rozłożonymi.*
11. *Wierni przez cały czas modlitwy mogą stać albo klęczeć.*
12. *W poważnej i publicznej potrzebie ordynariusz miejsca może pozwolić na dodanie specjalnej intencji lub ją nakazać.*
13. *Spośród modlitw, znajdujących się w mszale, kapłan może wybrać takie, które lepiej odpowiadają warunkom miejscowym, z tym, że należy zachować kolejność intencji, ustaloną dla modlitwy powszechnej (por: Ogólne wprowadzenie do Mszału Rzymskiego, nr 70).*

1. ZA KOŚCIÓŁ ŚWIĘTY

Módlmy się, najmilsi, za święty Kościół Boży, niech nasz Bóg i Pan obdarzy go pokojem i jednością i strzeże go na całej ziemi, a nam pozwoli wieść życie ciche i spokojne na chwałę Boga, Ojca Wszzechmogącego.

Modlitwa w ciszy. Po niej kapłan śpiewa:

Wszzechmogący, wieczny Boże, który w Chrystusie objawiłeś swoją chwałę wszystkim narodom, strzeż dzieła Twego miłosierdzia, aby Kościół Twój, rozszerzony na cały świat, trwał z niewzruszoną wiarą w wyznawaniu Twojego imienia. Przez Chrystusa Pana naszego.

2. ZA PAPIEŻA

Módlmy się za naszego Papieża N., niech nasz Bóg i Pan, który go wybrał do wykonywania władzy biskupiej, zachowa go w zdrowiu i bezpieczeństwie dla swojego Kościoła świętego, aby rządził świętym ludem Bożym.

Modlitwa w ciszy. Po niej kapłan śpiewa:

Wszzechmogący, wieczny Boże, Twoja mądrość wszystkim kieruje, wejrzyj łaskawie na nasze prośby i w swojej dobroci racz zachować wybranego dla nas papieża, aby lud chrześcijański, który od Ciebie otrzymuje przewodników, pod zwierzchnictwem najwyższego pasterza wzrastał w zasługach swej wiary. Przez Chrystusa Pana naszego.

3. ZA WSZYSTKIE STANY KOŚCIOŁA

Módlmy się za naszego Biskupa N., za wszystkich biskupów, kapłanów, diakonów, za wszystkich, którzy służą Kościołowi i za cały lud wierny.

Modlitwa w ciszy. Po niej kapłan śpiewa:

Wszzechmogący, wieczny Boże, Twój Duch uświęca całą społeczność Kościoła i nią rządzi, wysłuchaj nasze pokorne prośby za wszystkie stany Kościoła, aby dzięki Twojej łasce wszyscy wierni Tobie służyli. Przez Chrystusa Pana naszego.

4. ZA KATECHUMENÓW

Módlmy się także za katechumenów, niech nasz Bóg i Pan otworzy wnętrza ich serc i bramy swojego miłosierdzia, aby otrzymawszy w kąpieli odrodzenia odpuszczenia wszystkich grzechów, złączyli się z nami w Chrystusie Jezusie, Panu naszym.

Modlitwa w ciszy. Po niej kapłan śpiewa:

THE SOLEMN INTERCESSIONS

11. *The Liturgy of the Word concludes with the Solemn Intercessions, which take place in this way: the Deacon, if a Deacon is present, or if he is not, a lay minister, stands at the ambo, and sings or says the invitation in which the intention is expressed. Then all pray in silence for a while, and afterwards the Priest, standing at the chair or, if appropriate, at the altar, with hands extended, sings or says the prayer.*

The faithful may remain either kneeling or standing throughout the entire period of the prayers.

12. *Before the Priest's prayer, in accord with tradition, it is permissible to use the Deacon's invitations Let us kneel — Let us stand, with all kneeling for silent prayer.*

The Conferences of Bishops may provide other invitations to introduce the prayer of the Priest.

13. *In a situation of grave public need, the Diocesan Bishop may permit or order the addition of a special intention.*

I. FOR HOLY CHURCH

Let us pray, dearly beloved, for the holy Church of God, that our God and Lord be pleased to give her peace, to guard her and to unite her throughout the whole world and grant that, leading our life in tranquility and quiet, we may glorify God the Father almighty.

Prayer in silence. Then the Priest says:

Almighty ever-living God, who in Christ revealed your glory to all the nations, watch over the works of your mercy, that your Church, spread throughout all the world, may persevere with steadfast faith in confessing your name. Through Christ our Lord.

II. FOR THE POPE

Let us pray also for our most Holy Father Pope N., that our God and Lord, who chose him for the Order of Bishops, may keep him safe and unharmed for the Lord's holy Church, to govern the holy People of God.

Prayer in silence. Then the Priest says:

Almighty ever-living God, by whose decree all things are founded, look with favor on our prayers and in your kindness protect the Pope chosen for us, that, under him, the Christian people, governed by you their maker, may grow in merit by reason of their faith. Through Christ our Lord.

III. FOR ALL ORDERS AND DEGREES OF THE FAITHFUL

Let us pray also for our Bishop N., □ for all Bishops, Priests, and Deacons of the Church and for the whole of the faithful people.

Prayer in silence. Then the Priest says:

Almighty ever-living God, by whose Spirit the whole body of the Church is sanctified and governed, hear our humble prayer for your ministers, that, by the gift of your grace, all may serve you faithfully. Through Christ our Lord.

IV. FOR CATECHUMENS

Let us pray also for (our) catechumens, that our God and Lord may open wide the ears of their inmost hearts and unlock the gates of his mercy, that, having received forgiveness of all their sins through the waters of rebirth, they, too, may be one with Christ Jesus our Lord.

Prayer in silence. Then the Priest says:

Wszchemogący, wieczny Boże, Ty nieustannie ubogacasz swój Kościół nowym potomstwem; pomnóż wiarę i zrozumienie u katechumenów, aby odrodzeni w wodzie Chrztu świętego zostali zaliczeni do grona Twoich przybranych dzieci. Przez Chrystusa Pana naszego.

5. O JEDNOŚĆ CHRZEŚCIJAN

Módlmy się za wszystkich braci wierzących w Chrystusa: niech nasz Bóg i Pan sprawi, aby dążyli do prawdy, niech ich zgromadzi i zachowa w swoim jednym Kościele.

Modlitwa w ciszy. Po niej kapłan śpiewa:

Wszchemogący, wieczny Boże, Ty gromadzisz rozproszonych, a zgromadzonych zachowujesz w jedności, wejrzyj łaskawie na wyznawców Twojego Syna, i spraw, niech wszyscy, których uświęcił jeden chrzest, złączą się w prawdziwej wierze i bratniej miłości. Przez Chrystusa Pana naszego.

6. ZA ŻYDÓW

Módlmy się za Żydów, do których przodków Pan Bóg przemawiał, aby pomógł im wzrastać w miłości ku Niemu i wierności Jego przymierzu.

Modlitwa w ciszy. Po niej kapłan śpiewa:

Wszchemogący, wieczny Boże, Ty dałeś swoje obietnice Abrahamowi i jego potomkom; wysłuchaj łaskawie prośby swojego Kościoła, aby lud, który niegdyś był narodem wybranym, mógł osiągnąć pełnię odkupienia. Przez Chrystusa Pana naszego.

7. ZA NIEWIERZĄCYCH W CHRYSYTA

Módlmy się za tych, którzy nie wierzą w Chrystusa, aby i oni napełnieni światłem Ducha Świętego, mogli wkroczyć na drogę zbawienia.

Modlitwa w ciszy. Po niej kapłan śpiewa:

Wszchemogący, wieczny Boże, spraw, aby niewierzący w Chrystusa, postępując zgodnie z sumieniem znaleźli prawdę; i abyśmy przez wzrost we wzajemnej miłości oraz pełniejszy udział w tajemnicy Twego życia, stali się w świecie doskonalszymi świadkami Twojej miłości. Przez Chrystusa Pana naszego.

8. ZA NIEWIERZĄCYCH W BOGA

Módlmy się za wszystkich, którzy nie uznają Boga, aby w szczerości serca postępowali za tym, co słuszne, i tak mogli odnaleźć samego Boga.

Modlitwa w ciszy. Po niej kapłan śpiewa:

Wszchemogący, wieczny Boże, Ty stworzyłeś wszystkich ludzi, aby zawsze Ciebie szukali, a znajdując Cię, doznali pokoju; spraw łaskawie, aby wszyscy, mimo przeszkód i niebezpieczeństw, dostrzegali znaki Twojej dobroci oraz świadectwo dobrych czynów tych ludzi, którzy w Ciebie wierzą i z radością wyznali wiarę w Ciebie, jedyne prawdziwego Boga i Ojca wszystkich ludzi. Przez Chrystusa Pana naszego.

9. ZA RZĄDZĄCYCH PAŃSTWAMI

Módlmy się za wszystkich rządzących państwami: niech nasz Bóg i Pan kieruje ich umysłami i sercami według swojej woli, abyśmy wszyscy żyli w prawdziwej wolności i pokoju.

Modlitwa w ciszy. Po niej kapłan śpiewa:

Almighty ever-living God, who make your Church ever fruitful with new offspring, increase the faith and understanding of (our) catechumens, that, reborn in the font of Baptism, they may be added to the number of your adopted children. Through Christ our Lord.

V. FOR THE UNITY OF CHRISTIANS

Let us pray also for all our brothers and sisters who believe in Christ, that our God and Lord may be pleased, as they live the truth, to gather them together and keep them in his one Church.

Prayer in silence. Then the Priest says:

Almighty ever-living God, who gather what is scattered and keep together what you have gathered, look kindly on the flock of your Son, that those whom one Baptism has consecrated may be joined together by integrity of faith and united in the bond of charity.

VI. FOR THE JEWISH PEOPLE

Let us pray also for the Jewish people, to whom the Lord our God spoke first, that he may grant them to advance in love of his name and in faithfulness to his covenant.

Prayer in silence. Then the Priest says:

Almighty ever-living God, who bestowed your promises on Abraham and his descendants, graciously hear the prayers of your Church, that the people you first made your own may attain the fullness of redemption. Through Christ our Lord. **Amen.**

VII. FOR THOSE WHO DO NOT BELIEVE IN CHRIST

Let us pray also for those who do not believe in Christ, that, enlightened by the Holy Spirit, they, too, may enter on the way of salvation.

Prayer in silence. Then the Priest says:

Almighty ever-living God, grant to those who do not confess Christ that, by walking before you with a sincere heart, they may find the truth and that we ourselves, being constant in mutual love and striving to understand more fully the mystery of your life, may be made more perfect witnesses to your love in the world. Through Christ our Lord.

VIII. FOR THOSE WHO DO NOT BELIEVE IN GOD

Let us pray also for those who do not acknowledge God, that, following what is right in sincerity of heart, they may find the way to God himself.

Prayer in silence. Then the Priest says:

Almighty ever-living God, who created all people to seek you always by desiring you and, by finding you, come to rest, grant, we pray, that, despite every harmful obstacle, all may recognize the signs of your fatherly love and the witness of the good works done by those who believe in you, and so in gladness confess you, the one true God and Father of our human race. Through Christ our Lord.

IX. FOR THOSE IN PUBLIC OFFICE

Let us pray also for those in public office, that our God and Lord may direct their minds and hearts according to his will for the true peace and freedom of all.

Prayer in silence. Then the Priest says:

Wszchemogący, wieczny Boże, w Twoim ręku są ludzkie serca i od Ciebie pochodzą prawa wszystkich ludów; wejrzyj łaskawie na tych, którzy nami rządzą, aby na całym świecie panował trwały pokój i pomyślność narodów, a religia cieszyła się wolnością. Przez Chrystusa Pana naszego.

10. ZA STRAPIONYCH I CIERPIĄCYCH

Módlmy się, najmilsi, do Boga Ojca Wszchemogącego, aby oczyścił świat z wszelkich błędów, odwrócił od nas choroby, głód oddalił, otworzył więzienia, rozewał kajdany, raczył dać bezpieczeństwo i szczęśliwy powrót podróżującym, zdrowie chorym, a umierających obdarzył zbawieniem.

Modlitwa w ciszy. Po niej kapłan śpiewa:

Wszchemogący, wieczny Boże, pociecho strapionych i mocy cierpiących, usłysz prośby tych, którzy w jakimkolwiek utrapieniu wołają do Ciebie, aby wszyscy mogli się radować, że doznali w swoich potrzebach Twego miłosierdzia. Przez Chrystusa Pana naszego.

CZĘŚĆ DRUGA: ADORACJA KRZYŻA

14. *Po modlitwie powszechnej odbywa się uroczysta adoracja Krzyża. Można ją przeprowadzić w dwojaki sposób, zależnie od okoliczności.*

Ukazanie Krzyża

Pierwsza Forma

15. *Do ołtarza przynosi się zasłonięty Krzyż; dwaj ministranci niosą przy nim zapalone świece. Kapłan, stojąc przed ołtarzem, bierze Krzyż, odsłania jego górną część i podnosząc go śpiewa wezwanie: Oto drzewo Krzyża; w śpiewie pomaga mu diakon lub, jeśli zachodzi potrzeba, schola. Wszyscy odpowiadają: Pójdźmy z pokłonem, po skończeniu śpiewu klękają na oba kolana i przez chwilę oddają cześć Krzyżowi. W tym czasie kapłan trzyma wzniesiony Krzyż, następnie odsłania prawe ramię Krzyża i znowu podnosząc Krzyż śpiewa wezwanie: Oto drzewo Krzyża, po czym odbywa się wszystko jako poprzednio. Wreszcie odsłania Krzyż całkowicie, śpiewa po raz trzeci Oto drzewo Krzyża i wszystko odbywa się jak za pierwszym razem.*

K. Oto drzewo Krzyża,
na którym zawisło zbawienie świata.

L. Pójdźmy z pokłonem.

W towarzystwie dwóch ministrantów, którzy niosą zapalone świece, kapłan zanosi Krzyż na miejsce między prezbiterium i nawą lub inne odpowiednie miejsce. Krzyż przekazuje ministrantom, którzy go podtrzymują; świece stawia się po obu stronach Krzyża. Teraz odbywa się adoracja Krzyża, jak niżej.

Druga Forma

16. *Kapłan lub diakon, albo ktoś odpowiedni z posługujących, udaje się z ministrantami do drzwi kościoła. Tu bierze nie zasłonięty Krzyż, ministranci zaś biorą zapalone świece. Odbywa się teraz procesja z Krzyżem przez kościół do prezbiterium. W pobliżu wejścia, pośrodku kościoła i przy wejściu do prezbiterium, niosący Krzyż zatrzymuje się, podnosi go i śpiewa wezwanie: Oto drzewo Krzyża. Wszyscy mu odpowiadają: Pójdźmy z pokłonem, po każdej odpowiedzi klękają i przez chwilę oddają w milczeniu cześć Krzyżowi. Następnie Krzyż i świece umieszcza się tak, jak wyżej podano, i odbywa się adoracja.*

Almighty ever-living God, in whose hand lies every human heart and the rights of peoples, look with favor, we pray, on those who govern with authority over us, that throughout the whole world, the prosperity of peoples, the assurance of peace, and freedom of religion may through your gift be made secure. Through Christ our Lord.

X. FOR THOSE IN TRIBULATION

Let us pray, dearly beloved, to God the Father almighty, that he may cleanse the world of all errors, banish disease, drive out hunger, unlock prisons, loosen fetters, granting to travelers safety, to pilgrims return, health to the sick, and salvation to the dying.

Prayer in silence. Then the Priest says:

Almighty ever-living God, comfort of mourners, strength of all who toil, may the prayers of those who cry out in any tribulation come before you, that all may rejoice, because in their hour of need your mercy was at hand. Through Christ our Lord.

SECOND PART: THE ADORATION OF THE HOLY CROSS

14. *After the Solemn Intercessions, the solemn Adoration of the Holy Cross takes place. Of the two forms of the showing of the Cross presented here, the more appropriate one, according to pastoral needs, should be chosen.*

The Showing of the Holy Cross

First Form

15. *The Deacon accompanied by ministers, or another suitable minister, goes to the sacristy, from which, in procession, accompanied by two ministers with lighted candles, he carries the Cross, covered with a violet veil, through the church to the middle of the sanctuary.*

The Priest, standing before the altar and facing the people, receives the Cross, uncovers a little of its upper part and elevates it while beginning the Ecce lignum Crucis (Behold the wood of the Cross). He is assisted in singing by the Deacon or, if need be, by the choir. All respond, Come, let us adore. At the end of the singing, all kneel and for a brief moment adore in silence, while the Priest stands and holds the Cross raised.

- C. Behold the wood of the Cross,
on which hung the salvation of the world.

R. Come, let us adore.

Then the Priest uncovers the right arm of the Cross and again, raising up the Cross, begins, Behold the wood of the Cross and everything takes place as above.

Finally, he uncovers the Cross entirely and, raising it up, he begins the invitation Behold the wood of the Cross a third time and everything takes place like the first time

Second Form

16. *The Priest or the Deacon accompanied by ministers, or another suitable minister, goes to the door of the church, where he receives the unveiled Cross, and the ministers take lighted candles; then the procession sets off through the church to the sanctuary. Near the door, in the middle of the church and before the entrance of the sanctuary, the one who carries the Cross elevates it, singing, Behold the wood of the Cross, to which all respond, Come, let us adore. After each response all kneel and for a brief moment adore in silence, as above.*

Adoracja Krzyża

17. *Kapłan, duchowieństwo i wierni przechodzą procesjonalnie przed Krzyżem i oddają mu cześć przez przyklęknięcie albo w inny sposób, zgodny z miejscowym zwyczajem, np. przez ucalowanie. W tym czasie śpiewa się pieśni: Krzyżu święty, Ludu, mój ludu, Wisi na krzyżu lub inne odpowiednie pieśni. Ci, którzy złożyli cześć Krzyżowi, siadają.*
18. *Adoruje się tylko jeden Krzyż. Jeśli z powodu wielkiej liczby uczestników liturgii nie wszyscy mogą podejść do Krzyża i oddać mu cześć, obrzęd adoracji można odprawić w następujący sposób: gdy część wiernych odda cześć Krzyżowi, kapłan bierze go, staje pośrodku przed ołtarzem i w krótkich słowach zachęca zgromadzonych do adoracji. Następnie podnosi Krzyż i tak go trzyma przez pewien czas, wierni zaś oddają wtedy cześć Krzyżowi w milczeniu.*
19. *Po zakończeniu adoracji Krzyż zanosi się na zwykle miejsce przy ołtarzu. Zapalone świece stawia się na ołtarzu lub przy Krzyżu.*

CZEŚĆ TRZECIA: KOMUNIA ŚWIĘTA

22. *Ołtarz nakrywa się obrusem i umieszcza na nim korporał i mszał. Następnie diakon lub, gdy go nie ma, sam kapłan, przynosi Najświętszy Sakrament krótszą drogą z miejsca przechowania do ołtarza. W tym czasie wszyscy stoją w milczeniu. Dwaj ministranci towarzyszą kapłanowi, niosąc przy Najświętszym Sakramencie zapalone świece, które stawiają na ołtarzu lub obok niego.*
23. *Gdy diakon postawi na ołtarzu puszkę z Najświętszym Sakramentem i odkryje ją, podchodzi kapłan, przyklęka i staje przy ołtarzu. Z rękami złożonymi głośno mówi:*

K. Pouczeni przez Zbawiciela i posłuszni Jego słowom, ośmielamy się mówić:

L. **Ojciec nasz, któryś jest w niebie: święć się imię Twoje, przyjdź Królestwo Twoje, bądź wola Twoja jako w niebie tak i na ziemi. Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj. I odpuść nam nasze winy, jako i my odpuszczamy naszym winowajcom. I nie wódz nas na pokuszenie, ale nas zbaw ode złego.**

K. Wybaw nas, Panie, od zła wszelkiego i obdarz nasze czasy pokojem. Wspomóż nas w swoim miłosierdziu, abyśmy zawsze wolni od grzechu i bezpieczni od wszelkiego zamętu, pełni nadziei oczekiwali przyjścia naszego Zbawiciela, Jezusa Chrystusa.

L. **Bo Twoje jest Królestwo i potęga, i chwała na wieki.**

The Adoration of the Holy Cross

17. *Then, accompanied by two ministers with lighted candles, the Priest or the Deacon carries the Cross to the entrance of the sanctuary or to another suitable place and there puts it down or hands it over to the ministers to hold. Candles are placed on the right and left sides of the Cross.*
18. *For the Adoration of the Cross, first the Priest Celebrant alone approaches, with the chasuble and his shoes removed, if appropriate. Then the clergy, the lay ministers, and the faithful approach, moving as if in procession, and showing reverence to the Cross by a simple genuflection or by some other sign appropriate to the usage of the region, for example, by kissing the Cross.*
19. *Only one Cross should be offered for adoration. If, because of the large number of people, it is not possible for all to approach individually, the Priest, after some of the clergy and faithful have adored, takes the Cross and, standing in the middle before the altar, invites the people in a few words to adore the Holy Cross and afterwards holds the Cross elevated higher for a brief time, for the faithful to adore it in silence.*
20. *While the adoration of the Holy Cross is taking place, the antiphon *Crucem tuam adoramus* (We adore your Cross, O Lord), the *Reproaches*, the hymn *Crux fidelis* (Faithful Cross) or other suitable chants are sung, during which all who have already adored the Cross remain seated.*
*In accordance with local circumstances or popular traditions and if it is pastorally appropriate, the *Stabat Mater* may be sung, as found in the *Graduale Romanum*, or another suitable chant in memory of the compassion of the Blessed Virgin Mary.*
21. *When the adoration has been concluded, the Cross is carried by the Deacon or a minister to its place at the altar. Lighted candles are placed around or on the altar or near the Cross.*

THRD PART: HOLY COMMUNION

22. *A cloth is spread on the altar; and a corporal and the Missal put in place. Meanwhile the Deacon or, if there is no Deacon, the Priest himself, putting on a humeral veil, brings the Blessed Sacrament back from the place of repose to the altar by a shorter route, while all stand in silence. Two ministers with lighted candles accompany the Blessed Sacrament and place their candlesticks around or upon the altar.*
 23. *When the Deacon, if a Deacon is present, has placed the Blessed Sacrament upon the altar and uncovered the ciborium, the Priest goes to the altar and genuflects.*
- C. At the Savior's command and formed by divine teaching, we dare to say:
- All. Our Father, who art in heaven, hallowed be thy name; thy kingdom come, thy will be done on earth as it is in heaven. Give us this day our daily bread, and forgive us our trespasses, as we forgive those who trespass against us; and lead us not into temptation, but deliver us from evil.**
- C. Deliver us, Lord, we pray, from every evil, graciously grant peace in our days, that, by the help of your mercy, we may be always free from sin and safe from all distress, as we await the blessed hope and the coming of our Savior, Jesus Christ.
- All. For the kingdom, the power and the glory are yours now and for ever.**

- K. Panie Jezu Chryste, niech przyjęcie Ciała Twojego nie ściągnie na mnie wyroku potępienia, lecz dzięki Twemu miłosierdziu niech mnie chroni oraz skutecznie leczy moją duszę i ciało.
- K. Oto Baranek Boży, który gładzi grzechy świata. Błogosławieni, którzy zostali wezwani na Jego ucztę.
- L. **Panie, nie jestem godzien, abyś przyszedł do mnie, ale powiedz tylko słowo, a będzie uzdrowiona dusza moja.**

MODL. PO KOM. Wszechmogący, wieczny Boże, Ty nam dałeś nowe życie przez błogosławioną śmierć i zmartwychwstanie Chrystusa, zachowaj w nas dzieło swojego miłosierdzia i spraw, abyśmy przez udział w tym misterium żyli zawsze dla Ciebie. Przez Chrystusa, Pana naszego.

Jeśli nie ma procesji do Grobu Pańskiego, bezpośrednio po modlitwie po Komunii kapłan odsyła lud. Kapłan zwrócony do ludu wyciąga nad nim ręce i odmawia poniższą modlitwę.

MODL. NAD LUDEM Panie, nasz Boże, niech obfite błogosławieństwo spłynie na Twój lud, który obchodził pamiątkę śmierci Twojego Syna i spodziewa się swojego zmartwychwstania; odpuść mu winy, udziel pocieszenia, umocnij go w świętej wierze i zapewnij mu wieczne zbawienie. Przez Chrystusa, Pana naszego.

Po zakończeniu Liturgii Męki Pańskiej obnaża się ołtarz w prezbiterium

- C. May the receiving of your Body and Blood, Lord Jesus Christ, not bring me to judgment and condemnation, but through your loving mercy be for me protection in mind and body and a healing remedy.
- C. Behold the Lamb of God, behold him who takes away the sins of the world. Blessed are those called to the supper of the Lamb.

All. Lord, I am not worthy that you should enter under my roof, but only say the word and my soul shall be healed.

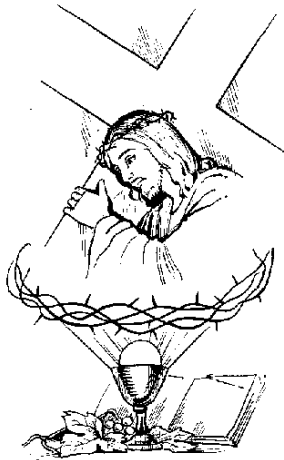
PRAYER AFTER COM. Almighty ever-living God, who have restored us to life by the blessed Death and Resurrection of your Christ, preserve in us the work of your mercy, that, by partaking of this mystery, we may have a life unceasingly devoted to you. Through Christ our Lord.

For the Dismissal the Deacon or, if there is no Deacon, the Priest himself, may say the invitation Bow down for the blessing.

Then the Priest, standing facing the people and extending his hands over them, says this Prayer over the People:

PRAYER OVER THE PEOPLE May abundant blessing, O Lord, we pray, descend upon your people, who have honored the Death of your Son in the hope of their resurrection: may pardon come, comfort be given, holy faith increase, and everlasting redemption be made secure. Through Christ our Lord.

After the celebration, the altar is stripped, but the Cross remains on the altar with two or four candlesticks.

WIGILIA PASCHALNA W WIELKĄ NOC

1. *Zgodnie z bardzo dawną tradycją ta noc powinna być czuwaniem na cześć Pana (Wj 12, 42). Wierni, posłuszni upomnieniu Ewangelii (Lk 12, 35 nn), trzymając w rękach zapalone świece, powinni być podobni do ludzi, którzy oczekują swego Pana, aby gdy powróci, zastał ich czuwających i zaprosił ich do swego stołu.*
2. *Wigilia tej nocy ma następujący układ: po krótkim obrzędzie światła (jest to pierwsza część Wigilii) Kościół święty rozważa wielkie dzieła, jakich Pan Bóg dokonał od początku dla swego ludu, oraz wyraża ufność w słowo i obietnice Boże (część druga, czyli liturgia słowa); następnie, gdy zbliża się dzień Zmartwychwstania, Kościół wraz ze swymi nowymi członkami, odrodzonymi w chrzcie (część trzecia), zostaje zaproszony do stołu, który Pan przygotował swojemu ludowi przez swoją śmierć i zmartwychwstanie (część czwarta).*
3. *Wszystkie obrzędy Wigilii Paschalnej odbywają się w nocy: nie wolno ich rozpocząć, zanim nie zapadnie noc, a należy je zakończyć przed świtem niedzieli.*
4. *Msza św. tej nocy, choćby ją sprawowano przed północą, jest Mszą paschalną Niedzieli Zmartwychwstania.*
5. *Kto uczestniczy w tej Mszy Św., może powtórnie przyjąć Komunię św. podczas Mszy sprawowanej w dniu Paschy w Niedzielę Zmartwychwstania. Kapłan, który celebruje lub koncelebrować Mszę nocną, może celebrować lub koncelebrować Mszę św. w Niedzielę Zmartwychwstania.*
6. *Kapłan i diakon ubierają się w szaty mszalne koloru białego. Należy przygotować świece dla uczestników Wigilii.*

CZĘŚĆ PIERWSZA:

UROCZYSTY POCZĄTEK WIGILII CZYLI LITURGIA ŚWIATŁA

POŚWIĘCENIE OGNI I PRZYGOTOWANIE PASCHAŁU

8. *Wygasa się światła w kościele.
W odpowiednim miejscu poza kościołem rozpala się ognisko. Gdy lud się zgromadzi, przychodzi kapłan z posługującymi, z których jeden niesie paschał. Jeśli nie można rozpalic ogniska poza kościołem, obrzęd sprawuje się jak niżej.*
9. *Kapłan pozdrawia jak zwykle zgromadzony lud i wprowadza wiernych w liturgię Wigilii w tych lub podobnych słowach:*

THE EASTER VIGIL IN THE HOLY NIGHT

1. *By most ancient tradition, this is the night of keeping vigil for the Lord (Ex 12: 42), in which, following the Gospel admonition (Lk 12: 35-37), the faithful, carrying lighted lamps in their hands, should be like those looking for the Lord when he returns, so that at his coming he may find them awake and have them sit at his table.*
2. *Of this night's Vigil, which is the greatest and most noble of all solemnities, there is to be only one celebration in each church. It is arranged, moreover, in such a way that after the Lucernarium and Easter Proclamation (which constitutes the first part of this Vigil), holy Church meditates on the wonders the Lord God has done for his people from the beginning, trusting in his word and promise (the second part, that is, the Liturgy of the Word) until, as day approaches, with new members reborn in Baptism (the third part), the Church is called to the table the Lord has prepared for his people, the memorial of his Death and Resurrection until he comes again (the fourth part).*
3. *The entire celebration of the Easter Vigil must take place during the night, so that it begins after nightfall and ends before daybreak on the Sunday.*
4. *The Mass of the Vigil, even if it is celebrated before midnight, is a paschal Mass of the Sunday of the Resurrection.*
5. *Anyone who participates in the Mass of the night may receive Communion again at Mass during the day. A Priest who celebrates or concelebrates the Mass of the night may again celebrate or concelebrate Mass during the day.*

The Easter Vigil takes the place of the Office of Readings.

6. *The Priest is usually assisted by a Deacon. If, however, there is no Deacon, the duties of his Order, except those indicated below, are assumed by the Priest Celebrant or by a concelebrant.*

The Priest and Deacon vest as at Mass, in white vestments.

7. *Candles should be prepared for all who participate in the Vigil. The lights of the church are extinguished.*

FIRST PART:

THE SOLEMN BEGINNING OF THE VIGIL OR LUCERNARIUM

THE BLESSING OF THE FIRE AND PREPARATION OF THE CANDLE

8. *A blazing fire is prepared in a suitable place outside the church. When the people are gathered there, the Priest approaches with the ministers, one of whom carries the paschal candle. The processional cross and candles are not carried.*

Where, however, a fire cannot be lit outside the church, the rite is carried out as in no. 13, below.

9. *The Priest and faithful sign themselves while the Priest says: In the name of the Father, and of the Son, and of the Holy Spirit, and then he greets the assembled people in the usual way and briefly instructs them about the night vigil in these or similar words:*

Drodzy bracia i siostry, w tę najświętszą noc, w którą nasz Pan Jezus Chrystus, przeszedł ze śmierci do życia, Kościół wzywa swoje dzieci rozproszone po całym świecie, aby zgromadziły się na czuwanie i modlitwę. Jeśli tak będziemy obchodzić pamiątkę Paschy Pana, słuchając słowa Bożego i sprawując święte obrzędy, możemy mieć nadzieję, że otrzymamy udział w zwycięstwie Chrystusa nad śmiercią i razem z Nim żyć będziemy w Bogu.

10. Następnie poświęca się ogień.

MÓDLMY SIĘ. Boże, Ty przez swojego Syna udzieliłeś wiernym światła swojej chwały, poświęć + ten ogień i przez te święta wielkanocne rozpal w nas tak wielkie pragnienie nieba, abyśmy z czystym sercem mogli dostąpić światła wiekuistej światłości. Przez Chrystusa, Pana naszego.

11. Po poświęceniu nowego ognia, przed kapłanem staje akolita lub ministrant, który trzyma paschał. Kapłan na paschale żłobi rylcem krzyż, nad krzyżem grecką literę Alfa, pod Krzyżem literę Omega, a na czterech polach między ramionami krzyża cyfry bieżącego roku. Jednocześnie głośno i wyraźnie mówi:

1. **Chrystus wczoraj i dziś**
2. **Początek i koniec**
3. **Alfa**
4. **i Omega**
5. **Jego jest czas**
6. **i wieczność**
7. **Jemu chwała i panowanie**
8. **przez wszystkie wieki wieków. Amen.**

12. Po wyźłobieniu krzyża i innych znaków, kapłan może umieścić pięć ziaren kadzidla, w formie krzyża, mówiąc przy tym:

1. **Przez swoje rany święte**
2. **chwalebne**
3. **niech nas strzeże**
4. **i zachowuje**
5. **Chrystus Pan. Amen.**

13. Jeśli ze względu na okoliczności nie można rozpałić ogniska, należy odpowiednio zmienić obrzęd poświęcenia ognia, np. można poświęcić płonący znicz. Lud gromadzi się w kościele, a kapłan z posługującymi, którzy niosą paschał, udaje się do drzwi kościoła. O ile to możliwe, lud zwraca się w stronę kapłana. Po pozdrowieniu i wprowadzeniu w liturgię, kapłan poświęca ogień oraz przygotowuje paschał.

14. Teraz kapłan zapala paschał od nowego ognia, mówiąc głośno:

Niech światło Chrystusa chwalebnie zmartwychwstałego rozproszy ciemności naszych serc i umysłów.

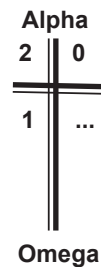
Dear brethren (brothers and sisters), on this most sacred night, in which our Lord Jesus Christ passed over from death to life, the Church calls upon her sons and daughters, scattered throughout the world, to come together to watch and pray. If we keep the memorial of the Lord's paschal solemnity in this way, listening to his word and celebrating his mysteries, then we shall have the sure hope of sharing his triumph over death and living with him in God.

10. *Then the Priest blesses the fire, saying with hands extended:*

LET US PRAY. O God, who through your Son bestowed upon the faithful the fire of your glory, sanctify + this new fire, we pray, and grant that, by these paschal celebrations, we may be so inflamed with heavenly desires, that with minds made pure we may attain festivities of unending splendor. Through Christ our Lord.

11. *After the blessing of the new fire, one of the ministers brings the paschal candle to the Priest, who cuts a cross into the candle with a stylus. Then he makes the Greek letter Alpha above the cross, the letter Omega below, and the four numerals of the current year between the arms of the cross, saying meanwhile:*

1. **Christ yesterday and today**
2. **the Beginning and the End**
3. **the Alpha**
4. **and the Omega**
5. **All time belongs to him**
6. **and all the ages**
7. **To him be glory and power**
8. **through every age and for ever. Amen.**

12. *When the cutting of the cross and of the other signs has been completed, the Priest may insert five grains of incense into the candle in the form of a cross, meanwhile saying:*

1. **By his holy**
2. **and glorious wounds,**
3. **may Christ the Lord**
4. **guard us**
5. **and protect us. Amen.**

13. *Where, because of difficulties that may occur, a fire is not lit, the blessing of fire is adapted to the circumstances. When the people are gathered in the church as on other occasions, the Priest comes to the door of the church, along with the ministers carrying the paschal candle. The people, insofar as is possible, turn to face the Priest.*

The greeting and address take place as in no. 9 above; then the fire is blessed and the candle is prepared, as above in nos. 10-12.

14. *The Priest lights the paschal candle from the new fire, saying:*

May the light of Christ rising in glory dispel the darkness of our hearts and minds.

As regards the preceding elements, Conferences of Bishops may also establish other forms more adapted to the culture of the different peoples.

PROCESJA

15. *Po zapaleniu paschalu celebrans nakłada kadzidło do kadzielnicy. Następnie diakon, lub, gdy go nie ma, sam celebrans, bierze w obie ręce paschal i wyrusza procesją do kościoła. Na czele idzie turyferarz z dymiącą kadzielnicą. Za nim idzie niosący paschal, potem celebrans, duchowieństwo, ministranci i lud. Wszyscy niosą świece.*

Przy bramie kościoła diakon zatrzymuje się, podnosi paschal i śpiewa:

D. Światło Chrystusa.

L. Bogu niech będą dzięki.

Celebrans zapala swoją świecę od płomienia paschalu.

16. *Diakon przechodzi do środka kościoła, zatrzymuje się, podnosi paschal i śpiewa drugi raz:*

D. Światło Chrystusa.

L. Bogu niech będą dzięki.

Teraz wszyscy zapalają swoje świece od płamienia paschalu.

17. *Gdy diakon przyjdzie do ołtarza, stojąc zwrócony do ludu, śpiewa po raz trzeci:*

D. Światło Chrystusa.

L. Bogu niech będą dzięki.

Teraz zapala się wszystkie światła w kościele.

ORĘDZIE PASCHALNE (EXULTET)

18. *Po przyjsciu do ołtarza kapłan udaje się na miejsce przewodniczenia. Diakon umieszcza paschal na świeczniku. Następnie można nalożyć kadzidło, jak przed Ewangelią podczas Mszy św., po czym diakon prosi kapłana o błogosławieństwo. Kapłan udziela błogosławieństwa mówiąc półgłosem:*

K. Niech Pan będzie w sercu twoim i na twoich wargach, abyś godnie głosił Jego orędzie paschalne: w imię Ojca i Syna + i Ducha Świętego.

D. Amen.

Błogosławieństwo to opuszcza się, jeśli orędzie wielkanocne ma śpiewać ktoś, kto nie jest diakonem.

19. *Jeśli używa się kadzidła, diakon, lub - gdy go nie ma - sam kapłan, okadza najpierw księgę, a potem paschal i stojąc na ambonie albo przy pulpicie, śpiewa orędzie wielkanocne. W tym czasie wszyscy stoją, trzymając w rękach zapalone świece.*

W razie konieczności orędzie wielkanocne może śpiewać kantor, który nie jest diakonem. Opuszcza on w dłuższej formie orędzia część tekstu, od słów: „A zatem proszę was, bracia” aż do końca wstępu, włącznie z pozdrowieniem „Pan z wami”.

Orędzie wielkanocne może także wykonać w formie krótszej kantor, który nie jest diakonem, opuszcza wtedy pozdrowienie „Pan z wami”.

PROCESSION

15. *When the candle has been lit, one of the ministers takes burning coals from the fire and places them in the thurible, and the Priest puts incense into it in the usual way. The Deacon or, if there is no Deacon, another suitable minister, takes the paschal candle and a procession forms. The thurifer with the smoking thurible precedes the Deacon or other minister who carries the paschal candle. After them follows the Priest with the ministers and the people, all holding in their hands unlit candles.*

At the door of the church the Deacon, standing and raising up the candle, sings:

D. The Light of Christ.

All: Thanks be to God.

The Priest lights his candle from the flame of the paschal candle.

16. *Then the Deacon moves forward to the middle of the church and, standing and raising up the candle, sings a second time:*

D. The Light of Christ.

All: Thanks be to God.

All light their candles from the flame of the paschal candle and continue in procession.

17. *When the Deacon arrives before the altar, he stands facing the people, raises up the candle and sings a third time:*

D. The Light of Christ.

All: Thanks be to God.

Then the Deacon places the paschal candle on a large candlestand prepared next to the ambo or in the middle of the sanctuary.

And lights are lit throughout the church, except for the altar candles.

THE EASTER PROCLAMATION (EXSULTET)

18. *Arriving at the altar, the Priest goes to his chair, gives his candle to a minister, puts incense into the thurible and blesses the incense as at the Gospel at Mass. The Deacon goes to the Priest and saying, Your blessing, Father, asks for and receives a blessing from the Priest, who says in a low voice:*

K. May the Lord be in your heart and on your lips, that you may proclaim his paschal praise worthily and well, in the name of the Father and of the Son, + and of the Holy Spirit.

D. **Amen.**

This blessing is omitted if the Proclamation is made by someone who is not a Deacon.

19. *The Deacon, after incensing the book and the candle, proclaims the Easter Proclamation (Exsultet) at the ambo or at a lectern, with all standing and holding lighted candles in their hands.*

The Easter Proclamation may be made, in the absence of a Deacon, by the Priest himself or by another concelebrating Priest. If, however, because of necessity, a lay cantor sings the Proclamation, the words Therefore, dearest friends up to the end of the invitation are omitted, along with the greeting The Lord be with you.

The Proclamation may also be sung in the shorter form.

Orędzie wielkanocne. Forma dłuższa

WESELICIE SIĘ już, zastępy Aniołów, w niebie: weselcie się, służy Boga. Niechaj zabrzmiały dzwony głoszące zbawienie, gdy Król tak wielki odnosi zwycięstwo. Raduj się, ziemio, opromieniona tak niezmiernym blaskiem, a oświecona jasnością Króla wieków, poczuj, że wolna jesteś od mroku, co świat ukrywa! Zdobny blaskiem takiej światłości, raduj się, Kościele święty, Matko nasza! Ta zaś świątynia niechaj zabrzmie potężnym śpiewem całego ludu.

(A zatem proszę was, bracia najmilsi, którzy stoicie tutaj, podziwiając jasność tego świętego płomienia, byście razem ze mną wzywali miłosierdzia wszechmogącego Boga. Niech Ten, który bez moich zasług raczył mnie uczynić swoim sługą, zechce mnie napęlić światłem swojej jasności i pozwoli godnie wyśpiewać pochwałę tej świecy.)

(K. Pan z wami.

L. I z duchem twoim.)

K. W górę serca.

L. Wznosimy je do Pana.

K. Dzięki składajmy Panu Bogu naszemu.

L. Godne to i sprawiedliwe.

Zaprawdę, godne to i sprawiedliwe, abyśmy z całego serca i z całej duszy śpiewem wysławiali niewidzialnego Boga, Ojca Wszechmogącego oraz Jednorodzonego Syna Jego, Jezusa Chrystusa, naszego Pana, który Ojcu przedwiecznemu spłacił za nas dług Adama i krwią serdeczną zmasał dłużny zapis starodawnej winy. Oto są bowiem święta paschalne, w czasie których zabija się prawdziwego Baranka, a Jego krew poświęca domy wierzących. Jest to ta sama noc, w której niegdyś ojców naszych, synów Izraela, wywiodłeś z Egiptu i przeprowadziłeś suchą nogą przez Morze Czerwone. Jest to zatem ta noc, która światłem ognistego słupa rozproszyła ciemności grzechu, a teraz ta sama noc uwalnia wszystkich wierzących w Chrystusa na całej ziemi od zepsucia pogańskiego życia i od mroku grzechów, do łaski przywraca i gromadzi w społeczności świętych. Tej właśnie nocy Chrystus skruszywszy więzy śmierci, jako zwycięzca wyszedł z otchłani. Nic by nam przecież nie przyszło z daru życia, gdybyśmy nie zostali odkupieni. O, jak przedziwna łaskawość Twojej dobroci dla nas! O, jak niepojęta jest Twoja miłość: aby wykupić niewolnika, wydałeś swego Syna. O, zaiste konieczny był grzech Adama, który został zgładzony śmiercią Chrystusa! O, szczęśliwa wino, skoro ją zgładził tak wielki Odkupiciel! O, zaiste błogosławiona noc, jedyna, która była godna poznać czas i godzinę zmartwychwstania Chrystusa. O tej nocy napisano: a noc jako dzień zajaśnieje, oraz: noc będzie mi światłem i radością. Uświęcająca siła tej nocy oddala zbrodnie, z przewin obmywa, przywraca niewinność upadłym, a radość smutnym, rozprasza nienawiść, usposabia do zgody i ugina potęgę. W tę noc pełną łaski, przyjmij, Ojcze święty,

Longer Form of the Easter Proclamation

EXULT, let them exult, the hosts of heaven, exult, let Angel ministers of God exult, let the trumpet of salvation sound aloud our mighty King's triumph! Be glad, let earth be glad, as glory floods her, ablaze with light from her eternal King, let all corners of the earth be glad, knowing an end to gloom and darkness. Rejoice, let Mother Church also rejoice, arrayed with the lightning of his glory, let this holy building shake with joy, filled with the mighty voices of the peoples.

(Therefore, dearest friends, standing in the awesome glory of this holy light, invoke with me, I ask you, the mercy of God almighty, that he, who has been pleased to number me, though unworthy, among the Levites, may pour into me his light unshadowed, that I may sing this candle's perfect praises).

(V. The Lord be with you.

R. And with your spirit.)

V. Lift up your hearts.

R. We lift them up to the Lord.

V. Let us give thanks to the Lord our God.

R. It is right and just.

It is truly right and just, with ardent love of mind and heart and with devoted service of our voice, to acclaim our God invisible, the almighty Father, and Jesus Christ, our Lord, his Son, his Only Begotten. Who for our sake paid Adam's debt to the eternal Father, and, pouring out his own dear Blood, wiped clean the record of our ancient sinfulness. These, then, are the feasts of Passover, in which is slain the Lamb, the one true Lamb, whose Blood anoints the doorposts of believers. This is the night, when once you led our forebears, Israel's children, from slavery in Egypt and made them pass dry-shod through the Red Sea. This is the night that with a pillar of fire banished the darkness of sin. This is the night that even now, throughout the world, sets Christian believers apart from worldly vices and from the gloom of sin, leading them to grace and joining them to his holy ones. This is the night, when Christ broke the prison-bars of death and rose victorious from the underworld. Our birth would have been no gain, had we not been redeemed. O wonder of your humble care for us! O love, O charity beyond all telling, to ransom a slave you gave away your Son! O truly necessary sin of Adam, destroyed completely by the Death of Christ! O happy fault that earned so great, so glorious a Redeemer! O truly blessed night, worthy alone to know the time and hour when Christ rose from the underworld! This is the night of which it is written: The night shall be as bright as day, dazzling is the night for me, and full of gladness. The sanctifying power of this night dispels wickedness, washes faults away, restores innocence to the fallen, and joy to mourners, drives out hatred, fosters concord, and brings down the mighty. On this, your night of grace, O holy Father, accept this candle, a solemn offering, the

wieczorną ofiarę uwielbienia, którą Ci składa Kościół święty, uroczyste ofiarując przez ręce swoich sług tę świecę, owoc pracy pszczelego roju. Znamy już wymowę tej woskowej kolumny, którą na chwałę Boga zapalił jasny płomień. Chociaż dzieli się on użyczając światła, nie doznaje jednak uszczerbku, żywi się bowiem strugami wosku, który dla utworzenia tej cennej pochodni wydała pracowita pszczoła. O, zaiste błogosławiona noc, w której się łączy niebo z ziemią, sprawy boskie ze sprawami ludzkimi.

Prosimy Cię, przeto, Panie, niech ta świeca poświęcona na chwałę Twojego imienia nieustannie płonie, aby rozproszyć mrok tej nocy. Przyjęte przez Ciebie, jako woń przyjemna, niechaj się złączy ze światłami nieba. Niech ta świeca płonie, gdy wszędzie słońce nie znajdujące zachodu: Jezus Chrystus Twój Syn Zmartwychwstały, który oświeca ludzkość swoim światłem i z Tobą żyje i króluje na wieki wieków. **Amen.**

Forma krótsza Orędzia Wielkanocnego

WESELCIE SIĘ już, zastępy Aniołów, w niebie: weselcie się, słudzy Boga. Niechaj zabrzmia dzwony głoszące zbawienie, gdy Król tak wielki odnosi zwycięstwo. Raduj się, ziemio, opromieniona tak niezmiernym blaskiem, a oświecona jasnością Króla wieków, poczuj, że wolna jesteś od mroku, co świat ukrywał! Zdobny blaskiem takiej światłości, raduj się, Kościele święty, Matko nasza! Ta zaś świątynia niechaj zabrzmie potężnym śpiewem całego ludu.

(K. Pan z wami.

L. I z duchem twoim.)

K. W górę serca.

L. Wznosimy je do Pana.

K. Dzięki składajmy Panu Bogu naszemu.

L. Godne to i sprawiedliwe.

Zaprawdę, godne to i sprawiedliwe, abyśmy z całego serca i z całej duszy śpiewem wysławiali niewidzialnego Boga, Ojca wszechmogącego oraz Jednorodzonego Syna Jego, Jezusa Chrystusa, naszego Pana, który Ojcu Przedwiecznemu spłacił za nas dług Adama i Krwią serdeczną zmasał dłużny zapis starodawnej winy. Oto są bowiem święta paschalne, w czasie których zabija się prawdziwego Baranka, a Jego krew poświęca domy wierzących. Jest to ta sama noc, w której niegdyś ojców naszych, synów Izraela, wywiódł z Egiptu i przeprowadził suchą nogą przez Morze Czerwone. Jest to zatem ta noc, która światłem ognistego słupa rozproszyła ciemności grzechu, a teraz ta sama noc uwalnia wszystkich wierzących w Chrystusa na całej ziemi od zepsucia pogańskiego życia i od mroku grzechów, do łaski przywraca i gromadzi w społeczności świętych. Tej właśnie nocy Chrystus skruszywszy więzy śmierci, jako zwycięzca wyszedł z otchłani. O, jak przedziwna łaskawość Twej dobroci dla nas! O, jak niepojęta jest Twoja miłość: aby wykupić niewolnika, wydałeś swego Syna. O, zaiste konieczny był grzech Adama, który został zgładzony śmiercią Chrystusa! O, szczęśliwa wina, skoro ją zgładził tak wielki Odkupiciel! Uświęcająca siła tej nocy oddała zbrodnie, z przewin obmywa, przywraca niewinność upadłym a radość smutnym. O, zaiste błogosławiona noc, w której się łączy niebo z ziemią, sprawy boskie ze sprawami ludzkimi. W tę noc pełną

work of bees and of your servants' hands, an evening sacrifice of praise, this gift from your most holy Church. But now we know the praises of this pillar, which glowing fire ignites for God's honor, a fire into many flames divided, yet never dimmed by sharing of its light, for it is fed by melting wax, drawn out by mother bees to build a torch so precious. O truly blessed night, when things of heaven are wed to those of earth, and divine to the human.

Therefore, O Lord, we pray you that this candle, hallowed to the honor of your name, may persevere undimmed, to overcome the darkness of this night. Receive it as a pleasing fragrance, and let it mingle with the lights of heaven. May this flame be found still burning by the Morning Star: the one Morning Star who never sets, Christ your Son, who, coming back from death's domain, has shed his peaceful light on humanity, and lives and reigns for ever and ever. **Amen.**

Shorter Form of the Easter Proclamation

Exult, let them exult, the hosts of heaven, exult, let Angel ministers of God exult, let the trumpet of salvation sound aloud our mighty King's triumph! Be glad, let earth be glad, as glory floods her, ablaze with light from her eternal King, let all corners of the earth be glad, knowing an end to gloom and darkness. Rejoice, let Mother Church also rejoice, arrayed with the lightning of his glory, let this holy building shake with joy, filled with the mighty voices of the peoples.

V. The Lord be with you.

R. And with your spirit.)

V. Lift up your hearts.

R. We lift them up to the Lord.

V. Let us give thanks to the Lord our God.

R. It is right and just.

It is truly right and just, with ardent love of mind and heart and with devoted service of our voice, to acclaim our God invisible, the almighty Father, and Jesus Christ, our Lord, his Son, his Only Begotten. Who for our sake paid Adam's debt to the eternal Father, and, pouring out his own dear Blood, wiped clean the record of our ancient sinfulness. These then are the feasts of Passover, in which is slain the Lamb, the one true Lamb, whose Blood anoints the doorposts of believers. This is the night, when once you led our forebears, Israel's children, from slavery in Egypt and made them pass dryshod through the Red Sea. This is the night that with a pillar of fire banished the darkness of sin. This is the night that even now, throughout the world, sets Christian believers apart from worldly vices and from the gloom of sin, leading them to grace and joining them to his holy ones. This is the night, when Christ broke the prison-bars of death and rose victorious from the underworld. O wonder of your humble care for us! O love, O charity beyond all telling, to ransom a slave you gave away your Son! O truly necessary sin of Adam, destroyed completely by the Death of Christ! O happy fault that earned so great, so glorious a Redeemer! The sanctifying power of this night dispels wickedness, washes faults away, restores innocence to the fallen, and joy to mourners. O truly blessed night, when things of heaven are wedded to those of earth and divine to the human. On this, your

łaski, przyjmij, Ojczye Święty, wieczorną ofiarę uwielbienia, którą Ci składa Kościół święty, uroczyście ofiarując przez ręce swoich sług tę świecę, owoc pracy pszczelego roju.

Prosimy Cię przeto, Panie, niech ta świeca poświęcona na chwałę Twojego imienia nieustannie płonie, aby rozproszyc mrok tej nocy. Przyjęta przez Ciebie, jako woń przyjemna, niechaj się złączy ze światłami nieba. Niech ta świeca płonie, gdy wzejdzie słońce, nie znające zachodu: Jezus Chrystus, Twój Syn Zmartwychwstały, który oświeca ludzkość swoim światłem i z Tobą żyje i króluje na wieki wieków. **Amen.**

LITURGIA SŁOWA

20. *Na tę Wigilię, która jest matką wszystkich wigilii, lekcjonarz podaje dziewięć czytań z Pisma Świętego: siedem ze Starego Testamentu i dwa z Nowego Testamentu (epistola i Ewangelia).*
21. *Jeśli wymagają tego okoliczności, można zmniejszyć liczbę czytań ze Starego Testamentu. Należy zawsze pamiętać o tym, że czytanie słowa Bożego stanowi podstawową część Wigilii Paschalnej. Powinny więc być przynajmniej trzy czytania ze Starego Testamentu, a w przypadku naglącym: przynajmniej dwa. Nigdy jednak nie wolno opuścić trzeciego czytania.*
22. *Po zakończeniu orędzia wielkanocnego wszyscy gaszą świece i siadają. Przed rozpoczęciem czytań kapłan zwraca się do ludu w tych lub podobnych słowach:*

Drodzy bracia i siostry, po uroczystym rozpoczęciu wigilii paschalnej w pokoju serca słuchajmy teraz słowa Bożego. Rozważajmy, jak to Bóg w minionych czasach wybawił swój lud i jak w końcu zesłał nam swojego Syna jako Odkupiciela. Chrystus przez swoją śmierć i zmartwychwstanie dał nam nowe życie. Módlmy się, aby Pan Bóg dał nam pełny udział w paschalnym dziele zbawienia.

I. Czytanie z Księgi Rodzaju

dl.: 1:1—2:2

Na początku Bóg stworzył niebo i ziemię. Ziemia zaś była bezładem i pustkowiem: ciemność była nad powierzchnią bezmiaru wód, a Duch Boży unosił się nad wodami.

Wtedy Bóg rzekł: "Niechaj się stanie światłość!" I stała się światłość. Bóg widząc, że światłość jest dobra, oddzielił ją od ciemności. I nazwał Bóg światłość dniem, a ciemność nazwał nocą. I tak upłynął wieczór i poranek, dzień pierwszy.

A potem Bóg rzekł: "Niechaj powstanie sklepienie w środku wód i niechaj ono oddzieli jedne wody od drugich!" Uczyniwszy to sklepienie, Bóg oddzielił wody pod sklepieniem od wód ponad sklepieniem; a gdy tak się stało, Bóg nazwał to sklepienie niebem. I tak upłynął wieczór, a po nim poranek, dzień drugi.

A potem Bóg rzekł: "Niechaj zbiorą się wody spod nieba w jedno miejsce i niech się ukaże powierzchnia sucha!" A gdy tak się stało, Bóg

night of grace, O holy Father, accept this candle, a solemn offering, the work of bees and of your servants' hands, an evening sacrifice of praise, this gift from your most holy Church.

Therefore, O Lord, we pray you that this candle, hallowed to the honor of your name, may persevere undimmed, to overcome the darkness of this night. Receive it as a pleasing fragrance, and let it mingle with the lights of heaven. May this flame be found still burning by the Morning Star: the one Morning Star who never sets, Christ your Son, who, coming back from death's domain, has shed his peaceful light on humanity, and lives and reigns for ever and ever. **Amen.**

THE LITURGY OF THE WORD

20. *In this Vigil, the mother of all Vigils, nine readings are provided, namely seven from the Old Testament and two from the New (the Epistle and Gospel), all of which should be read whenever this can be done, so that the character of the Vigil, which demands an extended period of time, may be preserved.*
21. *Nevertheless, where more serious pastoral circumstances demand it, the number of readings from the Old Testament may be reduced, always bearing in mind that the reading of the Word of God is a fundamental part of this Easter Vigil. At least three readings should be read from the Old Testament, both from the Law and from the Prophets, and their respective Responsorial Psalms should be sung. Never, moreover, should the reading of chapter 14 of Exodus with its canticle be omitted.*
22. *After setting aside their candles, all sit. Before the readings begin, the Priest instructs the people in these or similar words:*

Dear brethren (brothers and sisters), now that we have begun our solemn Vigil, let us listen with quiet hearts to the Word of God. Let us meditate on how God in times past saved his people and in these, the last days, has sent us his Son as our Redeemer. Let us pray that our God may complete this paschal work of salvation by the fullness of redemption.

I. A reading from the Book of Genesis

Longer Form: 1:1—2:2

In the beginning, when God created the heavens and the earth, the earth was a formless wasteland, and darkness covered the abyss, while a mighty wind swept over the waters.

Then God said, "Let there be light, " and there was light. God saw how good the light was. God then separated the light from the darkness. God called the light "day," and the darkness he called "night." Thus evening came, and morning followed—the first day.

Then God said, "Let there be a dome in the middle of the waters, to separate one body of water from the other." And so it happened: God made the dome, and it separated the water above the dome from the water below it. God called the dome "the sky." Evening came, and morning followed—the second day.

Then God said, "Let the water under the sky be gathered into a single basin, so that the dry land may appear." And so it happened: the water

nazwał tę suchą powierzchnię ziemią, a zbiorowisko wód nazwał morzem. Bóg widząc, że były dobre, rzekł: "Niechaj ziemia wyda rośliny zielone: trawy dające nasiona, drzewa owocowe rodzące na ziemi według swego gatunku owoce, w których są nasiona". I stało się tak. Ziemia wydała rośliny zielone: trawę dającą nasienie według swego gatunku i drzewa rodzące owoce, w których było nasienie według ich gatunków. A Bóg widział, że były dobre. I tak upłynął wieczór i poranek, dzień trzeci.

A potem Bóg rzekł: "Niechaj powstaną ciała niebieskie, świecące na sklepieniu nieba, aby oddzielały dzień od nocy, aby wyznaczały pory roku, dni i lata; aby były ciałami jaśniejącymi na sklepieniu nieba i aby świeciły nad ziemią". I stało się tak. Bóg uczynił dwa duże ciała jaśniejące: większe, aby rządziło dniem, i mniejsze, aby rządziło nocą, oraz gwiazdy. I umieścił je Bóg na sklepieniu nieba, aby świeciły nad ziemią; aby rządziły dniem i nocą i oddzielały światłość od ciemności. A widział Bóg, że były dobre. I tak upłynął wieczór i poranek, dzień czwarty.

Potem Bóg rzekł: "Niechaj się zaroją wody od roju istot żywych, a ptactwo niechaj lata nad ziemią, pod sklepieniem nieba!" Tak stworzył Bóg wielkie potwory morskie i wszelkiego rodzaju pływające istoty żywe, którymi zaroily się wody, oraz wszelkie ptactwo skrzydlate różnego rodzaju. Bóg widząc, że były dobre, pobłogosławił je tymi słowami: "Bądźcie płodne i mnożcie się, abyście zapełniały wody morskie, a ptactwo niechaj się rozmnaża na ziemi". I tak upłynął wieczór i poranek, dzień piąty.

Potem Bóg rzekł: "Niechaj ziemia wyda istoty żywe różnego rodzaju: bydło, płazy i dzikie zwierzęta według ich rodzajów!" I stało się tak. Bóg uczynił różne rodzaje dzikich zwierząt, bydła i wszelkich płazów. I widział Bóg, że były dobre. Wreszcie Bóg rzekł: "Uczyńmy człowieka na Nasz obraz, podobnego Nam. Niech panuje nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym, nad bydłem, nad całą ziemią i nad wszelkim płazem!"

Stworzył więc Bóg człowieka na swój obraz, na obraz Boży go stworzył: stworzył mężczyznę i niewiastę.

Po czym Bóg im błogosławił, mówiąc do nich: "Bądźcie płodni i rozmnażajcie się, abyście zaludnili ziemię i czynili ją sobie poddaną; abyście panowali nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym i nad wszelkim płazem". I rzekł Bóg: "Oto wam daję wszelką roślinę przynoszącą ziarno po całej ziemi i wszelkie drzewo, którego owoc ma w sobie nasienie: dla was będą one pokarmem. A dla wszelkiego zwierzęcia polnego i dla wszelkiego ptactwa w powietrzu, i dla wszystkiego, co się rusza po ziemi i ma w sobie pierwiastek życia, będzie pokarmem wszelka trawa zielona". I stało się tak. A Bóg widział, że wszystko, co uczynił, było bardzo dobre. I tak upłynął wieczór i poranek, dzień szósty.

W ten sposób zostały ukończone niebo i ziemia oraz wszystkie zastępy

under the sky was gathered into its basin, and the dry land appeared. God called the dry land "the earth, " and the basin of the water he called "the sea." God saw how good it was. Then God said, "Let the earth bring forth vegetation: every kind of plant that bears seed and every kind of fruit tree on earth that bears fruit with its seed in it." And so it happened: the earth brought forth every kind of plant that bears seed and every kind of fruit tree on earth that bears fruit with its seed in it. God saw how good it was. Evening came, and morning followed—the third day.

Then God said: "Let there be lights in the dome of the sky, to separate day from night. Let them mark the fixed times, the days and the years, and serve as luminaries in the dome of the sky, to shed light upon the earth." And so it happened: God made the two great lights, the greater one to govern the day, and the lesser one to govern the night; and he made the stars. God set them in the dome of the sky, to shed light upon the earth, to govern the day and the night, and to separate the light from the darkness. God saw how good it was. Evening came, and morning followed—the fourth day.

Then God said, "Let the water teem with an abundance of living creatures, and on the earth let birds fly beneath the dome of the sky." And so it happened: God created the great sea monsters and all kinds of swimming creatures with which the water teems, and all kinds of winged birds. God saw how good it was, and God blessed them, saying, "Be fertile, multiply, and fill the water of the seas; and let the birds multiply on the earth." Evening came, and morning followed—the fifth day.

Then God said, "Let the earth bring forth all kinds of living creatures: cattle, creeping things, and wild animals of all kinds." And so it happened: God made all kinds of wild animals, all kinds of cattle, and all kinds of creeping things of the earth. God saw how good it was. Then God said: "Let us make man in our image, after our likeness. Let them have dominion over the fish of the sea, the birds of the air, and the cattle, and over all the wild animals and all the creatures that crawl on the ground."

God created man in his image;
in the image of God he created him;
male and female he created them.

God blessed them, saying: "Be fertile and multiply; fill the earth and subdue it. Have dominion over the fish of the sea, the birds of the air, and all the living things that move on the earth." God also said: "See, I give you every seed-bearing plant all over the earth and every tree that has seed-bearing fruit on it to be your food; and to all the animals of the land, all the birds of the air, and all the living creatures that crawl on the ground, I give all the green plants for food." And so it happened. God looked at everything he had made, and he found it very good. Evening came, and morning followed—the sixth day.

Thus the heavens and the earth and all their array were completed. Since

stworzeń. A gdy Bóg ukończył w dniu szóstym swe dzieło, nad którym pracował, odpoczął dnia siódmego po całym swym trudzie, jaki podjął.

Oto słowo Boże. **Bogu niech będą dzięki.**

I. Czytanie z Księgi Rodzaju

kr.: 1.1.26-31a

Na początku stworzył Bóg niebo i ziemię. Potem Bóg rzekł: "Uczyńmy człowieka na Nasz obraz, podobnego Nam, aby panował nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym, nad bydłem, nad całą ziemią i nad wszelkim płazem!" Stworzył więc Bóg człowieka na swój obraz, na obraz Boży go stworzył: stworzył mężczyznę i niewiastę.

Po czym Bóg im błogosławił, mówiąc do nich: "Bądźcie płodni i rozmnażajcie się, abyście zaludnili ziemię i uczynili ją sobie poddaną; abyście panowali nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym i nad wszelkim płazem". I rzekł Bóg: "Oto wam daję wszelką roślinę przynoszącą ziarno po całej ziemi i wszelkie drzewo, którego owoc ma w sobie nasienie: dla was będą one pokarmem. A dla wszelkiego zwierzęcia polnego i dla wszelkiego ptactwa w powietrzu, i dla wszystkiego, co się rusza po ziemi i ma w sobie pierwiastek życia, będzie pokarmem wszelka trawa zielona". I stało się tak. A Bóg widział, że wszystko, co uczynił, było bardzo dobre.

Oto słowo Boże. **Bogu niech będą dzięki.**

PSALM RESP.

R/. Niech zstąpi Duch Twój i odnowi ziemię.

Błogosław duszo moja, Pana,
o Boże mój, Panie, Ty jesteś bardzo wielki!
Odziany w majestat i piękno,
światłem okryty jak płaszczem. **R/.**

Umocniłeś ziemię w jej podstawach,
nie zachwieje się na wieki wieków.
Jak szatą okryłeś ją Wielką Głębią,
ponad górami stanęły wody. **R/.**

Ty zdroje kierujesz do strumieni,
co pośród gór się sączą.
Nad nimi mieszka ptactwo niebieskie
i śpiewa wśród gałęzi. **R/.**

Z Twoich komnat nawadniasz góry,
owocem Twych dzieł syci się ziemia.
Każesz rosnać trawie dla bydła,
i roślinom, by człowiekowi służyły. **R/.**

albo:

R/. Pełna jest ziemia łaskawości Pana.

Słowo Pana jest prawe,
a każde Jego dzieło godne zaufania.
On miłuje prawo i sprawiedliwość,
ziemia jest pełna Jego łaski. **R/.**

Przez słowo Pana powstały niebiosa,
wszystkie gwiazdy przez tchnienie ust Jego.

on the seventh day God was finished with the work he had been doing, he rested on the seventh day from all the work he had undertaken.

The word of the Lord. **Thanks be to God.**

A reading from the Book of Genesis

Shorter: 1:1, 26-31a

In the beginning, when God created the heavens and the earth, God said: ALet us make man in our image, after our likeness. Let them have dominion over the fish of the sea, the birds of the air, and the cattle, and over all the wild animals and all the creatures that crawl on the ground. God created man in his image; in the image of God he created him; male and female he created them.

God blessed them, saying: "Be fertile and multiply; fill the earth and subdue it. Have dominion over the fish of the sea, the birds of the air, and all the living things that move on the earth." God also said: "See, I give you every seed-bearing plant all over the earth and every tree that has seed-bearing fruit on it to be your food; and to all the animals of the land, all the birds of the air, and all the living creatures that crawl on the ground, I give all the green plants for food." And so it happened. God looked at everything he had made, and found it very good.

The word of the Lord. **Thanks be to God.**

RESP. PSALM

R/. Lord, send out your Spirit, and renew the face of the earth.

Bless the LORD, O my soul!

O LORD, my God, you are great indeed!

You are clothed with majesty and glory,
robed in light as with a cloak. **R/.**

You fixed the earth upon its foundation,
not to be moved forever;
with the ocean, as with a garment, you covered it;
above the mountains the waters stood. **R/.**

You send forth springs into the watercourses
that wind among the mountains.
Beside them the birds of heaven dwell;
from among the branches they send forth their song. **R/.**

You water the mountains from your palace;
the earth is replete with the fruit of your works.

You raise grass for the cattle,
and vegetation for man's use,
producing bread from the earth. **R/.**

How manifold are your works, O LORD!
In wisdom you have wrought them all—
the earth is full of your creatures.

Bless the LORD, O my soul! Alleluia. **R/.**

or:

R/ The earth is full of the goodness of the Lord.

Upright is the word of the LORD,
and all his works are trustworthy.

He loves justice and right;
of the kindness of the LORD the earth is full. **R/.**

By the word of the LORD the heavens were made;
by the breath of his mouth all their host.

On morskie wody gromadzi jak w bukłaku,
otchłanie oceanu w zbiornikach. **R/.**

Błogosławiony lud, którego Pan jest Bogiem,
naród, który On wybrał na dziedzictwo dla siebie.
Pan spogląda z nieba,
widzi wszystkich ludzi. **R/.**

Dusza nasza oczekuje Pana,
On jest naszą pomocą i tarczą.
Panie, niech nas ogarnie Twoja łaska
według nadziei, jaką pokładamy w Tobie. **R/.**

Módlmy się. Wszechmogący, wieczny Boże, Ty jesteś godny podziwu w swoich dziełach, spraw, niech wszyscy przez Ciebie odkupieni zrozumieją, że wspaniałe było dzieło stworzenia świata, a jeszcze wspanialsze jest dzieło zbawienia, które się dokonało przez wielkanocną ofiarę Chrystusa. Który żyje i króluje na wieki wieków.

Albo

Módlmy się. Boże, Ty w przedziwny sposób stworzyłeś człowieka i w jeszcze cudowniejszy sposób go odkupiłeś, spraw, abyśmy siłą ducha opierali się powabom grzechu i zasłużyli na osiągnięcie wiecznej radości. Przez Chrystusa, Pana naszego.

II. Czytanie z Księgi Rodzaju

dl.: 22:1-18

Bóg wystawił Abrahama na próbę i rzekł do niego: "Abrahamie!" A gdy on odpowiedział: "Oto jestem", powiedział: "Weź twego syna jedyne-go, którego miłujesz, Izaaka, idź do kraju Moria i tam złóż go w ofierze na jednym z pagórków, jaki ci wskażę". Nazajutrz rano Abraham osiodłał swego osiołka, zabrał ze sobą dwóch swych ludzi i syna Izaaka, narąbał drzewa do spalania ofiary i ruszył w drogę do miejscowości, o której mu Bóg powiedział.

Na trzeci dzień Abraham spojrzawszy, dostrzegł z daleka ową miejscowość. I wtedy rzekł do swych sług: "Zostańcie tu z osiołkiem, ja zaś i chłopiec pójdziemy tam, aby oddać pokłon Bogu, a potem wrócimy do was". Abraham zabrawszy drwa do spalania ofiary włożył je na syna swego Izaaka, wziął do ręki ogień i nóż, po czym obaj się oddalili. Izaak odezwał się do swego ojca: "Ojczy mój!" A gdy ten rzekł: "Oto jestem, mój synu", zapytał: "Oto ogień i drwa, gdzie jest jagnię na całopalenie?" Abraham odpowiedział: "Bóg upatrzy sobie jagnię na całopalenie, synu mój". I szli obydwaj dalej.

A gdy przyszli na to miejsce, które Bóg wskazał, Abraham zbudował tam ołtarz, ułożył na nim drwa i związawszy syna swego Izaaka położył go na tych drwach na ołtarzu. Potem sięgnął ręką po nóż, aby zabić syna swego. Ale wtedy anioł Pana zawołał na niego z nieba: "Abrahamie, Abrahamie!" A on rzekł: "Oto jestem". Powiedział mu: "Nie podnoś ręki na chłopca i nie czyn mu nic złego! Teraz poznałem, że boisz się Boga, bo nie odmówiłeś Mi nawet twego jedyne-go syna". Abraham, obejrzawszy się poza siebie, spostrzegł barana uwikłanego rogami w zaroślach. Poszedł więc, wziął barana i złożył go w ofierze całopalnej zamiast swego

He gathers the waters of the sea as in a flask;
in cellars he confines the deep. **R/.**

Blessed the nation whose God is the LORD,
the people he has chosen for his own inheritance.
From heaven the LORD looks down;
he sees all mankind. **R/.**

Our soul waits for the LORD,
who is our help and our shield.
May your kindness, O LORD, be upon us
who have put our hope in you. **R/.**

Let us pray. Almighty ever-living God, who are wonderful in the ordering of all your works, may those you have redeemed understand that there exists nothing more marvelous than the world's creation in the beginning except that, at the end of the ages, Christ our Passover has been sacrificed. Who lives and reigns for ever and ever.

Or

Let us pray. O God, who wonderfully created human nature and still more wonderfully redeemed it, grant us, we pray, to set our minds against the enticements of sin, that we may merit to attain eternal joys. Through Christ our Lord.

II. A reading from the Book of Genesis Longer: 22:1-18

God put Abraham to the test. He called to him, "Abraham!" "Here I am," he replied. Then God said: "Take your son Isaac, your only one, whom you love, and go to the land of Moriah. There you shall offer him up as a holocaust on a height that I will point out to you." Early the next morning Abraham saddled his donkey, took with him his son Isaac and two of his servants as well, and with the wood that he had cut for the holocaust, set out for the place of which God had told him.

On the third day Abraham got sight of the place from afar. Then he said to his servants: "Both of you stay here with the donkey, while the boy and I go on over yonder. We will worship and then come back to you." Thereupon Abraham took the wood for the holocaust and laid it on his son Isaac's shoulders, while he himself carried the fire and the knife. As the two walked on together, Isaac spoke to his father Abraham: "Father!" Isaac said. "Yes, son," he replied. Isaac continued, "Here are the fire and the wood, but where is the sheep for the holocaust?" "Son," Abraham answered, "God himself will provide the sheep for the holocaust." Then the two continued going forward.

When they came to the place of which God had told him, Abraham built an altar there and arranged the wood on it. Next he tied up his son Isaac, and put him on top of the wood on the altar. Then he reached out and took the knife to slaughter his son. But the LORD's messenger called to him from heaven, "Abraham, Abraham!" "Here I am!" he answered. "Do not lay your hand on the boy," said the messenger. "Do not do the least thing to him. I know now how devoted you are to God, since you did not withhold from me your own beloved son." As Abraham looked about, he spied a ram caught by its horns in the thicket. So he went and took the ram and offered

syna. I dał Abraham miejscu temu nazwę "Pan widzi". Stąd to mówi się dzisiaj: "Na wzgórzu Pan się ukazuje".

Po czym anioł Pana przemówił głośno z nieba do Abrahama po raz drugi: "Przysięgam na siebie, mówi Pan, że ponieważ uczyniłeś to, iż nie oszczędziłeś syna swego jedyne, będę ci błogosławił i dam ci potomstwo tak liczne jak gwiazdy na niebie i jak ziarnka piasku na wybrzeżu morza; potomkowie twoi zdobędą warownie swych nieprzyjaciół. Wszystkie ludy ziemi będą sobie życzyć szczęścia na wzór twego potomstwa, dlatego że usłuchałeś mego rozkazu".

Oto słowo Boże. **Bogu niech będą dzięki.**

Czytanie z Księgi Rodzaju.

kr.: 22:1-2. 9-13. 15-18

Bóg wystawił Abrahama na próbę i rzekł do niego: "Abrahamie!" A gdy on odpowiedział: "Oto jestem", powiedział: "Weź twego syna jedyne, którego miłujesz, Izaaka, idź do kraju Moria i tam złóż go w ofierze na jednym z pagórków, jaki ci wskażę".

A gdy przyszli na to miejsce, które Bóg wskazał, Abraham zbudował tam ołtarz, ułożył na nim drwa i zwiąawszy syna swego Izaaka położył go na tych drwach na ołtarzu. Potem sięgnął ręką po nóż, aby zabić swego syna.

Ale wtedy anioł Pana zawołał na niego z nieba: "Abrahamie, Abrahamie!" A on rzekł: "Oto jestem". Powiedział mu: "Nie podnoś ręki na chłopca i nie czyn mu nic złego! Teraz poznałem, że boisz się Boga, bo nie odmówiłeś Mi nawet twego jedyne syna". Abraham obejrząwszy się poza siebie, spostrzegł barana uwikłanego rogami w zaroślach. Poszedł więc, wziął barana i złożył w ofierze całopalnej zamiast swego syna.

Po czym anioł Pana przemówił głośno z nieba do Abrahama po raz drugi: "Przysięgam na siebie, mówi Pan, że ponieważ uczyniłeś to, iż nie oszczędziłeś syna swego jedyne, będę ci błogosławił i dam ci potomstwo tak liczne jak gwiazdy na niebie i jak ziarnka piasku na wybrzeżu morza; potomkowie twoi zdobędą warownie swych nieprzyjaciół. Wszystkie ludy ziemi będą sobie życzyć szczęścia na wzór twego potomstwa, dlatego że usłuchałeś mego rozkazu".

Oto słowo Boże. **Bogu niech będą dzięki.**

PSALM RESP.

R/. Strzeż mnie, o Boże, Tobie zaufałem.

Pan moim dziedzictwem i przeznaczeniem,
to On mój los zabezpiecza.

Zawsze stawiam sobie Pana przed oczy,
On jest po mojej prawicy, nic mną nie zachwieje. **R/.**

Dlatego cieszy się moje serce i dusza raduje,
a ciało moje będzie spoczywać bezpiecznie,
bo w kraju zmarłych duszy mej nie zostawisz
i nie dopuścisz, bym pozostał w grobie. **R/.**

Ty ścieżkę życia mi ukazesz,
pełnię Twojej radości
i wieczną rozkosz po Twojej prawicy. **R/.**

it up as a holocaust in place of his son. Abraham named the site Yahweh-yireh; hence people now say, "On the mountain the LORD will see."

Again the LORD's messenger called to Abraham from heaven and said: "I swear by myself, declares the LORD, that because you acted as you did in not withholding from me your beloved son, I will bless you abundantly and make your descendants as countless as the stars of the sky and the sands of the seashore; your descendants shall take possession of the gates of their enemies, and in your descendants all the nations of the earth shall find blessing—all this because you obeyed my command."

The word of the Lord. **Thanks be to God.**

A reading from the Book of Genesis

22:1-2, 9a, 10-13, 15-18

God put Abraham to the test. He called to him, "Abraham!" "Here I am," he replied. Then God said: "Take your son Isaac, your only one, whom you love, and go to the land of Moriah. There you shall offer him up as a holocaust on a height that I will point out to you."

When they came to the place of which God had told him, Abraham built an altar there and arranged the wood on it. Then he reached out and took the knife to slaughter his son.

But the LORD's messenger called to him from heaven, "Abraham, Abraham!" "Here I am," he answered. "Do not lay your hand on the boy," said the messenger. "Do not do the least thing to him. I know now how devoted you are to God, since you did not withhold from me your own beloved son." As Abraham looked about, he spied a ram caught by its horns in the thicket. So he went and took the ram and offered it up as a holocaust in place of his son.

Again the LORD's messenger called to Abraham from heaven and said: "I swear by myself, declares the LORD, that because you acted as you did in not withholding from me your beloved son, I will bless you abundantly and make your descendants as countless as the stars of the sky and the sands of the seashore; your descendants shall take possession of the gates of their enemies, and in your descendants all the nations of the earth shall find blessing all this because you obeyed my command."

The word of the Lord. **Thanks be to God.**

RESP. PSALM

R/. You are my inheritance, O Lord.

O LORD, my allotted portion and my cup,
you it is who hold fast my lot.

I set the LORD ever before me;
with him at my right hand I shall not be disturbed. **R/.**

Therefore my heart is glad and my soul rejoices,
my body, too, abides in confidence;
because you will not abandon my soul to the netherworld,
nor will you suffer your faithful one to undergo corruption. **R/.**

You will show me the path to life,
fullness of joys in your presence,
the delights at your right hand forever. **R/.**

Módlmy się. Boże, Ojcie wszystkich wierzących, Ty przez swoją łaskę pomażasz na całym świecie liczbę przybranych dzieci, Ty przez paschalny sakrament chrztu spełniasz obietnicę daną Twojemu słudze Abrahamowi i czynisz go ojcem wszystkich narodów, daj Twojemu ludowi godnie odpowiedzieć na łaskę powołania. Przez Chrystusa, Pana naszego.

III. Czytanie z Księgi Wyjścia

14, 15— 15, 1

Pan rzekł do Mojżesza: "Czemu głośno wołasz do Mnie? Powiedz synom Izraela, niech ruszają w drogę. Ty zaś podnieś swą łaskę i wyciągnij rękę nad morze i rozdziel je na dwoje, a wejdą synowie Izraela w środek na suchą ziemię. Ja natomiast uczynię upartymi serca Egipcjan, że pójdą za nimi. Wtedy okażę moją potęgę wobec faraona, całego wojska jego, rydwanów i wszystkich jego jeźdźców. A gdy okażę moją potęgę wobec faraona, jego rydwanów i jeźdźców, wtedy poznają Egipcjanie, że Ja jestem Pan".

Anioł Boży, który szedł na przedzie wojsk izraelskich, zmienił miejsce i szedł na ich tyłach. Słup obłoku również przeszedł z przodu i zajął ich tyły, stając między wojskiem egipskim a wojskiem izraelskim. I tam był obłok ciemnością, tu zaś oświecał noc. I nie zbliżyli się jedni do drugich przez całą noc. Mojżesz wyciągnął rękę nad morze, a Pan cofnął wody gwałtownym wiatrem wschodnim, który wiał przez całą noc, i uczynił morze suchą ziemią. Wody się rozstały, a synowie Izraela szli przez środek morza po suchej ziemi, mając mur z wód po prawej i po lewej stronie.

Egipcjanie ścigali ich. Wszystkie konie faraona, jego rydwany i jeźdźcy ciągnęli za nimi w środek morza. O świcie spojrział Pan ze słupa ognia i ze słupa obłoku na wojsko egipskie i zmusił je do ucieczki. I zatrzymał koła ich rydwanów, tak że z wielką trudnością mogli się naprzód posuwać. Egipcjanie krzyknęli: "Uciekajmy przed Izraelem, bo w jego obronie Pan walczy z Egipcjanami". A Pan rzekł do Mojżesza: «Wyciągnij rękę nad morze, aby wody zalały Egipcjan, ich rydwany i jeźdźców». Wyciągnął Mojżesz rękę nad morze, które o brzasku dnia wróciło na swoje miejsce. Egipcjanie uciekając bieгли naprzeciw falom, i pogrążył ich Pan w pośrodku morza. Powracające fale zatopiły rydwany i jeźdźców całego wojska faraona, które weszło w morze ścigając synów Izraela. Nie ocalał z nich ani jeden. Synowie zaś Izraela szli po suchym dnie morskim, mając mur z wód po prawej i po lewej stronie. W tym to dniu wybawił Pan Izraela z rąk Egipcjan. I widzieli Izraelici martwych Egipcjan na brzegu morza. Gdy Izraelici widzieli wielkie dzieło, którego dokonał Pan wobec Egipcjan, ulękli się Pana i uwierzyli Jemu oraz Jego słudze Mojżeszowi.

Wtedy Mojżesz i synowie Izraela razem z nim śpiewali taką pieśń ku czci Pana:

Let us pray. O God, supreme Father of the faithful, who increase the children of your promise by pouring out the grace of adoption throughout the whole world and who through the Paschal Mystery make your servant Abraham father of nations, as once you swore, grant, we pray, that your peoples may enter worthily into the grace to which you call them. Through Christ our Lord.

III. A reading from the Book of Exodus

14:15--15:1

The LORD said to Moses, "Why are you crying out to me? Tell the Israelites to go forward. And you, lift up your staff and, with hand outstretched over the sea, split the sea in two, that the Israelites may pass through it on dry land. But I will make the Egyptians so obstinate that they will go in after them. Then I will receive glory through Pharaoh and all his army, his chariots and charioteers. The Egyptians shall know that I am the LORD, when I receive glory through Pharaoh and his chariots and charioteers."

The angel of God, who had been leading Israel's camp, now moved and went around behind them. The column of cloud also, leaving the front, took up its place behind them, so that it came between the camp of the Egyptians and that of Israel. But the cloud now became dark, and thus the night passed without the rival camps coming any closer together all night long. Then Moses stretched out his hand over the sea, and the LORD swept the sea with a strong east wind throughout the night and so turned it into dry land. When the water was thus divided, the Israelites marched into the midst of the sea on dry land, with the water like a wall to their right and to their left.

The Egyptians followed in pursuit; all Pharaoh's horses and chariots and charioteers went after them right into the midst of the sea. In the night watch just before dawn the LORD cast through the column of the fiery cloud upon the Egyptian force a glance that threw it into a panic; and he so clogged their chariot wheels that they could hardly drive. With that the Egyptians sounded the retreat before Israel, because the LORD was fighting for them against the Egyptians. Then the LORD told Moses, "Stretch out your hand over the sea, that the water may flow back upon the Egyptians, upon their chariots and their charioteers." So Moses stretched out his hand over the sea, and at dawn the sea flowed back to its normal depth. The Egyptians were fleeing head on toward the sea, when the LORD hurled them into its midst. As the water flowed back, it covered the chariots and the charioteers of Pharaoh's whole army which had followed the Israelites into the sea. Not a single one of them escaped. But the Israelites had marched on dry land through the midst of the sea, with the water like a wall to their right and to their left. Thus the LORD saved Israel on that day from the power of the Egyptians. When Israel saw the Egyptians lying dead on the seashore and beheld the great power that the LORD had shown against the Egyptians, they feared the LORD and believed in him and in his servant Moses.

Then Moses and the Israelites sang this song to the LORD:
I will sing to the LORD, for he is gloriously triumphant;
horse and chariot he has cast into the sea.

PSALM RESP.

R/. Śpiewajmy Panu, który moc okazał.

Będę śpiewał na cześć Pana,
 który wspaniale swą potęgę okazał,
 gdy konia i jeźdźca
 pogrążył w morskiej przepaści. **R/.**

Pan jest moją mocą i źródłem męstwa,
 Jemu zawdzięczam moje ocalenie.
 On Bogiem moim, uwielbiać Go będę;
 On Bogiem ojca mego, będę Go wywyższał. **R/.**

Rzucił w morze rydwany faraona i jego wojsko.
 Wybrani wodzowie jego zginęli w Morzu Czerwonym.
 Przepaści ich ogarnęły,
 jak głaz runęli w głębinę. **R/.**

Wyprowadziłeś lud swój
 i osadziłeś na górze Twego dziedzictwa,
 w miejscu, które uczyniłeś swym mieszkaniem.
 Pan Bóg jest Królem na zawsze, na wieki. **R/.**

Módlmy się. Boże, także w obecnych czasach jaśnieją Twoje dawne cuda: niegdyś swoją mocą wybawiłeś jeden naród od prześladowań faraona i przeprowadziłeś go przez Morze Czerwone, obecnie przez wodę chrztu prowadzisz wszystkie narody do zbawienia, spraw, aby cała ludzkość weszła do liczby synów Abrahama i dostąpiła godności ludu wybranego. Przez Chrystusa, Pana naszego.

Albo

Módlmy się. Boże, Ty w świetle Nowego Testamentu objawiłeś znaczenie cudownych wydarzeń dawnych czasów; Morze Czerwone jest znakiem źródła chrztu świętego, a naród wyprowadzony z niewoli zapowiedzią tajemnicy ludu chrześcijańskiego; spraw, aby wszystkie ludy przez wiarę osiągnęły udział w godności narodu wybranego i odrodziły się w Duchu Świętym. Przez Chrystusa, Pana naszego.

IV. Czytanie z Księgi proroka Izajasza

54, 4a. 5-14

Nie lękaj się, Jerozolimo, bo małżonkiem ci jest twój Stworzyciel, któremu na imię: Pan Zastępów; Odkupicielem twoim Święty Izraela, nazywają Go Bogiem całej ziemi.

Zaiste, jak niewiastę porzuconą i zgnębioną na duchu, wezwał cię Pan. I jakby do porzuconej żony młodości twój Bóg mówi: Na krótką chwilę porzuciłem cię, ale z ogromną miłością cię przygarnę. W przystępie gniewu ukryłem przed tobą na krótko swe oblicze, ale w miłości wieczystej nad tobą się ulitowałem, mówi Pan, twój Odkupiciel.

Dzieje się ze Mną tak, jak za dni Noego, kiedy przysięgłem, że wody Noego nie spadną już nigdy na ziemię; tak teraz przysięgam, że

RESP. PSALM**R/. Let us sing to the Lord; he has covered himself in glory.**

I will sing to the LORD, for he is gloriously triumphant;
horse and chariot he has cast into the sea.

My strength and my courage is the LORD,
and he has been my savior.

He is my God, I praise him;
the God of my father, I extol him. **R/.**

The LORD is a warrior,
LORD is his name!

Pharaoh's chariots and army he hurled into the sea;
the elite of his officers were submerged in the Red Sea. **R/.**

The flood waters covered them,
they sank into the depths like a stone.

Your right hand, O LORD, magnificent in power,
your right hand, O LORD, has shattered the enemy. **R/.**

You brought in the people you redeemed
and planted them on the mountain of your inheritance—
the place where you made your seat, O LORD,
the sanctuary, LORD, which your hands established.

The LORD shall reign forever and ever. **R/.**

Let us pray. O God, whose ancient wonders remain undimmed in splendor even in our day, for what you once bestowed on a single people, freeing them from Pharaoh's persecution by the power of your right hand, now you bring about as the salvation of the nations through the waters of rebirth, grant, we pray, that the whole world may become children of Abraham and inherit the dignity of Israel's birthright. Through Christ our Lord.

Or:

Let us pray. O God, who by the light of the New Testament have unlocked the meaning of wonders worked in former times, so that the Red Sea prefigures the sacred font and the nation delivered from slavery foreshadows the Christian people, grant, we pray, that all nations, obtaining the privilege of Israel by merit of faith, may be reborn by partaking of your Spirit. Through Christ our Lord.

IV. A reading from the Book of the Prophet Isaiah

54:5-14

The One who has become your husband is your Maker;
his name is the LORD of hosts;

your redeemer is the Holy One of Israel,
called God of all the earth.

The LORD calls you back,
like a wife forsaken and grieved in spirit,
a wife married in youth and then cast off,
says your God.

For a brief moment I abandoned you,
but with great tenderness I will take you back.

In an outburst of wrath, for a moment
I hid my face from you;
but with enduring love I take pity on you,
says the LORD, your redeemer.

się nie rozjątrzę na ciebie ani cię gromić nie będę. Bo góry mogą ustąpić i pagórki się zachwiać, ale miłość moja nie odstąpi od ciebie i nie zachwieje się moje przymierze pokoju, mówi Pan, który ma litość nad tobą.

O nieszczęśliwa, wichrami smagana, niepoczyszona! Oto Ja osadzę twoje kamienie na malachicie i fundamenty twoje na szafirach. Uczynię blanki twych murów z rubinów, bramy twoje z górskiego kryształu, a z drogich kamieni cały obwód twych murów. Wszyscy twoi synowie będą uczniami Pana. Wielka będzie szczęśliwość twych dzieci. Będziesz mocno osadzona na sprawiedliwości. Daleka bądź od trwogi, bo nie masz się czego obawiać, i od przestרחu, bo nie ma on przystępu do ciebie.

Oto słowo Boże. **Bogu niech będą dzięki.**

PSALM RESP.

R/. Sławię Cię, Panie, bo mnie wybawiłeś.

Sławię Cię, Panie, bo mnie wybawiłeś
i nie pozwoliłeś mym wrogom naśmiewać się ze mnie.
Panie, mój Boże, z krainy umarłych wywołałeś moją duszę
i ocaliłeś mi życie spośród schodzących do grobu. **R/.**

Śpiewajcie psalm wszyscy miłujący Pana
i pamiętajcie o Jego świętości.
Gniew Jego bowiem trwa tylko przez chwilę,
a Jego łaska przez całe życie. **R/.**

Wysłuchaj mnie, Panie, zmiłuj się nade mną,
Panie, bądź moją pomocą.
Zamieniłeś w łaniec mój żałobny lament,
Boże mój i Panie, będę Cię sławił na wieki. **R/.**

Módlmy się. Wszchemogący, wieczny Boże, dla chwały Twojego imienia pomnażaj potomstwo obiecane praojcom ze względu na ich wiarę, niech przez łaskę chrztu świętego wzrasta liczba Twoich przybranych dzieci, aby Kościół widział, że to, czego oczekiwali święci Starego Przymierza, spełnia się w naszych czasach. Przez Chrystusa, Pana naszego.

V. Czytanie z Księgi proroka Izajasza

55, 1-11

To mówi Pan:

Wszyscy spragnieni, przyjdźcie do wody, przyjdźcie, choć nie macie pieniędzy. Kupujcie i spożywajcie bez pieniędzy i bez płacenia za wino i mleko. Czemu wydajecie pieniądze na to, co nie jest chlebem? I waszą

This is for me like the days of Noah,
 when I swore that the waters of Noah
 should never again deluge the earth;
 so I have sworn not to be angry with you,
 or to rebuke you.
 Though the mountains leave their place
 and the hills be shaken,
 my love shall never leave you
 nor my covenant of peace be shaken,
 says the LORD, who has mercy on you.
 O afflicted one, storm-battered and unconsolated,
 I lay your pavements in carnelians,
 and your foundations in sapphires;
 I will make your battlements of rubies,
 your gates of carbuncles,
 and all your walls of precious stones.
 All your children shall be taught by the LORD,
 and great shall be the peace of your children.
 In justice shall you be established,
 far from the fear of oppression,
 where destruction cannot come near you.

The word of the Lord. **Thanks be to God.**

RESP. PSALM

R/. I will praise you, Lord, for you have rescued me.

I will extol you, O LORD, for you drew me clear
 and did not let my enemies rejoice over me.
 O LORD, you brought me up from the netherworld;
 you preserved me from among those going down into the pit. **R/.**
 Sing praise to the LORD, you his faithful ones,
 and give thanks to his holy name.
 For his anger lasts but a moment;
 a lifetime, his good will.
 At nightfall, weeping enters in,
 but with the dawn, rejoicing. **R/.**
 Hear, O LORD, and have pity on me;
 O LORD, be my helper.
 You changed my mourning into dancing;
 O LORD, my God, forever will I give you thanks. **R/.**

Let us pray. Almighty ever-living God, surpass, for the honor of your name, what you pledged to the Patriarchs by reason of their faith, and through sacred adoption increase the children of your promise, so that what the Saints of old never doubted would come to pass your Church may now see in great part fulfilled. Through Christ our Lord.

V. A reading from the Book of the Prophet Isaiah

55:1-11

Thus says the LORD:
 All you who are thirsty,
 come to the water!
 You who have no money,
 come, receive grain and eat;
 come, without paying and without cost,

pracę na to, co nie nasyci? Słuchajcie Mnie, a będziecie jeść przysmaki, i dusza wasza zakosztuje tłustych potraw.

Nakłońcie wasze ucho i przyjdźcie do Mnie, posłuchajcie Mnie, a dusza wasza żyć będzie. Zawrę z wami wieczyste przymierze: są to niezawodne łaski dla Dawida. Oto ustanowiłem cię świadkiem dla ludów, dla ludów wodzem i rozkazodawcą. Oto zawieszysz naród, którego nie znasz, i ci, którzy cię nie znają, przybiegną do ciebie ze względu na Pana, twój Boga, przez wzgląd na Świętego u Izraela, bo On cię przyozdobi.

Szukajcie Pana, gdy się pozwala znaleźć, wzywajcie Go, dopóki jest blisko. Niechaj bezbożny porzuci swą drogę i człowiek nieprawdy swoje knowania. Niech się nawróci do Pana, a Pan się nad nim zmiłuje, i do Boga naszego, gdyż hojny jest w przebaczeniu. Bo myśli moje nie są myślami waszymi ani wasze drogi moimi drogami. Bo jak niebiosy górują nad ziemią, tak drogi moje nad waszymi drogami i myśli moje nad myślami waszymi.

Zaiste, podobnie jak ulewa i śnieg spadają z nieba i tam nie powracają, dopóki nie nawodnią ziemi, nie użyźnią jej i nie zapewnią urodzaju, tak iż wydaje nasienie dla siewcy i chleb dla jedzącego, tak słowo, które wychodzi z ust moich: nie wraca do Mnie bezowocne, zanim wpierw nie dokona tego, co chciałem, i nie spełni pomyślnie swego posłannictwa.

Oto słowo Boże. **Bogu niech będą dzięki.**

PSALM RESP.

R/. Będziecie czerpać ze źródeł zbawienia.

Oto Bóg jest moim zbawieniem,
będę miał ufność i bać się nie będę.
Bo Pan jest moją mocą i pieśnią,
On stał się dla mnie zbawieniem. **R/.**

drink wine and milk!
 Why spend your money for what is not bread,
 your wages for what fails to satisfy?
 Heed me, and you shall eat well,
 you shall delight in rich fare.
 Come to me heedfully,
 listen, that you may have life.
 I will renew with you the everlasting covenant,
 the benefits assured to David.
 As I made him a witness to the peoples,
 a leader and commander of nations,
 so shall you summon a nation you knew not,
 and nations that knew you not shall run to you,
 because of the LORD, your God,
 the Holy One of Israel, who has glorified you.
 Seek the LORD while he may be found,
 call him while he is near.
 Let the scoundrel forsake his way,
 and the wicked man his thoughts;
 let him turn to the LORD for mercy;
 to our God, who is generous in forgiving.
 For my thoughts are not your thoughts,
 nor are your ways my ways, says the LORD.
 As high as the heavens are above the earth,
 so high are my ways above your ways
 and my thoughts above your thoughts.
 For just as from the heavens
 the rain and snow come down
 and do not return there
 till they have watered the earth,
 making it fertile and fruitful,
 giving seed to the one who sows
 and bread to the one who eats,
 so shall my word be
 that goes forth from my mouth;
 my word shall not return to me void,
 but shall do my will,
 achieving the end for which I sent it.
 The word of the Lord. **Thanks be to God.**

RESP. PSALM

R/. You will draw water joyfully from the springs of salvation.

God indeed is my savior;
 I am confident and unafraid.
 My strength and my courage is the LORD,
 and he has been my savior.
 With joy you will draw water
 at the fountain of salvation. **R/.**

Wy zaś z weselem czerpać będziecie wodę
ze źródeł zbawienia.

Chwalcie Pana,
wzywajcie Jego imienia. **R/.**

Dajcie poznać Jego dzieła między narodami,
przypominajcie, że wspaniałe jest imię Jego.

Śpiewajcie Panu, bo uczynił wzniosłe rzeczy,
niech to będzie wiadome po całej ziemi. **R/.**

Módlmy się. Wszechmogący, wieczny Boże, jedyna nadzieja świata, Ty głosem proroków zapowiedziałeś misteria, które spełniają się w naszych czasach, umocnij łaskawie pragnienie oddanego Ci ludu, bo tylko z Twojego natchnienia pochodzi wzrost cnót Twoich wiernych. Przez Chrystusa, Pana naszego.

VI. Czytanie z Księgi proroka Barucha

3, 9-15. 32 — 4,4

Bądź posłuszny, Izraelu, przykazaniom życiodajnym, nakłoń ucha, by poznać mądrość. Cóż się to stało, Izraelu, że jesteś w kraju nieprzyjaciół, wynędzniały w ziemi obcej, uważany za nieczystego na równi z umarłymi, zaliczony do tych, co schodzą do Szeolu? Opuściłeś źródło mądrości. Gdybyś chodził po drodze Bożej, mieszkałbyś w pokoju na wieki. Naucz się, gdzie jest mądrość, gdzie jest siła i rozum, a poznasz równocześnie, gdzie jest długie i szczęśliwe życie, gdzie jest światłość dla oczu i pokój.

Lecz któż znalazł jej miejsce lub kto wszedł do jej skarbców? Lecz zna ją Wszechwiedzący i wynajdzie ją swoją mądrością. Ten, który przygotował ziemię na wieczysty czas i napełnił ją stworzeniami czworonożnymi, wysłał światło i poszło, wezwał je, a ono posłuchało Go ze drżeniem. Gwiazdy radośnie świecą na swoich strażnicach. Wezwał je. Odpowiedziały: "Jesteśmy". Z radością świecą swemu Stwórcy.

On jest Bogiem naszym. I żaden inny nie może się z Nim równać. Zbadał wszystkie drogi mądrości i dał ją słudze swemu, Jakubowi, i Izraelowi, umiłowanemu swojemu. Potem na ziemi była widziana i zaczęła przebywać wśród ludzi. Tą mądrością jest księga przykazań Boga i Prawo trwające na wieki. Wszyscy, którzy się go trzymają, żyć będą. Którzy go zaniedbują, pomrą.

Nawróć się, Jakubie, trzymaj się go, chodź w blasku jego światła. Nie dawaj chwały swojej obcemu ani innemu narodowi twych przywilejów. Szczęśliwi jesteśmy, o Izraelu, że znamy to, co się Bogu podoba.

Oto słowo Boże. **Bogu niech będą dzięki.**

Give thanks to the LORD, acclaim his name;
among the nations make known his deeds,
proclaim how exalted is his name. **R/.**

Sing praise to the LORD for his glorious achievement;
let this be known throughout all the earth.

Shout with exultation, O city of Zion,
for great in your midst
is the Holy One of Israel! **R/.**

Let us pray. Almighty ever-living God, sole hope of the world, who by the preaching of your Prophets unveiled the mysteries of this present age, graciously increase the longing of your people, for only at the prompting of your grace do the faithful progress in any kind of virtue. Through Christ our Lord.

VI. A reading from the Book of the Prophet Baruch

3:9-15, 32--4:4

Hear, O Israel, the commandments of life:
listen, and know prudence!

How is it, Israel,

that you are in the land of your foes,
grown old in a foreign land,

defiled with the dead,

accounted with those destined for the netherworld?

You have forsaken the fountain of wisdom!

Had you walked in the way of God,
you would have dwelt in enduring peace.

Learn where prudence is,

where strength, where understanding;

that you may know also

where are length of days, and life,

where light of the eyes, and peace.

Who has found the place of wisdom,

who has entered into her treasures?

The One who knows all things knows her;

he has probed her by his knowledge—

the One who established the earth for all time,

and filled it with four-footed beasts;

he who dismisses the light, and it departs,

calls it, and it obeys him trembling;

before whom the stars at their posts

shine and rejoice;

when he calls them, they answer, "Here we are!"

shining with joy for their Maker.

Such is our God;

no other is to be compared to him:

he has traced out the whole way of understanding,

and has given her to Jacob, his servant,

to Israel, his beloved son.

PSALM RESP.**R/. Słowa Twe, Panie, dają życie wieczne.**

Prawo Pańskie jest doskonałe i pokrzepia duszę,
świadczenie Pana niezawodne, uczy prostaczka mądrości.
Jego słuszne nakazy radują serce,
jaśniej przykazanie Pana i ośniewa oczy. **R/.**

Bojaźń Pana jest szczerą i trwa na wieki,
sądy Pana prawdziwe, a wszystkie razem słuszne.
Cenniejsze nad złoto, nad złoto najczystsze,
słodsze od miodu płynącego z plastra. **R/.**

Módlmy się. Boże, Ty zawsze pomnażasz swój Kościół przez wzywianie nowych ludów do wiary: spraw łaskawie, aby obmyci wodą chrztu świętego, doznawali nieustannie Twojej opieki. Przez Chrystusa, Pana naszego.

VII. Czytanie z Księgi proroka Ezechiela

36, 16-17a. 18-28

Pan skierował do mnie te słowa: "Synu człowieczy, kiedy dom Izraela mieszkał na swojej ziemi, wówczas splugawili ją swym postępowaniem i swymi czynami. Wtedy wylałem na nich swe oburzenie z powodu krwi, którą w kraju przelali, i z powodu bożków, którymi go splugawili. I rozproszyłem ich pomiędzy pogańskie ludy, i rozsypali się po krajach, osądziłem ich według postępowania i czynów. W ten sposób przyszli do ludów pogańskich i dokąd przybyli, bezcześcili święte imię moje, podczas gdy mówiono o nich: „To jest lud Pana, musieli się oni wyprowadzić ze swego kraju”. Wtedy zatroszczyłem się o święte me imię, które oni, Izraelici, zbezczeszili wśród ludów pogańskich, do których przybyli. Dlatego mów do domu Izraela: Tak mówi Pan Bóg: „Nie z waszego powodu to czynię, domu Izraela, ale dla świętego imienia mojego, które zbezczesziliście wśród ludów pogań-

Since then she has appeared on earth,
 and moved among people.
 She is the book of the precepts of God,
 the law that endures forever;
 all who cling to her will live,
 but those will die who forsake her.
 Turn, O Jacob, and receive her:
 walk by her light toward splendor.
 Give not your glory to another,
 your privileges to an alien race.
 Blessed are we, O Israel;
 for what pleases God is known to us!
 The word of the Lord. **Thanks be to God.**

RESP. PSALM**R/. Lord, you have the words of everlasting life.**

The law of the LORD is perfect,
 refreshing the soul;
 the decree of the LORD is trustworthy,
 giving wisdom to the simple. **R/.**

The precepts of the LORD are right,
 rejoicing the heart;
 the command of the LORD is clear,
 enlightening the eye. **R/.**

The fear of the LORD is pure,
 enduring forever;
 the ordinances of the LORD are true,
 all of them just. **R/.**

They are more precious than gold,
 than a heap of purest gold;
 sweeter also than syrup
 or honey from the comb. **R/.**

Let us pray. O God, who constantly increase your Church by your call to the nations, graciously grant to those you wash clean in the waters of Baptism the assurance of your unfailing protection. Through Christ our Lord.

VII. A reading from the Book of the Prophet Ezekiel

36:16-17a, 18-28

The word of the LORD came to me, saying: Son of man, when the house of Israel lived in their land, they defiled it by their conduct and deeds. Therefore I poured out my fury upon them because of the blood that they poured out on the ground, and because they defiled it with idols. I scattered them among the nations, dispersing them over foreign lands; according to their conduct and deeds I judged them. But when they came among the nations wherever they came, they served to profane my holy name, because it was said of them: "These are the people of the LORD, yet they had to leave their land." So I have relented because of my holy name which the house of Israel profaned among the nations where they came. Therefore say to the house of Israel: Thus says the Lord GOD: Not for your sakes do I act, house of Israel, but for the sake of my holy name,

skich, do których przysłiście. Chcę uświęcić wielkie imię moje, które zbezczeszczone jest pośród ludów, zbezczeszczone przez was pośród nich, i poznają ludy, że Ja jestem Pan, mówi Pan Bóg, gdy okaże się Świętym względem was przed ich oczami. Zbiorę was spośród ludów, zbiorę was ze wszystkich krajów i przyprowadzę was z powrotem do waszego kraju, pokropię was czystą wodą, abyście się stali czystymi, i oczyszczę was od wszelkiej zmazy i od wszystkich waszych bożków. I dam wam serce nowe i ducha nowego tchnę do waszego wnętrza, odbiorę wam serce kamienne, a dam wam serce z ciała. Ducha mojego chcę tchnąć w was i sprawić, byście żyli według moich nakazów i przestrzegali przykazań, i według nich postępowali. Wtedy będziecie mieszkać w kraju, który dałem waszym przodkom, i będziecie moim ludem, a Ja będę waszym Bogiem” .

Oto słowo Boże. **Bogu niech będą dzięki.**

PSALM RESP. (GDY MA NASTĄPIĆ CHRZEST)

R/. Boga żywego pragnie moja dusza.

Jak łania pragnie wody ze strumienia,
tak dusza moja pragnie Ciebie, Boże.
Dusza moja Boga pragnie, Boga żywego,
kiedyż więc przyjdę i ujrzę oblicze Boże? **R/.**

Zeslij światłość i wierność swoją,
Niech one mnie wiodą.
Niech mnie zaprowadzą na Twa górę świętą
i do Twoich przybytków. **R/.**

I przystąpię do ołtarza Bożego,
do Boga, który jest moim weselem i radością.
I będę Cię chwalił przy dźwiękach lutni,
Boże, mój Boże! **R/.**

PSALM RESP. (GDY NIE MA CHRZTU)

R/. Stwórz, o mój Boże, we mnie serce czyste.

Stwórz, o mój Boże, we mnie serce czyste
i odnow we mnie moc ducha.
Nie odrzucaj mnie od swego oblicza
i nie odbieraj mi świętego ducha swego. **R/.**

Przywróć mi radość z Twojego zbawienia
i umocnij mnie duchem ofiarnym.
Będę nieprawych nauczał dróg Twoich
i wrócą do Ciebie grzesznicy. **R/.**

Ofiarą bowiem Ty się nie radujesz,
a całopalenia, choćbym dał, nie przyjmiesz.
Boże, moją ofiarą jest duch skruszony,
pokornym i skruszonym sercem Ty, Boże, nie gardzisz. **R/.**

albo psalm po V czytaniu, str. 60

which you profaned among the nations to which you came. I will prove the holiness of my great name, profaned among the nations, in whose midst you have profaned it. Thus the nations shall know that I am the LORD, says the Lord GOD, when in their sight I prove my holiness through you. For I will take you away from among the nations, gather you from all the foreign lands, and bring you back to your own land. I will sprinkle clean water upon you to cleanse you from all your impurities, and from all your idols I will cleanse you. I will give you a new heart and place a new spirit within you, taking from your bodies your stony hearts and giving you natural hearts. I will put my spirit within you and make you live by my statutes, careful to observe my decrees. You shall live in the land I gave your fathers; you shall be my people, and I will be your God.

The word of the Lord. **Thanks be to God.**

RESP. PSALM (WHEN BAPTISM IS CELEBRATED)

R/. Like a deer that longs for running streams, my soul longs for you, my God.

Athirst is my soul for God, the living God.

When shall I go and behold the face of God? **R/.**

I went with the throng

and led them in procession to the house of God,
amid loud cries of joy and thanksgiving,
with the multitude keeping festival. **R/.**

Send forth your light and your fidelity;
they shall lead me on
and bring me to your holy mountain,
to your dwelling-place. **R/.**

Then will I go in to the altar of God,
the God of my gladness and joy;
then will I give you thanks upon the harp,
O God, my God! **R/.**

RESP. PSALM (WHEN BAPTISM IS NOT CELEBRATED)

R/. Create a clean heart in me, O God.

A clean heart create for me, O God,
and a steadfast spirit renew within me.

Cast me not out from your presence,
and your Holy Spirit take not from me. **R/.**

Give me back the joy of your salvation,
and a willing spirit sustain in me.

I will teach transgressors your ways,
and sinners shall return to you. **R/.**

For you are not pleased with sacrifices;
should I offer a holocaust, you would not accept it.

My sacrifice, O God, is a contrite spirit;
a heart contrite and humbled, O God, you will not spurn. **R/.**

or Psalm: Is 12:2-3, 4bcd, 5-6, p.61

Módlmy się. Boże, niezmienna Potęgo i wieczna Światłości, wejrzyj łaskawie na sakrament całego Kościoła i w pokoju prowadź dzieło zbawienia ludzkości według swoich odwiecznych zamiarów, niech cały świat ujrzy, że podnosisz upadłych, odradzasz słabych i wszystko wraca do pierwotnej nieskazitelności dzięki Chrystusowi, od którego wszystko pochodzi. Który żyje i króluje na wiek i wieków.

Albo

Módlmy się. Boże, Ty nas przygotowujesz do obchodu misterium paschalnego słowami Starego i Nowego Testamentu, daj nam pojąć Twoje miłosierdzie, aby dary, które przyjmujemy w tym życiu, umocniły w nas nadzieję życia przyszłego. Przez Chrystusa, Pana naszego.

31. *Po ostatnim czytaniu ze Starego Testamentu oraz po psalmie responsoryjnym i modlitwie, która po nim następuje, zapala się świece ołtarzowe. Następnie kapłan intonuje hymn: Chwała na wysokości Bogu, który wszyscy podejmują. W czasie śpiewu biją dzwony.*

Po skończeniu hymnu kapłan odmawia kolektę.

Módlmy się. Boże, Ty sprawiasz, że ta najświętsza noc jaśnieje blaskiem Zmartwychwstania Pańskiego, wzbudź w Twoim Kościele ducha dziecięctwa, którego otrzymaliśmy na chrzcie świętym, abyśmy, odnowieni na duchu i ciele, służyli Tobie z całkowitym oddaniem. Przez naszego Pana Jezusa Chrystusa, Twojego Syna, który z Tobą żyje i króluje w jedności Ducha Świętego, Bóg przez wszystkie wieki wieków.

VIII. Czytanie z Listu świętego Pawła Apostoła do Rzymian

6:3-11

Bracia:

My wszyscy, którzy otrzymaliśmy chrzest zanurzający w Chrystusa Jezusa, zostaliśmy zanurzeni w Jego śmierć. Zatem przez chrzest zanurzający nas w śmierć zostaliśmy razem z Nim pogrzebani po to, abyśmy i my wkroczyli w nowe życie, jak Chrystus powstał z martwych dzięki chwale Ojca.

Jeżeli bowiem przez śmierć, podobną do Jego śmierci, zostaliśmy z Nim złączeni w jedno, to tak samo będziemy z Nim złączeni w jedno przez podobne zmartwychwstanie. To wiedzcie, że dla zniszczenia grzesznego ciała dawny nasz człowiek został razem z Nim ukrzyżowany po to, byśmy już więcej nie byli w niewoli grzechu. Kto bowiem umarł, stał się wolny od grzechu. Otóż jeżeli umarliśmy razem z Chrystusem, wierzymy, że z Nim również żyć będziemy, wiedząc, że Chrystus powstawszy z martwych już więcej nie umiera, śmierć nad Nim nie ma już władzy. Bo to, że umarł, umarł dla grzechu tylko raz, a że żyje, żyje dla Boga. Tak i wyrozumieście, że umarliście dla grzechu, życie zaś dla Boga w Chrystusie Jezusie.

Oto słowo Boże. **Bogu niech będą dzięki.**

34. *Po odczytaniu epistoły wszyscy wstają. Kapłan uroczyście intonuje Alleluja, które wszyscy powtarzają. Następnie psalmista lub kantor śpiewa psalm, a lud powtarza refren Alleluja. Jeśli to konieczne, sam psalmista intonuje Alleluja.*

Na Ewangelię nie przynosi się świeczników, można natomiast używać kadzidła.

Let us pray: O God of unchanging power and eternal light, look with favor on the wondrous mystery of the whole Church and serenely accomplish the work of human salvation, which you planned from all eternity; may the whole world know and see that what was cast down is raised up, what had become old is made new, and all things are restored to integrity through Christ, just as by him they came into being. Who lives and reigns for ever and ever.

Or:

Let us pray. O God, who by the pages of both Testaments instruct and prepare us to celebrate the Paschal Mystery, grant that we may comprehend your mercy, so that the gifts we receive from you this night may confirm our hope of the gifts to come. Through Christ our Lord.

31. *After the last reading from the Old Testament with its Responsorial Psalm and its prayer, the altar candles are lit, and the Priest intones the hymn Gloria in excelsis Deo (Glory to God in the highest), which is taken up by all, while bells are rung, according to local custom.*

When the hymn is concluded, the Priest says the Collect in the usual way.

Let us pray. O God, who make this most sacred night radiant with the glory of the Lord's Resurrection, stir up in your Church a spirit of adoption, so that, renewed in body and mind, we may render you undivided service. Through our Lord Jesus Christ, your Son, who lives and reigns with you in the unity of the Holy Spirit, one God, for ever and ever.

VIII. A reading from the Letter of Saint Paul to the Romans

6:3-11

Brothers and sisters:

Are you unaware that we who were baptized into Christ Jesus were baptized into his death? We were indeed buried with him through baptism into death, so that, just as Christ was raised from the dead by the glory of the Father, we too might live in newness of life.

For if we have grown into union with him through a death like his, we shall also be united with him in the resurrection. We know that our old self was crucified with him, so that our sinful body might be done away with, that we might no longer be in slavery to sin. For a dead person has been absolved from sin. If, then, we have died with Christ, we believe that we shall also live with him. We know that Christ, raised from the dead, dies no more; death no longer has power over him. As to his death, he died to sin once and for all; as to his life, he lives for God. Consequently, you too must think of yourselves as being dead to sin and living for God in Christ Jesus.

The word of the Lord. **Thanks be to God.**

34. *After the Epistle has been read, all rise, then the Priest solemnly intones the Alleluia three times, raising his voice by a step each time, with all repeating it. If necessary, the psalmist intones the Alleluia.*

Then the psalmist or cantor proclaims Psalm 118 (117) with the people responding Alleluia.

The Priest, in the usual way, puts incense in the thurible and blesses the Deacon. At the Gospel lights are not carried, but only incense.

PSALM RESP.

R/. Alleluja, alleluja, alleluja.

Dziękujcie Panu, bo jest dobry,
bo Jego łaska trwa na wieki.

Niech dom Izraela głosi:
"Jego łaska na wieki". **R/.**

Prawica Pana wzniesiona wysoko,
prawica Pańska moc okazała.

Nie umrę, ale żył będę
i głosił dzieła Pana. **R/.**

Kamień odrzucony przez budujących
stał się kamieniem węgielnym.

Stało się to przez Pana
i cudem jest w naszych oczach. **R/.**

Ewangelia w roku A

28:1-10

K. Słowa Ewangelii według św. Mateusza

L. Chwała Tobie, Panie.

Po upływie szabatu, o świcie pierwszego dnia tygodnia przyszła Maria Magdalena i druga Maria obejrzeć grób. A oto powstało wielkie trzęsienie ziemi. Albowiem anioł Pański zstąpił z nieba, podszedł, odsunął kamień i usiadł na nim. Postać jego była jak błyskawica, a szaty jego białe jak śnieg. Ze strachu przed nim zadrżeli strażnicy i podrętwieli jak umarli. Anioł zaś przemówił do niewiast: „Wy się nie bójcie! Bo wiem, że szukacie Jezusa Ukrzyżowanego. Nie ma Go tu, bo zmartwychwstał, jak powiedział. Chodźcie, zobaczcie miejsce, gdzie leżał. A idźcie szybko i powiedzcie Jego uczniom: Powstał z martwych i udaje się przed wami do Galilei. Tam Go ujrzycie. Oto, co wam powiedziałem”.

Pospiesznie więc oddaliły się od grobu z bojaźnią i wielką radością i biegły oznajmić to Jego uczniom. A oto Jezus stanął przed nimi i rzekł: „Witajcie”. One zbliżyły się do Niego, objęły Go za nogi i oddały Mu pokłon. A Jezus rzekł do nich: „Nie bójcie się. Idźcie i oznajmijcie moim braciom: niech idą do Galilei, tam Mnie zobaczą”.

Oto słowo Pańskie. **Chwała Tobie Chryste.**

* * *

Ewangelia w roku B

16:1-7

K. Słowa Ewangelii według św. Marka

L. Chwała Tobie, Panie.

Po upływie szabatu Maria Magdalena, Maria, matka Jakuba, i Salome nakupiły wonności, żeby pójść namaścić Jezusa. Wczesnym rankiem, w pierwszy dzień tygodnia przyszły do grobu, gdy słońce wzeszło. A mówiły między sobą: "Kto nam odsunie kamień od wejścia do grobu?" Gdy jednak spojrzały, zauważyły, że kamień był już odsunięty, a był bardzo duży. Weszły więc do grobu i ujrzały młodzieńca, siedzącego po prawej stronie, ubranego w białą szatę; i bardzo się przestraszyły. Lecz on rzekł do nich: "Nie bójcie się. Szukacie Jezusa z Nazaretu,

RESP. PSALM

R/. Alleluia, alleluia, alleluia.

Give thanks to the LORD, for he is good,
for his mercy endures forever.

Let the house of Israel say,
"His mercy endures forever." **R/.**

The right hand of the LORD has struck with power;
the right hand of the LORD is exalted.

I shall not die, but live,
and declare the works of the LORD. **R/.**

The stone the builders rejected
has become the cornerstone.

By the LORD has this been done;
it is wonderful in our eyes. **R/.**

Gospel in Year A

28:1-10

P. A reading from the holy Gospel according to Matthew

All: Glory to you, Lord.

After the sabbath, as the first day of the week was dawning, Mary Magdalene and the other Mary came to see the tomb. And behold, there was a great earthquake; for an angel of the Lord descended from heaven, approached, rolled back the stone, and sat upon it. His appearance was like lightning and his clothing was white as snow. The guards were shaken with fear of him and became like dead men. Then the angel said to the women in reply, "Do not be afraid! I know that you are seeking Jesus the crucified. He is not here, for he has been raised just as he said. Come and see the place where he lay. Then go quickly and tell his disciples, 'He has been raised from the dead, and he is going before you to Galilee; there you will see him.' Behold, I have told you." Then they went away quickly from the tomb, fearful yet overjoyed, and ran to announce this to his disciples. And behold, Jesus met them on their way and greeted them. They approached, embraced his feet, and did him homage. Then Jesus said to them, "Do not be afraid. Go tell my brothers to go to Galilee, and there they will see me."

The Gospel of the Lord. **Praise to you, Lord Jesus Christ.**

* * *

Gospel in Year B

16:1-7

P. A reading from the holy Gospel according to Mark

All: Glory to you, Lord.

When the sabbath was over, Mary Magdalene, Mary, the mother of James, and Salome bought spices so that they might go and anoint him. Very early when the sun had risen, on the first day of the week, they came to the tomb. They were saying to one another, "Who will roll back the stone for us from the entrance to the tomb?" When they looked up, they saw that the stone had been rolled back; it was very large. On entering the tomb they saw a young man sitting on the right side, clothed in

ukrzyżowanego; powstał, nie ma Go tu. Oto miejsce, gdzie Go złożyli. Lecz idźcie, powiedzcie Jego uczniom i Piotrowi: „Idźcie przed wami do Galilei, tam Go ujrzycie, jak wam powiedział”. One wyszły i uciekły od grobu; ogarnęło je bowiem zdumienie i przestrasz. Nikomu też nic nie oznajmiły, bo się bały.

Oto słowo Pańskie. **Chwała Tobie Chryste.**

* * *

Ewangelia w roku C

24:1-12

K. Słowa Ewangelii według św. Łukasza

L. **Chwała Tobie, Panie.**

W pierwszy dzień tygodnia niewiasty poszły skoro świt do grobu, niosąc przygotowane wonności. Kamień od grobu zastały odsunięty. A skoro weszły, nie znalazły ciała Pana Jezusa. Gdy wobec tego były bezradne, nagle stanęło przed nimi dwóch mężczyzn w lśniących szatach. Przestraszone, pochyliły twarze ku ziemi, lecz tamci rzekli do nich: «Dlaczego szukacie żyjącego wśród umarłych? Nie ma Go tutaj; zmartwychwstał. Przypomnijcie sobie, jak wam mówił, będąc jeszcze w Galilei: „Syn Człowieczy musi być wydany w ręce grzeszników i ukrzyżowany, lecz trzeciego dnia zmartwychwstanie”. Wtedy przypomniały sobie Jego słowa i wróciły od grobu, oznajmiły to wszystko Jedenastu i wszystkim pozostałym. A były to: Maria Magdalena, Joanna i Maria, matka Jakuba; i inne z nimi opowiadały to Apostołom. Lecz słowa te wydały im się cczą gadaniną i nie dali im wiary.

Jednakże Piotr wybrał się i pobiegł do grobu; schyliwszy się, ujrzał same tylko płótna. I wrócił do siebie, dziwiąc się temu, co się stało.

Oto słowo Pańskie. **Chwała Tobie Chryste.**

III. LITURGIA CHRZCIELNA

37. *Kapłan z posługującymi podchodzi do chrzcielnicy, jeśli ona znajduje się w zasięgu wzroku wiernych. W przeciwnym razie naczynie z wodą stawia się w prezbiterium. Przywołuje się katechumenów, jeśli są. Przed zgromadzony Kościół przyprowadzają ich chrzestni; jeśli chrzci się dzieci, przynoszą je rodzice i chrzestni.*
38. *Następnie kapłan przemawia do obecnych tymi lub podobnymi słowami.*

Jeśli są dorośli kandydaci do chrztu:

a white robe, and they were utterly amazed. He said to them, "Do not be amazed! You seek Jesus of Nazareth, the crucified. He has been raised; he is not here. Behold the place where they laid him. But go and tell his disciples and Peter, 'He is going before you to Galilee; there you will see him, as he told you.'"

The Gospel of the Lord. **Praise to you, Lord Jesus Christ.**

* * *

Gospel in Year C

24:1-12

P. A reading from the holy Gospel according to Luke

All: Glory to you, Lord.

At daybreak on the first day of the week the women who had come from Galilee with Jesus took the spices they had prepared and went to the tomb. They found the stone rolled away from the tomb; but when they entered, they did not find the body of the Lord Jesus. While they were puzzling over this, behold, two men in dazzling garments appeared to them. They were terrified and bowed their faces to the ground. They said to them, "Why do you seek the living one among the dead? He is not here, but he has been raised. Remember what he said to you while he was still in Galilee, that the Son of Man must be handed over to sinners and be crucified, and rise on the third day." And they remembered his words. Then they returned from the tomb and announced all these things to the eleven and to all the others. The women were Mary Magdalene, Joanna, and Mary the mother of James; the others who accompanied them also told this to the apostles, but their story seemed like nonsense and they did not believe them. But Peter got up and ran to the tomb, bent down, and saw the burial cloths alone; then he went home amazed at what had happened.

The Gospel of the Lord. **Praise to you, Lord Jesus Christ.**

III. BAPTISMAL LITURGY

37. *After the Homily the Baptismal Liturgy begins. The Priest goes with the ministers to the baptismal font, if this can be seen by the faithful. Otherwise a vessel with water is placed in the sanctuary.*
38. *Catechumens, if there are any, are called forward and presented by their godparents in front of the assembled Church or, if they are small children, are carried by their parents and godparents.*
39. *Then, if there is to be a procession to the baptistery or to the font, it forms immediately. A minister with the paschal candle leads off, and those to be baptized follow him with their godparents, then the ministers, the Deacon, and the Priest. During the procession, the Litany (no. 43) is sung. When the Litany is completed, the Priest gives the address (no. 40).*
40. *If, however, the Baptismal Liturgy takes place in the sanctuary, the Priest immediately makes an introductory statement in these or similar words.*
If there are candidates to be baptized:

Dearly beloved, with one heart and one soul, let us by our prayers come to the aid of these our brothers and sisters in their blessed hope, so that, as they approach the font of rebirth, the almighty Father may bestow on them all his merciful help.

If the font is to be blessed, but no one is to be baptized:

Dearly beloved, let us humbly invoke upon this font the grace of God the almighty Father, that those who from it are born anew may be numbered among the children of adoption in Christ.

41. *The Litany is sung by two cantors, with all standing (because it is Easter Time) and responding.*

If, however, there is to be a procession of some length to the baptistery, the Litany is sung during the procession; in this case, those to be baptized are called forward before the procession begins, and the procession takes place led by the paschal candle, followed by the catechumens with their godparents, then the ministers, the Deacon, and the Priest. The address should occur before the Blessing of Water.

42. *If no one is to be baptized and the font is not to be blessed, the Litany is omitted, and the Blessing of Water (no. 54) takes place at once.*

43. *In the Litany the names of some Saints may be added, especially the Titular Saint of the church and the Patron Saints of the place and of those to be baptized.*

Litany

Lord, have mercy,
Christ, have mercy,
Lord, have mercy,

Holy Mary, Mother of God,
Saint Michael,
Holy Angels of God,
Saint John the Baptist,
Saint Joseph,
Saint Peter and Saint Paul,
Saint Andrew,
Saint John,
Saint Mary Magdalene,
Saint Stephen,
Saint Ignatius,
Saint Lawrence,

Saint Perpetua and Saint Felicity,
Saint Agnes,
Saint Gregory,
Saint Augustine,
Saint Athanasius,
Saint Basil,
Saint Martin,

Lord, have mercy.
Christ, have mercy.
Lord, have mercy.

pray for us.
pray for us.
pray for us.
pray for us.
pray for us.
pray for us.
pray for us.
pray for us.
pray for us.
pray for us.
pray for us.
pray for us.

pray for us.
pray for us.
pray for us.
pray for us.
pray for us.
pray for us.

Święty Benedykcie,	módl się za nami.
Święty Franciszku i Dominiku,	módcie się za nami.
Święty Franciszku Ksawery,	módl się za nami.
Święty Janie Mario Vianneyu,	módl się za nami.
Święta Katarzyno Sieneńska,	módl się za nami.
Święta Tereso od Jezusa,	módl się za nami.
Wszyscy Święci i Święte Boże,	módcie się za nami.
Bądź nam miłościw,	wybaw nas, Panie.
Od zła wszelkiego,	wybaw nas, Panie.
Od każdego grzechu,	wybaw nas, Panie.
Od śmierci wiecznej,	wybaw nas, Panie.
Przez Twoje Wcielenie,	wybaw nas, Panie.
Przez Twoją śmierć i Zmartwychwstanie,	wybaw nas, Panie.
Przez Zesłanie Ducha Świętego,	wybaw nas, Panie.
Prosimy Cię, my, grzesznicy,	wysłuchaj nas, Panie.

Jeśli są kandydaci do chrztu:

Prosimy Cię, abyś tych wybranych odrodził przez łaskę chrztu świętego,	wysłuchaj nas, Panie.
---	-----------------------

Jeśli nie ma kandydatów do chrztu:

Prosimy Cię, abyś swoją łaską uświęcił tę wodę, przez którą mają się odrodzić Twoje dzieci,	wysłuchaj nas, Panie.
Prosimy Cię, Jezu, Synu Boga żywego,	wysłuchaj nas, Panie.
Chryste, usłysz nas,	Chryste, usłysz nas.
Chryste, wysłuchaj nas,	Chryste, wysłuchaj nas.

Jeśli są kandydaci do chrztu, kapłan z rękami złożonymi odmawia następującą modlitwę:

Wszehmogący wieczny Boże, bądź obecny w sakramentach, które są darem Twojej miłości, i ześlij ducha przybrania na tych, którzy rodzą się z wody chrztu świętego, aby się stali nowym stworzeniem. Niech to, co pokornie sprawujemy jako Tвої słudzy, będzie w pełni skuteczne dzięki Twojej potędze. Przez Chrystusa, Pana naszego.

Błogosławieństwo wody chrzcielnej

46. *Kapłan błogosławi wodę chrzcielną, wypowiadając ze złożonymi rękami następującą modlitwę:*

Boże, Ty niewidzialną mocą dokonujesz rzeczy niezwykłych przez sakramentalne znaki. Ty w ciągu dziejów zbawienia przygotowałeś wodę przez Ciebie stworzoną, aby wyrażała łaskę chrztu świętego.

Na początku świata Twój Duch unosił się nad wodami, aby już wtedy woda nabrała mocy uświęcania:

Boże, Ty nawet w wodach potopu dałeś nam obraz odrodzenia, bo ten sam żywioł położył kres występkom i dał początek cnotom.

Boże, Ty sprawiłeś, że synowie Abrahama przeszli po suchym dnie Morza Czerwonego, aby naród wyzwolony z niewoli faraona stał się obrazem przyszłej społeczności ochrzczonych.

Saint Benedict,	pray for us.
Saint Francis and Saint Dominic,	pray for us.
Saint Francis Xavier,	pray for us.
Saint John Vianney,	pray for us.
Saint Catherine,	pray for us.
Saint Teresa,	pray for us.
All holy men and women, Saints of God,	pray for us.

Lord, be merciful,	Lord, deliver us, we pray.
From all evil,	Lord, deliver us, we pray.
From every sin,	Lord, deliver us, we pray.
From everlasting death,	Lord, deliver us, we pray.
By your Incarnation,	Lord, deliver us, we pray.
By your Death and Resurrection,	Lord, deliver us, we pray.
By the outpouring of the Holy Spirit,	Lord, deliver us, we pray.
Be merciful to us sinners,	Lord, we ask you, hear our prayer.

If there are candidates to be baptized:

Bring these chosen ones to new birth through the grace of Baptism,	Lord, we ask you, hear our prayer.
---	------------------------------------

If there is no one to be baptized:

Make this font holy by your grace for the new birth of your children,	Lord, we ask you, hear our prayer.
Jesus, Son of the living God,	Lord, we ask you, hear our prayer.
Christ, hear us,	Christ, hear us.
Christ, graciously hear us,	Christ, graciously hear us.

If there are candidates to be baptized, the Priest, with hands extended, says the following prayer:

Almighty ever-living God, be present by the mysteries of your great love and send forth the spirit of adoption to create the new peoples brought to birth for you in the font of Baptism, so that what is to be carried out by our humble service may be brought to fulfillment by your mighty power. Through Christ our Lord.

Blessing of Baptismal Water

46. *The Priest then blesses the baptismal water, saying the following prayer with hands extended:*

O God, who by invisible power accomplish a wondrous effect through sacramental signs and who in many ways have prepared water, your creation, to show forth the grace of Baptism;

O God, whose Spirit in the first moments of the world's creation hovered over the waters, so that the very substance of water would even then take to itself the power to sanctify;

O God, who by the outpouring of the flood foreshadowed regeneration, so that from the mystery of one and the same element of water would come an end to vice and a beginning of virtue;

O God, who caused the children of Abraham to pass dry-shod through the Red Sea, so that the chosen people, set free from slavery to Pharaoh, would prefigure the people of the baptized;

Boże, Twój Syn, ochrzczony przez Jana w wodach Jordanu, został namaszczoney Duchem Świętym; a gdy wisiał na krzyżu, z Jego boku wypłynęła krew i woda; po swoim zaś zmartwychwstaniu nakazał uczniom: „Idźcie i nauczajcie wszystkie narody, udzielając im chrztu w imię Ojca, i Syna, i Ducha Świętego”. Wejrzyj na swój Kościół i racz mu otworzyć źródło chrztu świętego.

Niechaj ta woda przez Ducha Świętego otrzyma łaskę Twojego Jednorodzonego Syna, aby człowiek stworzony na Twoje podobieństwo i przez sakrament chrztu obmyty z wszelkich brudów grzechu, odrodził się z wody i z Ducha Świętego do nowego życia dziecka Bożego.

Wstawiając paschał do wody - raz albo trzy razy - kapłan śpiewa dalej:

Prosimy Cię, Panie, niech przez Twojego Syna zstąpi na tę wodę moc Ducha Świętego, aby wszyscy przez chrzest pogrzebani razem z Chrystusem w śmierci, z Nim też powstałi do nowego życia. Przez Chrystusa, Pana naszego. **Amen.**

47. *Paschał wyjmuje się z wody. Lud wykonuje aklamację:*

Chwała Ojcu i Synowi, i Duchowi Świętemu,
Jak na początku teraz i zawsze, i na wieki wieków. Amen.

Jako aklamację można też śpiewać doksologię z psalmów nieszpornych.

48. *Poszczególni katechumeni wyrzekają się szatana, odpowiadają na pytania o wiarę i przyjmują chrzest. Po chrzcie dorośli katechumeni przyjmują sakrament bierzmowania, jeśli jest obecny biskup lub kapłan mający prawo bierzmować.*

O God, whose Son, baptized by John in the waters of the Jordan, was anointed with the Holy Spirit, and, as he hung upon the Cross, gave forth water from his side along with blood, and after his Resurrection, commanded his disciples: "Go forth, teach all nations, baptizing them in the name of the Father and of the Son and of the Holy Spirit," look now, we pray, upon the face of your Church and graciously unseal for her the fountain of Baptism.

May this water receive by the Holy Spirit the grace of your Only Begotten Son, so that human nature, created in your image and washed clean through the Sacrament of Baptism from all the squalor of the life of old, may be found worthy to rise to the life of newborn children through water and the Holy Spirit.

And, if appropriate, lowering the paschal candle into the water either once or three times, he continues:

May the power of the Holy Spirit, O Lord, we pray, come down through your Son into the fullness of this font,

and, holding the candle in the water, he continues:

so that all who have been buried with Christ by Baptism into death may rise again to life with him. Who lives and reigns with you in the unity of the Holy Spirit, one God, for ever and ever. **Amen.**

47. *Then the candle is lifted out of the water; as the people acclaim:*

Springs of water, bless the Lord; praise and exalt him above all for ever.

48. *After the blessing of baptismal water and the acclamation of the people, the Priest, standing, puts the prescribed questions to the adults and the parents or godparents of the children, as is set out in the respective Rites of the Roman Ritual, in order for them to make the required renunciation.*

If the anointing of the adults with the Oil of Catechumens has not taken place beforehand, as part of the immediately preparatory rites, it occurs at this moment.

48. *Then the Priest questions the adults individually about the faith and, if there are children to be baptized, he requests the triple profession of faith from all the parents and godparents together, as is indicated in the respective Rites.*

49. *Where many are to be baptized on this night, it is possible to arrange the rite so that, immediately after the response of those to be baptized and of the godparents and the parents, the Celebrant asks for and receives the renewal of baptismal promises of all present.*

50. *When the interrogation is concluded, the Priest baptizes the adult elect and the children.*

51. *After the Baptism, the Priest anoints the infants with chrism. A white garment is given to each, whether adults or children. Then the Priest or Deacon receives the paschal candle from the hand of the minister; and the candles of the newly baptized are lighted. For infants the rite of Ephphetha is omitted.*

52. *Afterwards, unless the baptismal washing and the other explanatory rites have occurred in the sanctuary, a procession returns to the sanctuary, formed as before, with the newly baptized or the godparents or parents carrying lighted candles. During this procession, the baptismal canticle **Vidi aquam (I saw water)** or another appropriate chant is sung (no. 56).*

53. *If adults have been baptized, the Bishop or, in his absence, the Priest who has conferred Baptism, should at once administer the Sacrament of Confirmation to them in the sanctuary, as is indicated in the Roman Pontifical or Roman Ritual.*

Błogosławieństwo wody do pokropienia

54. *Jeśli nie ma kandydatów do chrztu, ani nie błogosławi się wody chrzcielnej, kapłan błogosławi wodę do pokropienia w następujący sposób. Najpierw zwraca się do wiernych z wezwaniem:*

Drodzy bracia i siostry, pokornie prosimy Boga, aby pobłogosławił wodę, którą będziemy pokropieni na pamiątkę naszego chrztu. Niech Bóg nam dopomaga, abyśmy byli wierni Duchowi, którego otrzymaliśmy.

Po krótkiej modlitwie w ciszy, kapłan z rękami złożonymi, mówi:

Panie, nasz Boże, czuwając w tę świętą noc, wspominamy wspa-
niałe dzieło stworzenia i jeszcze wspanialsze dzieło naszego odkupie-
nia. Wysłuchaj prośb swojego ludu i pobłogosław tę wodę. Stwo-
rzyłeś ją, aby przez nią użyźnić ziemię oraz umacniać i oczyszczać
nasze ciała. Woda była również narzędziem Twojego miłosierdzia;
przez nią wyprowadziłeś Twój lud z niewoli i ugasiłeś jego pragnie-
nie na pustyni. Prorocy zapowiedzieli wodę jako znak nowego Przy-
mierza, które miałeś zawrzeć z ludźmi. Wreszcie przez wodę, którą Chrystus
uświęcił w Jordanie, odnowiłeś w odradzającej kąpieli naszą upadłą naturę.

Niech ta woda przypomina nam przyjęty chrzest, abyśmy się radowali z naszymi braćmi i siostrami ochrzczoneymi w czasie uroczystości wielkanocnych. Przez Chrystusa, Pana naszego. **Amen.**

Odnowienie przyrzeczeń chrztu

55. *Gdy zakończy się obrzęd chrztu (i bierzmowania) lub jeśli chrztu nie było, po błogosławieństwie wody, wszyscy stojąc i trzymając w rękach zapalone świece, odnawiają przyrzeczenia chrztu.*

Kapłan przemawia do wiernych tymi lub podobnymi słowami:

Drodzy bracia i siostry, przez misterium paschalne zostaliśmy w sakramen-
cie chrztu pogrzebani wespół z Chrystusem w Jego śmierci, aby razem z
Nim wkroczyć w nowe życie. Po ukończeniu czterdziestodniowego postu,
odnowmy przyrzeczenia chrztu świętego, w których niegdyś wyrzekaliśmy
się złego ducha i jego spraw, a przyrzekliśmy służyć Bogu w świętym
Kościele katolickim. A zatem pytam każdego z was:

The Blessing of Water

54. *If no one present is to be baptized and the font is not to be blessed, the Priest introduces the faithful to the blessing of water, saying:*

Dear brothers and sisters, let us humbly beseech the Lord our God to bless this water he has created, which will be sprinkled upon us as a memorial of our Baptism. May he graciously renew us, that we may remain faithful to the Spirit whom we have received.

And after a brief pause in silence, he proclaims the following prayer, with hands extended:

Lord our God, in your mercy be present to your people who keep vigil on this most sacred night, and, for us who recall the wondrous work of our creation and the still greater work of our redemption, graciously bless this water. For you created water to make the fields fruitful and to refresh and cleanse our bodies. You also made water the instrument of your mercy: for through water you freed your people from slavery and quenched their thirst in the desert; through water the Prophets proclaimed the new covenant you were to enter upon with the human race; and last of all, through water, which Christ made holy in the Jordan, you have renewed our corrupted nature in the bath of regeneration.

Therefore, may this water be for us a memorial of the Baptism we have received, and grant that we may share in the gladness of our brothers and sisters, who at Easter have received their Baptism. Through Christ our Lord. **Amen.**

The Renewal of Baptismal Promises

55. *When the Rite of Baptism (and Confirmation) has been completed or, if this has not taken place, after the blessing of water, all stand, holding lighted candles in their hands, and renew the promise of baptismal faith, unless this has already been done together with those to be baptized (cf. no. 49).*

The Priest addresses the faithful in these or similar words:

Dear brethren (brothers and sisters), through the Paschal Mystery we have been buried with Christ in Baptism, so that we may walk with him in newness of life. And so, now that our Lenten observance is concluded, let us renew the promises of Holy Baptism, by which we once renounced Satan and his works and promised to serve God in the holy Catholic Church. And so I ask you:

P: Do you renounce Satan?

All: I do.

P: And all his works?

All: I do.

P: And all his empty show?

All: I do.

K. Czy wyrzekasz się grzechu, aby żyć w wolności dzieci Bożych?

L. Wyrzekam się.

K. Czy wyrzekasz się wszystkiego, co prowadzi do zła, aby ciebie grzech nie opanował?

L. Wyrzekam się.

K. Czy wyrzekasz się szatana, który jest głównym sprawcą grzechu?

L. Wyrzekam się.

K. Czy wierzysz w Boga, Ojca wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi?

L. Wierzę.

K. Czy wierzysz w Jezusa Chrystusa, Syna Jego Jedynego, a naszego Pana, narodzonego z Maryi Dziewicy, umęczonego i pogrzebanego, który powstał z martwych i zasiada po prawicy Ojca?

L. Wierzę.

K. Czy wierzysz w Ducha Świętego, święty Kościół powszechny, obcowanie świętych, odpuszczenie grzechów, zmartwychwstanie ciała i życie wieczne?

L. Wierzę.

K. Bóg Wszechmogący, Ojciec naszego Pana Jezusa Chrystusa, który nas odrodził z wody i Ducha Świętego, i który udzielił nam odpuszczenia grzechów, niech nas strzeże swoją łaską w naszym Panu Jezusie Chrystusie, na życie wieczne.

L. Amen.

56. *Kapłan kropi lud wodą pobłogosławioną. W tym czasie wszyscy śpiewają pieśni związaną treściowo z sakramentem chrztu.*

57. *Jednocześnie nowo ochrzczonych wprowadza się na miejsca dla nich przeznaczone między wiernymi.*

58. *Po pokropieniu wiernych kapłan wraca na miejsce przewodniczenia. Opuszcza się wyznanie wiary i odmawia się modlitwę powszechną, w której nowo ochrzczeni uczestniczą po raz pierwszy.*

or:

P: Do you renounce sin, so as to live in the freedom of the children of God?

All: I do.

P: Do you renounce the lure of evil, so that sin may have no mastery over you?

All: I do.

P: Do you renounce Satan, the author and prince of sin?

All: I do.

If the situation warrants, this second formula may be adapted by Conferences of Bishops according to local needs.

Then the Priest continues:

P: Do you believe in God, the Father almighty, Creator of heaven and earth?

All: I do.

P: Do you believe in Jesus Christ, his only Son, our Lord, who was born of the Virgin Mary, suffered death and was buried, rose again from the dead and is seated at the right hand of the Father?

All: I do.

P: Do you believe in the Holy Spirit, the holy Catholic Church, the communion of saints, the forgiveness of sins, the resurrection of the body, and life everlasting?

All: I do.

P: And may almighty God, the Father of our Lord Jesus Christ, who has given us new birth by water and the Holy Spirit, and bestowed on us forgiveness of our sins, keep us by his grace, in Christ Jesus our Lord, for eternal life.

All: Amen.

56. *The Priest sprinkles the people with the blessed water, while all sing:*

57. *Meanwhile the newly baptized are led to their place among the faithful.*

If the blessing of baptismal water has not taken place in the baptistery, the Deacon and the ministers reverently carry the vessel of water to the font.

If the blessing of the font has not occurred, the blessed water is put aside in an appropriate place.

58. *After the sprinkling, the Priest returns to the chair where, omitting the Creed, he directs the Universal Prayer, in which the newly baptized participate for the first time.*

IV. LITURIA EUCHARYSTYCZNA

*Kapłan podchodzi do ołtarza i rozpoczyna, jak zwykle, liturgię eucharystyczną.
Wypada, aby chleb i wino przynieśli nowo ochrzczeni.*

MODL. NAD DARAMI Panie, nasz Boże, przyjmij modlitwy i dary Twojego ludu i spraw, aby Ofiara, która wzięła początek w misterium paschalnym, stała się dla nas lekarstwem na wieczność. Przez Chrystusa, Pana naszego.

ANT. NA KOM. Chrystus został ofiarowany jako nasza Pascha, obchodzimy nasze święto w szczerej radości. Alleluja.

MODL. PO KOM. Wszechmogący Boże, tchnij w nas Ducha Twojej miłości i w swojej dobroci zjednocz wszystkich, których posiliłeś wielkanocnym sakramentem. Przez Chrystusa, Pana Naszego.

K. Idźcie w pokoju Chrystusa. Alleluja, alleluja.

L. Bogu niech będą dzięki. Alleluja, alleluja.

IV. THE LITURGY OF THE EUCHARIST

The Priest goes to the altar and begins the Liturgy of the Eucharist in the usual way.

It is desirable that the bread and wine be brought forward by the newly baptized or, if they are children, by their parents or godparents.

PRAYER OVER THE OFFERINGS Accept, we ask, O Lord, the prayers of your people with the sacrificial offerings, that what has begun in the paschal mysteries may, by the working of your power, bring us to the healing of eternity. Through Christ our Lord.

COM. ANT. Christ our Passover has been sacrificed; therefore let us keep the feast with the unleavened bread of purity and truth, alleluia.

PRAYER AFTER COM. Pour out on us, O Lord, the Spirit of your love, and in your kindness make those you have nourished by this paschal Sacrament one in mind and heart. Through Christ our Lord.

Solemn Blessing

May almighty God bless you through today's Easter Solemnity and, in his compassion, defend you from every assault of sin.

R. Amen.

And may he, who restores you to eternal life in the Resurrection of his Only Begotten, endow you with the prize of immortality.

R. Amen.

Now that the days of the Lord's Passion have drawn to a close, may you who celebrate the gladness of the Paschal Feast come with Christ's help, and exulting in spirit, to those feasts that are celebrated in eternal joy.

R. Amen.

And may the blessing of almighty God, the Father, and the Son, + and the Holy Spirit, come down on you and remain with you for ever.

R. Amen.

P. Go in the peace of Christ, alleluia, alleluia.

All. Thanks be to God, alleluia, alleluia.